

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA 20/b
LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 0,93 €

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

NAUK ZADNJIH VOLITEV

Zadnje upravne volitve v Italiji so, razumljivo, nudile veliko prostora za komentarje strank in javnega mnenja. Nekateri so temu pripisali pomen vsedrjavne preizkušnje volilnega zbora, drugi pa so skušali vsemu dati le neko krajevno važnost. Naj bo tako ali drugače, so bile občinske oz. pokrajinske volitve po državi tudi zanimiv pokazatelj političnega zadržanja javnega mnenja oz. volivcev v državi. Vse to velja v veliki meri tudi za našo deželo.

Razumljivo je, da smo mi predvsem osredotočili svoje zanimanje na naše probleme in zadeve, zato smo že v prejšnjih številkah obširno komentirali prvi, še bolj pa drugi občinski volitve. Naj zato danes napišemo še nekaj besed v zvezi s tem. Jasno pa je, da se bomo zlasti zaustavili ob izredno pozitivnih izidih v Gorici, kjer je prišlo po skoraj desetletju vlade desnice do zgodovinskega preobrata, ko je sedaj zmagala leva sredina, v kateri je tudi Slovenska skupnost. Prišlo je torej do radikalnega preobrata!

Zmaga demokratičnega bloka v Gorici je torej najvidnejši znak spremembe in novega pristopa k vodenju občine Gorica. Od prej zatohle, zaprte in nacionalistične desničarske uprave je sedaj prišlo do nove, odprte in evropsko naravnane občinske uprave.

O vsem tem smo se torej že razpisali. Poglejmo danes na nekatere aspekte nedavne volilne kampanje oz. volilnih izidov samih. Ti so seveda dobro znani. Zlasti v Gorici je bil izid res pravi šok (in to v pozitivnem smislu). Zmagala je levsredinska demokratična naveza in tako postavila na glavo dosedanje stanje. Zakaj pa je prišlo do tega?

Seveda je odgovor lahko večstranski. Volivci so hoteli predvsem osnovno zamenjavo v vodenju občinske uprave. S tem so hoteli zavrniti nekdanja gesla in retoriko, ki jih je Valentijeva uprava vihnela kot lastno bendero. Šlo je za pravo in občuteno politično voljo po spremembi. Iz zatohlosti v svežino, iz zaprtosti v odprtost, iz monologa v dialog. Vse to je v glavnem botrovalo sedanjim zamenjavam večine na goriški občini. In vse to bo moral novi župan Brancati skupno s svojo ekipo (v kateri bo moral biti tudi Slovenec) uresničiti!

Eden od najbolj zahtevnih problemov je, vsaj za nas, odločitev o izvajanju zakonov 482 in 38 za zaščito. Prvi je iz leta 1999 za splošne manjšine v državi, drugi, iz leta 2001, pa za slovenske manjšine v Italiji posebej. Obojega se je Valentijeva uprava bala kot hudč žegnane vode. Sedaj pa je treba stvari vzeti resno v roke!

Pa Devin-Nabrežina? Letos smo imeli v tej pomembni narodnostno mešani občini več političnih premikov, in to zlasti med Slovenci. Škoda, da je ta nato zelo vidna volilna razcepljenost tamkajšnjih slovenskih dejavnikov pripomogla k zmagi desničarske koalicije.

ANDREJ BRATUŽ

MINOGREDE

Prav pričujoča knjiga jasno pokaže, da je EU projekt v razvoju in da ga lahko ustrezno dojemamo samo v njegovi razvojni perspektivi. V tem razvoju moramo tudi mi postati aktivni udeleženeec in soustvarjalec, če naj se res počutimo kot njen subjekt, ne samo kot prosilec pred vrati. Če hočemo biti soustvarjalec, pa je najprej potrebno, da se seznanimo tako z njeno sedanjo strukturo, problemi, s katerimi se srečuje, pa tudi z žrtvami, ki jih terja od nas in ki smo jih pripravljene sprejeti. S tega vidika je ta knjiga nepogrešljiv učbenik za razumevanje evropske razsežnosti naših političnih problemov, še posebej, ker je prvi take vrste pri nas.

DR. FRANCE BUČAR, NA POT NOVI KNJIGI
DR. EGIDIJA VRŠAJA

SKLICAL GA JE MINISTER CARLO GIOVANARDI

BENEŠKO MANJŠINSKO SREČANJE

V Benetkah je bilo preteklo soboto in nedeljo manjšinsko srečanje, ki ga je sklical minister za stike z deželami Giovanardi (na sliki). Šlo je za večkrat poudarjeno neformalno srečanje, ki pa zato ni bilo nič manj pomembno, kar daje slutiti, da hoče vlada vendarle v pozitivnem smislu razmišljati o manjšinah v Italiji in da hoče s tem istočasno tudi ovrednotiti svoji manjšini v Sloveniji in na Hrvaškem. Sicer še ni razumeti, ali gre za enkrat za tipanje, ali pa že za novo fazo v odnosih med vladnimi organi in manjšinami. Kar zadeva slovensko manjšino, ki je v zadnjem letu dni bila podvržena raznim šokom, bo to gotovo povezano tudi s paritetnim odborom, ki naj bi že na začetku pokazal, ali bo sposoben biti vodilni spodbujevalec uresničevanja zaščitnega zakona.

Srečanje v Benetkah je bilo, kot rečeno, neformalno, vendar očitno premišljeno in s potezami dolgoročnega načrta. Minister ni vabil strank ter se je tako istočasno izognil tistim, ki na en ali drug način vendarle zastopajo manjšino v parlamentu ali deželnem svetu, vendar ne spadajo v tabor vladne koalicije. Formalno oporečno ali ne, vendar praktično. Slovensko manjšino je zastopala de-

legacija krovnih organizacij, ki je orisala situacijo in upravičene zahteve in pričakovanja Slovencev v Italiji, za katere je zaščitni zakon še mrtva črka. Za italijansko manjšino v Istri sta bila prisotna poslanca, izvoljena v slovenski parlament in hrvaški sabor, ter predsednik krovne organizacije Unije Italijanov.

Iz njihovih posegov so bile razvidne zahteve po zagotavljanju najvišjih oblik zaščite, nekoliko manj poudarjeno pa je bilo dejstvo, da take pravice vsaj formalno že uživajo. Poleg teh so bili v Benetkah zastopani Ladinci, Francozi iz Aoste ter Nemci iz Južne Tirolske, katere je zastopal sen. Brugger, ki nikoli ne skriva

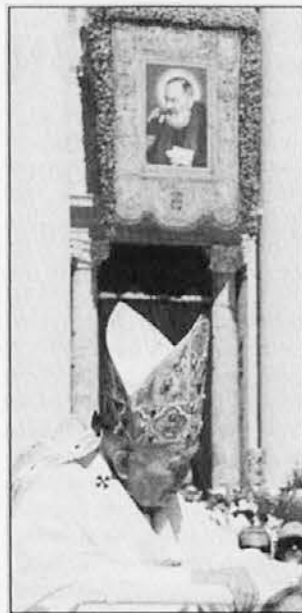
svoje simpatije do Slovencev. Prvič so bili na takem zasedanju Hrvati, ki so se pred kratkim organizirali v federacijo molizanskih Hrvatov ter skupin emigrantov iz Trsta, Milana in Rima. Formalno vzeto, neprava manjšina, vendar vplivna, zato je pričakovati, da se bo uveljavila. Ministrova poteza, da je na srečanje povabil tudi predstavnik ezulov, je bila sprva nerazumljiva, vendar se je izkazala kot spretno dejanje, katerega namen je bil spraviti ljudi za isto mizo, da ublažijo stališča. In tako se je zgodilo, da je sen. Toth dejansko izrazil sprejemljive poglede na manjšinsko vprašanje, ne da bi zaostroval tradicionalnih zahtev beguncev.

Positivno je tudi, da je bil na posvetu sprejet dokument, ki med drugim ugotavlja, da manjšine ne uživajo iste stopnje zaščite in da ostajajo odprta številna vprašanja na raznih področjih, zato je prišla do izraza potreba po višjem standardu zaščite. Udeleženci so se obvezali, da bodo nadaljevali s posveti in da bodo poglobili specifične teme tako, da bi prišli do modela, ki bi lahko bil vzorec in zgled tudi drugim stvarnostim. Prihodnje srečanje naj bi bilo jeseni na Južnem Tirolskem.

KANONIZACIJA PATRA PIJA IZ PIETRELCINE

"SVETNIK VSEH LJUDI"

JURIJ PALJK

V nedeljo, 16. junija, se je na Trgu sv. Petra v Rimu in v neposredni okolici zbralo toliko ljudi, kot se jih v večnem mestu že dolgo ni.

Sveti oče Janez Pavel II. je namreč v dve uri trajajočem bogoslužju znanega blaženega patra Pija proglasil za svetnika, in to pred množico več kot tristo tisoč vernikov, predvsem pa privržencev znanega patra, ki je postal med verniki svet že v času življenja, sedaj pa je med tistimi svetniki se-

danjega časa, za katere se res lahko reče, da so ljudski svetniki, kar je tudi poudaril sveti oče v svoji pridigi, ki jo objavljamo v celoti na 4. strani.

Neznosna vročina, ki je bila med bogoslužjem, je bila svetemu očetu povod, da je vse zbrane vernike nagovoril z veseljem in jih imenoval "pogumne". Bogoslužje je v celoti prenašala italijanska državna televizija. Udeležilo se je ga, kot že rečeno, več kot tristo tisoč vernikov, katerim so privedel razdelili 900 tisoč steklenic vode. Prav voda je bila

izjemno pomembna, saj so množico dobredno "zalivali" iz dvanajstih gasilskih cevi, vseeno pa je bilo več kot 750 ljudi potrebnih zdravniške pomoči; to so nudili več kot štiristo osebam kar pod posebnimi šotori, pet so jih tudi zadržali v bolnišnici.

Verniki so prišli na srečanje s svetim očetom Janezom Pavlom II. in na proglasitev patra Pija za svetnika z vsega sveta, in sicer z več kot dva tisoč avtobusi, pripeljali pa so se tudi z desetimi posebnimi vlaki.

STRAN 4

Mišniško posvečenje v Krminu

Prejšnjo nedeljo je bil posvečen p. Mario Picech, edini letošnji novomašnik iz goriške nadškofije. Ogromno ljudi, tudi slovenskih prijateljev, mu je priredilo lep praznik. (stran 5)

- 03 Marija Kacin / intervju
PRIM. DR. GIACINTO ZOIS
- 05 Metka Sinigoi
TERMINALNIM BOLNIKOM O DUHOVNOSTI
- 07 Jelka Cvelbar
NIKAKOR NE MOREM DRUGAČE
- 07 Jurij Paljk
EGIDIJ VRŠAJ: SLOVENIJA V EVROPSKI UNIJI
- 08 Ivan Žerjal
DRUGO TRŽAŠKO ŠKOFIJSKO ZBOROVANJE IN...

VPRAŠANJE ZAJAMČENEGA ZASTOPNIŠTVA

DESNO SREDINSKA VEČINA V ZAGATI

Pekoči poraz Doma svobodščin na občinskih volitvah v Gorici in dejstvo, da so Levi demokrati in Marjetica že zbrali kakih 50 tisoč podpisov za razpis referenduma za odpravo deželne volilne zakon, sta imela za posledico, da so najvidnejši predstavniki desnorsredinske večine v Furlaniji-Juljski krajini začeli odkrito govoriti, da je treba spremeniti pred kratkim odobreni deželni volilni zakon. Takega mnenja je celo sam predsednik deželne vlade Tondo, ki je v pogovoru za italijanski tržaški dnevnik priznal, da je Dom svobodščin zagrešil hudo napako, ki jo je treba vsekakor popraviti, in sicer tako, da se v deželni zboru čimprej odobrijo novi volilni predpisi. Verjetno se bo težko izogniti razpisu referendumu, ki ga je s svojimi podpisi zahtevalo več kot po zakonu predvideno število volilnih upravičencev. Referendum na bi bilo le v primeru, če bi deželni zbor sam izglasoval nove volilne predpise. To pa je nemogoče že zaradi str-

ške s časom, saj bodo deželne volitve že čez nekaj mesecev, vsekakor v prvi polovici prihodnjega leta.

Zakaj o tem pravzaprav pišemo? Tako ravnamo, ker se kot pripadniki slovenske narodnostne skupnosti nikakor ne moremo sprizniti z dejstvom, da italijanska država naši narodnostni skupnosti še ni zajamčila zastopništva v tako pomembnem zakonodajnem telesu, kot je deželni zbor Furlaniji-Juljske krajine. To je pravi pravcati škandal, saj vsi dobro vemo, da je bil deželni zbor Furlaniji-Juljski krajini priznan poseben položaj prav zaradi prisotnosti slovenske narodne manjšine. Republiška ustava, ki je postala veljavna 1. januarja leta 1948, med deželami s posebnim statutom našteva tudi Furlanijo-Juljski krajino. Res je sicer, da je bil njen prvi deželni zbor izvoljen šele leta 1964, vendar so tej zamudi botrovali drugi, predvsem zunanje politični dejavniki.

DL / STRAN 16

IZ MERANA V TRST

DRAGO ŠTOKA

V soboto, 8. junija, sem zastopal Slovensko skupnost na 49. rednem kongresu Južnotirolske ljudske stranke (SVP) v Meranu. V središčnem Kurhausu (bleščeči palači s srednjeveškimi freskami) se je ob točno napovedani uri zbralo okrog tisoč delegatov z vseh strani Južnega Tirola, ki so z vso zbranstvo sledili uvodnim poročilom organizacijskega tajnika Thomasa Widmanna in predsednika dr. Siegfrieda Bruggerja. Kongres je potekal pod geslom *Za naš Južni Tirol*. Častni predsednik dr. Silvius Magnago je sedel v prvi vrsti, ob njem je bilo glavno vodstvo SVP. Predsednik Brugger je govoril o perečih problemih Južne Tirolske, od pjava priseljavanja, ki je široko občuten tudi v teh krajih, do odnosa z italijanskim delom prebivalstva. Govoril je o šolski problematiki, o univerzi v Bocnu, o nujnosti, da krajevno prebivalstvo obvlada oba jezika. Na kratko je opravil z Berlusconijevo vlado ("Cenili ali pa ne jo bomo po njenem konkretnem delu, tudi pri nas!"), nato pa je prešel na problematiko celotne Južne Tirolske in se posebej dotaknil stalnega uresničevanja narodnostnih pravic nemškega prebivalstva. V tem kontekstu je pozdravil sodelovanje z "matično domovino Avstrijo", ki so jo na kongresu zastopali vidni politiki in generalna konzulka v Bocnu.

Sledila je živahna razprava o spremembi statuta stranke (jamčenje 25 odstotkov mest na kandidatnih listah kandidatkam ženskega spola, zajamčena prisotnost mladih in seniorjev v organih stranke itd.) z navzkrižnimi, tudi dialektičnimi doprinosi in posegi delegatov z vseh strani prostrane dežele.

Domov sem se vračal po turistično izredno privlačnih dolinah in prelazih, a moja misel je bila tam daleč ob Jadranskem morju, posebej v Trstu in Nabežini. Kakšna razlika med nami in Južnimi Tiroli! Pa ne gre samo za številčnost: njih je preko 200.000, nas je tam okrog 60.000 (od Milja do Trbiža seveda, morda nekaj več ali nekaj manj!). Gre za nekaj več, za nekaj globljega: Južni Tiroli so pod okriljem SVP politično složni, močno strnjeni v eni sami stranki, mi pa smo neblogjeno razdrobljeni na več strank. Samo na levi smo Slovenci "pod tujo streho" kar štirih strank: Levih demokratov, komunisti-

čnih prenoviteljev, italijanskih in slovenskih komunistov in zdaj še SDI (bivših socialistov). Veliko Slovencev se danes jeguljasto vključuje v Berlusconijevo Forza Italia, nekaj, vsaj tako pravijo, jih je v Severni ligi in celo v Nacionalnem zavezništvu (AN). V političnem in narodnostnem avtonomnem in svobodnem življenju vztrajamo le Slovenci v Slovenski skupnosti pod znakom lipove vejice. Kakih 10.000 nas je vsega skupaj od Trsta do Trbiža, premalo, da bi si celo izvolili svojega deželnega svetovalca, medtem ko imajo Južni Tiroli več poslancev in senatorjev v Rimu, da ne govorim o deželnih svetovalcih in županih. Mi, mislim na vse Slovence v Italiji, smo v primerjavi z njimi res revčki. In kdo je za tako naše stanje kriv? Kdo nas je pahnil v objem (smrtonosni objem!) italijanskih strank? Nihče drug kot naša bivša domovina - Jugoslavija, ki je našim levim Slovincem ukazala, naj se vključijo v "napredne" italijanske delavske stranke in naj bodo tam karseda aktivni, a tudi kar se da pohlevni in ubogljivi. In tako je z nami vseh 50 povojnih let. Zato smo nemočni, zato smo revni, zato nimamo danes ne mi (Slovenska skupnost), ne Levi demokrati, ne prenovitelji svojega deželnega svetovalca. Samo Bruna Zorzini Spetič (SIK) sameva v dvorani deželne zbornice in je njen glas v veliki dvorani vse prevečkrat le glas vpijočega v puščavi. Zato smo prišli tudi ob našo, slovensko devinsko-nabežinsko občino, zato nas čaka v prihodnosti še veliko hujših udarcev in ponižanj. Nekaj že po lastni krivdi, v glavnem zato, ker se naši levi Slovenci v italijanskih strankah vse bolj politično asimilirajo in mislijo z glavo voditeljev in ne s svojo, tako kot znaajo delati Nemci na Južnem Tirolskem.

STRAN 3

DESNA SREDINA V FRANCJIJI, LEVA SREDINA NA ČEŠKEM

BREDA SUSIČ

Na evropskem političnem prizorišču se po volilnih preizkušnjah zadnjega konca tedna obetajo nekatere novosti. Te se tičejo predvsem notranjepispolitičnih razmer v dveh državah, kjer so državljani obnavljali parlament, to je v Franciji in Češki, posledice pa bodo občutne tudi v širšem, evropskem pogledu.

Ta ugotovitev vsekakor velja predvsem za Češko, kjer so na petkovih in sobotnih volitvah zmagali levosredinski socialdemokrati (ŠSSD), ki jih vodi Vladimir Špidle. Medtem ko je njegov glavni tekmelec, nekdanji premier Vaclav Klaus, vodja desnorsredinske Državlanske demokratske stranke (ODS), osredotočil svojo volilno kampanjo na nacionalistične in protievropske teme, so se Špidlovi socialdemokrati zavzeli za čimprejšnjo vključitev Češke v Evropsko unijo. Prav zaradi te bistvene razlike v njihovih programih se Špidle ne bo povezoval z Klausom pri sestavi nove vlade, pač pa je napovedal koalicijo z majhno sredinsko zvezo Krščansko-demokratske unije (KDU-ČSL) in liberalcev Zveze za svobodo (US-DEU). Upravičeno lahko torej pričakujemo, da bo Češka najverjetneje že v naslednjih dveh letih postala nova članica EU.

Lahko bi rekli, da je bila skupna točka čeških in drugega kroga francoskih političnih volitev izredno visok odstotek abstinence. Na Češkem je odšlo na volišča le 60% volilcev, v Franciji je ostalo doma še nekaj odstotkov manj prebivalcev, saj je bila udeležba samo 58%. Po napovedih pa je v Franciji premočno zmaganla združena desnorsredinska

stranka, ki je podpirala kandidata predsednika Chiraca. Ti bodo prihodnjih pet let zasedli približno 70% sedežev v parlamentu, kar je zgodovinski rekord. Levica je izvolilne preizkušnje izšla potolčena, saj si je na balotajah priborila le 171 poslancev, od katerih jih je večina iz vrst socialistične stranke. Ostale stranke levece so zabeležile še hujši poraz, vključno komunistična stranka in zeleni, ki pa so vseeno uspeli izvoliti nekaj svojih poslancev. To pa ni uspelo Le Penu, saj so vsi kandidati njegove skrajno desničarske stranke v balotajah pogoreli.

Uspeh Chiracove desnorsredinske stranke gre pripisati predvsem dvema predsednikovima potezama: imenovanju novega človeka za premiera in združevanju vseh desnorsredinskih strank v eno samo. Premier Raffarin je v enem samem mesecu dokazal veliko mero uravnovešenosti, umirjenosti in demokratičnosti čuta, kar so Francozi takoj visoko cenili. Do pred kratkim nepoznan politik je tako dosegl izredno priljubljenost, ki mu je pomagala pri uspehu volilne kampanje. Naveličani volilci pa so pozitivno reagirali tudi na združevanje strank v podporo predsedniku Chiracu. Ta si je predvsem želel izogniti se ponovni "kohabitaciji" s socialisti. Francozi pa so očitno to potezo ocenili pozitivno tudi v luči pridobljene jasnosti v političnem programu.

To pa so pogrešali pri levem bloku. Tako kot tudi v drugih evropskih državah (Italiji, Nizozemski, Avstriji) si mora levica sedaj izprašati vest in se odločiti za nove ideje in programe.

PRETEKLOST IN SEDANJOST

SLOVENIJA IN AVNOJSKI SKLEPI

ALOJZ TUL

Širitveni proces Evropske unije se nezadržno razvija in vzporedno s tem se tudi pospešeno nadaljuje pogajanja z državami, ki se potegujejo za vstop vanjo. Po drugi strani pa se oglašajo tisti, ki bi radi pri tem še kaj iztržili. V mislih imamo tiste nemške oz. avstrijske kroge, ki bi radi pogojevali zlasti Češko in Slovenijo pri še potekajočih pogajanjih z unijo. Pri tem ne gre za uradne državne kroge, temveč za glasnike predvsem sudetskih Nemcev, ki so, kot znano, po drugi svetovni vojni morali zapustiti Češkoslovaško brez premoženja ali odškodnine na osnovi tako imenovanih Beneševih dekretov, o katerih je naš list že pisal. Treba je priznati, da so uradni predstavniki EU jasno povedali, da Beneševi dekreti niso predmet pogajanj s Češko in danes nimajo nobene pravne veljave v svoji vsebini. Zato se Češki ni

treba odpovedati omenjenim dekretom pred vstopom v EU.

V zadnjem času pa je prišlo na dan pogrevanje tudi tako imenovanih avnojskih odlokov, in to v zvezi s pristopanjem Slovenije k evropskim integracijam, za katerim stojijo skrajno desničarsko usmerjeni avstrijski krogi. V podobnih zgodovinskih okoliščinah kot na Češkoslovaškem je namreč tudi najvišje vodstvo jugoslovanskega osvobodilnega gibanja sprejelo podobne odločitve glede imetja in državljanstva oseb nemške narodnosti na območju Jugoslavije. Gre za dva takšna avnojska sklepa ali odloka, ki so ju delegati sprejeli na vrhovnem zasedanju v Jajcu 21. novembra 1944 in ki zadevajo poddržavljenje vsega imetja državljanov nemškega rajha in oseb nemške narodnosti nasploh ter izgubo državljanstva, razen tistih, ki se med okupacijo niso vedli sovražno.

STRAN 16

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

KULTURA JE MOČ GORICE

Lahko se zdi presenetljivo, a največja moč Gorice je v kulturi. To ne pomeni podcenjevanja vseh ostalih dejavnosti, še zdaleč ne, toda v tem trenutku je prav kultura tista, ki bo mogla v največji meri uresničiti bistvo programa novega župana Brancatija. Ne dogaja se pogosto, da postane kultura najmočnejše sredstvo politike in njenih ciljev, zgodi pa se, kadar volitve utirijo zares novo smer. Zgodi se, kadar je nova politična smer podobna ciljem pristne kulture, ki so slej ko prej naslednji: odstranitev prevelike pregrade med ljudmi, v našem primeru med meščani, ker pregraje med ljudmi pač niso dobrina. Dalje potrditev dejstva, da se nahajamo v prostoru, v katerem živi več narodnosti, zaradi česar je nujno in koristno uveljaviti prijazno in srečno sobivanje med njimi. In ne nazadnje je pristna kultura vselej na strani prav vsakega posameznika in njegove svobode, torej svobode vseh, zato se zavzema za odprte in sproščene odnose med ljudmi in je v tej vniemi neutrudljiva spodbujevalka.

Gorica ima v tem trenutku enkratno priložnost. Volilci so novi upravi zaupali uresničitev velikih in pomembnih stvari, pomembnih človeško in ne zgolj materialno. Od nove uprave pričakujemo, da si bo v prvi vrsti prizadevala prav za prijetnejšo in srečnejše sobivanje vseh v mestu. Da ne bo ta nova uprava uperjena proti nikomur, da torej ne bo nikogar, zares nikogar izključevala, pač pa le odpirala prostor, ki je pričel postajati pretesen in preozek. Na ta način bodo

lahko ponovno polneje zaživele vse narodnostne skupnosti, vse kulture in vsa izročila, ki jih premore Gorica v izobilju. Čeprav mesto ni veliko, bo na ta način začelo tudi navzven in postalo v bližnjem in širšem območju še vplivnejše, kot je bilo doslej. In v kolikor vsa ta pričakovanja dobro premislamo, potem ugotovimo, da se povsem dobesedno nahajamo v območju kulture in njenih zlahkanih ciljev. Na dlani je torej, da bo večina najboljših potez nove uprave zajemala iz sveta kulture, njenih smotrov in njenih vizij. Logično je potemtakem, da bo prav kultura kot kultura tista, ki bo lahko v največji meri spremenjala Gorico v njeno srečnejšo podobo. S sredstvi kulture bo mogoče na najučinkovitejši način odstranjevati pregrade in razdalje med meščani, da pač ne bomo ločeno živeli znotraj takšnih ali drugačnih skupin. S sredstvi kulture bo mogoče na najučinkovitejši način uresničiti srečanja in sodelovanje med obstoječimi narodnostmi v mestu. In ne nazadnje bo mogoče prav in najbolj s sredstvi kulture dati vsakemu posamezniku, vsakemu meščanu tisti prostor, ki bo istočasno sproščena svoboda za vse druge.

Kultura je v tem trenutku osrednja moč Gorice, o tem ni nobenega dvoma. In to je enkratno, kadar hodita kultura in politika z ramo ob ramo. V tem primeru res lahko govorimo o izredni priložnosti, ki jo imamo vsi skupaj v Gorici in jo moramo do kraja izkoristiti, in to v vsej celovitosti.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO
IN UPRAVA
34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 536 978
E-MAIL gorica@noviglas.it
uprava@noviglas.it
34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL trst@noviglas.it
www.noviglas.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK JURIJ PALJK
IZDAJATEL ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA; PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
TISK TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FIS
LETNA NAROČNINA ITALIJA 42 EVROV, SLOVENIJA 46 EVROV,
INOZEMSTVO 62 EVROV, PRIORITETNA POŠTA 83 EVROV
POŠTNI TEKOČI RAČUN 106647493
CENA OGLASOV PO DOGOVORU

INTERVJU / PRIM. DR. GIACINTO ZOIS

RODBINA ZOIS VČERAJ IN DANES

MARIJA KACIN

V stoletjih so številni člani rodbine Zois zapustili Berbenno in se nastanili v Alzanu, v Benetkah, v Ljubljani. Ti si potomci Zoisov, ki so vedno ostali v Berbenno, se pravi v svojem in tvojem rojstnem kraju. Kaj ti pomeni Berbenno?

Berbenno mi pomeni izhodiščno in povratno točko. Moj je srce, moji najdražji so tam; sedaj so v družinski grobnici, kjer počivajo pradedje, dedje, moji starši in preljubi strici. V Berbenno sem preživel svoje srečno otroštvo, v gozdno-poljskem okolju: bil sem prost kot mlad smrk, v stiku z naravo, z menjavo letnih časov. Sončni vzhod in zahod sta imela zame poseben čar, zlasti sončni zahod, s tisto ogromno ognjeno kroglo, ki je počasi tonila za hrib Resegone.

Kdo je najbolj vplival na tvojo vzgojo v družini?

Bolj kot moji starši so na mojo vzgojo v družini zelo vplivali stari starši: ded Giacinto - imel je deset bratov in sestra, in prav toliko otrok - in predvsem stara mama Annunziata, ki me je naučila prvih molitev in pravil zdravega krščanskega življenja.

In izven družinskega okolja, kdo je bil

Študija Marije Kacin *Žiga Zois in italijanska kultura*, ki je pred nekaj meseci izšla pri ZRC SAZU, vsebuje tudi poglavje, posvečeno izrazitim osebnostim, ki so izšle iz rodbine Zois. Med slednjimi je primarij dr. Giacinto Zois, rojen v Berbenno, v zaselku Cacodelli. Tam je stala in stoji še danes prva hiša Zoisov in odtod se je pred skoraj tristo leti Michelangelo Zois podal v svet za kruhom in za srečo ter pristal v Trstu in Ljubljani.

pomemben za tvojo vzgojo in izobrazbo?

Izven družinskega okolja sta mi bila v učinkovito pomoč moj učitelj Angelo Avogadro in pa takratni župnik don Isidoro Locatelli. Oba sta jasno pokazala, da cenita mojo prihodnost in da zaupata vanjo. Zato sta vztrajala, naj po osnovni šoli nadaljujem študij. Poslali so me v Bergamo, v škofijsko semenišče, katerega dolgujem vso hvaležnost za kulturo in za moralne dobrine, ki so mi bile tam posredovane. Tam sem ostal do klasične mature, nato pa sem se, tudi po nasvetu svojih nadrejenih, odločil za medicinsko fakulteto.

V času tvojega otroštva se kraj Berbenno ni veliko razlikoval od tistega, ki ga je pred tremi stoletji zapustil tvoj prednik Michelangelo Zois, in od opisa, ki ga je v svojem poročilu iz leta 1596 podal guverner Serenissime Giovanni da Lezze: "... situata in monte, una casa in qua et l'altra in la' ...", se pravi: "... nahaja se v hribovitem predelu, ena hiša stoji tu, druga pa tam..."

Berbenno mojega otroštva in mojega odraščanja je bil zelo različen od današnjega. Guverner Serenissime Giovanni da Lezze ga je pravilno opisal. Vas je sestavljalo več zaselkov ali skupin hiš, ki so bile tesno ena ob drugi, kot da se medsebojno podpirajo. Jaz sem bival v zaselku Cacodelli. Če vzamemo kot oporno točko župno cerkev, vidimo na vzhodu zaselke Passare', Cacodelli, Piazzasco, Foppo, Ceresola; na zahodu zaselka Ravagna in Ca' Previtalli, kjer se je rodil Andrea Previtalli, znameniti slikar iz 15. stoletja; na severu Cabafeno in Pratobeato, na jugu pa zaselke Seriola, Ca' Bassanelli, Ca' Passero in Gorlongo. Vse zaselke so povezovale 'mulatiere', za njihovo vzdrževanje pa so skrbeli moški prebivalci zaselkov, v poznojesenskih ali pa v zimskih mesecih, ko so se vrnil iz tujine, kamor so sezonsko odhajali na delo.

Ti zaselki so pa vedno imeli oporno točko: cerkev.

Župnijska cerkev je vedno bila trdna oporna točka. Redno so jo obiskovali skoraj vsi prebivalci Berbenno. Vedno so bili navzoči pri jutranji maši, pri nauku in pri večernicah. Spominjam se, kako je bilo don Isidoro Locatelliju hudo, ker so nekateri župljani, ki so se bili v tujini navzeli vpliva

drugih veroizpovedi, opuščali običajne pobožnosti katoliške vere. Skrbni župnik jih je, v krajevnem narečju, dobrohotno imenoval 'selvadech', se pravi 'divjaki'.

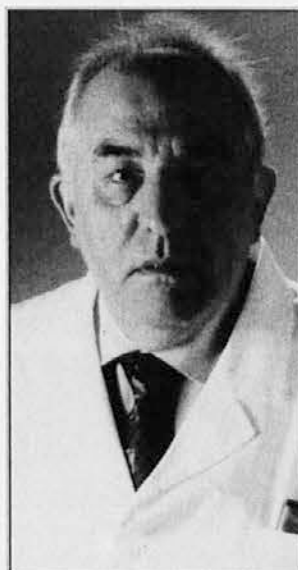
Don Isidoro Locatelli je bil zadnji prošt, ki so ga na podlagi večstoletne pravice in tradicije izvolili župljani.

Njegovega naslednika, don Guida Radicija, je pa imenovala škofija. Kako se ga spominjaš? Povej nam kaj o njem.

Za don Isidoro je prišel v župnijo don Guido Radici. Izbral in imenoval ga je škof sam, ker so se bili verniki odrekli pravici izglasovanja. Don Guido Radici je bil duhovnik iskren kot otrok, blagega in veselega značaja, vedno z nasmehom na ustih; bil je "anima candida" in goreča, zaljubljen v Kristusa in v njegovo Cerkev. Ljubil in trpel je s svojim ljudstvom, kot oče. Ob nedeljah se je pred slovesno mašo ob desetih ustavljal na ploščadi pred cerkvijo in štel parkirane avtomobile: ti so pomenili bolj ali manj številno prisotnost 'tujcev'. Teh je bilo v petdesetih letih vedno več, ker se je vas tudi urbanistično razširila, zlasti z gradnjo počitniških hiš. Tudi jaz sem si skupaj s svojimi strici eno zgradil in se vračam tja vsak konec tedna.

In hodiš na lov v Roccolo, to je v svoje lovišče nad Berbenno. Pokrajina Roccola in njegove okolice je prav posebno lepa in prav tako sproščujoč je pogled, ki se človeku tam nudi.

Roccolo, ta biser, vgrajen kot v prstan v Bergamaskovske Predalpe, je kraj, ki me najbolj privlača. Tu sem od srede septembra do konca novembra lovil ptiče di passo: to je pri nas starodaven in danes prepovedan način lova. Cele dneve smo preživljali v trepetajočem čakaniu. Tam smo spali - vstajali smo dve uri pred zoro - in kaj skromnega zaužili: polento in sir taleggio. Nikdar se nisem čutil tako blizu nebu in zemlji in v tako tesnem stiku z naravo kot v tistih srečnih dneh! Nekaj ur na dan, zlasti zgodaj popoldne, smo se posvečali delu na polju: nabirali smo orehe, kostanj, hruške in jabolka. Poskrbeli smo, da je bilo po njihvah posuto gnojilo. Strigli smo ovce, ki so dajale volno za žimnice, za blazine in za izdelavo majic in nogavic. Nekatero ženo, večšo in urno, so predle snežnobelo volno na vreteno in kolovrat, drugo so naglo pletle in v kratkem času so bila oblačila izgotovljena, da smo jih lahko oblekli in se zavarovali, ko je pritisnil hud mraz.

Tudi tvoj prednik Michelangelo Zois, ki je v začetku 18. stoletja zapustil Berbenno in se nastanil v Trstu in Ljubljani, je ostal vedno zelo povezan s svojim rojstnim krajem. Iz neke kronike iz 19. stoletja, ki jo hrani župnijski arhiv v Berbenno, je razvidno, da sta on in njegov nečak Bernardino Zois velikodušno prispevala za gradnjo nove cerkve. O tem je pričala tudi tabla, ki je bila vzdana v notranjosti cerkve same in ki je danes ni več.

Družina Zois je bila vedno radodarna do cerkve in to ne samo njeni člani, bivajoči v Berbenno, temveč tudi tisti, ki so se izselili. Najradodarnější je bil nedvomno Michelangelo Zois, ki je za gradnjo nove cerkve pošiljal iz Ljubljane izdatne vsote denarja. Oltar Žalostne Materje Božje, ki je na desni strani srednje ladje, tik ob vhodnih vratih v zakrestijo, so dali zgraditi z darovi tega mojega prednika.

Kdaj si ti slišal govoriti o tem svojem predniku, o njegovem sinu Žigi? Po Žigi Zoisu je poimenovan slovenski Državni trgovski tehnični zavod v Trstu, po njem so na Opčinah poimenovali ulico, v Ljubljani, na levem bregu Ljubljanice, pa še vedno stoji njegova palača, v kateri so se zbirali najvidnejši in najizrazitejši slovenski intelektualci tistega časa.

O Michelangelu, o Žigi in o drugih prednikih so mi pripovedovali ded in pa njegova dva brata duhovnika: don Angelo, ki je bil župnik v Fripano Imagna, in don Giacomo, ki je župnikoval v San Paolo d'Argon od 1924 do 1948, se pravi do svoje smrti.

V stoletjih je družina Zois dala več duhovnikov, med katerimi je bil tudi don Filippo, eden Michelangelovih bratov.

Da. V preteklem stoletju sta na primer dva duhovnika službovala v bergamski škofiji:

don Angelo Zois, župnik v kraju Endenna, brat mojega očeta Bonaventure, in don Mario Locatelli, profesor v semenišču, sin Angele Zois. Ta duhovniška tradicija se je sedaj prekinila in kdor je po višji srednji šoli izbral študij na univerzi, se je usmeril na medicinsko fakulteto. Zdravniki so tile: Giacinto Zois, ortoped-fiziater (podpisani), Giacomo Zois, urolog, Gian Bonaventura Zois, ortoped (moj sin), Maria Salvi (hčerka moje sestre Clementine), ematologinja. Po blestečih zgledih, ki so nam jih zapustili strici duhovniki s svojo vneto skrbjo za duše, smo mi nečaki, namesto skrbi za dušo, izbrali skrb za telo. Kar se pa mene tiče, spričo dejstva, da živim med bolniki in da se torej zavzeto soočam s človeškim trpljenjem, mi je jasno, da, odkar sem se rodil, nosim svoje truplo s seboj v upanju na srečo v bodočem življenju, ki mi ga vera zagotavlja v večnosti.

Povej nam kaj kot zdravnik.

Veliko oseb sem pospremil in bil ob njih ob bolečem prehodu v onstranstvo, a smrt me vedno navdaja s strahom in mi vzbujta človeško tesnobo, čeprav imam vedno pred seboj trditev "vita mutatur, non tollitur" (Življenje se spremeni, ni odvzeto). Kljub temu: "Tremens factus sum ego et timo" (Trepetam in bojim se). Na nekaj sem pa ponosem in ta misel mi napolnjuje srce z radostjo: namreč na dejstvo, da sem pripomogel k rojstvu treh otrok, tako da sem prepričan njihove mame, naj opustijo misel na splav. Ti otroci so sedaj zrasli v vrle mladeniče. Ko me srečajo, me prisrčno in skoraj spoštljivo pozdravijo in ne vedo, da bi jim brez moje skromnega prizadevanja ta čudovita dogodivščina, ki se ji pravi življenje, lahko ne bila dana.

Vzporedno s tvojo poklicno dejavnostjo je potekalo tvoje delovanje kot župan. V San Paolo d'Argon, kjer je bil tvoj stric don Angelo Zois petindvajset let župnik, od 1924 do 1948, si bil ti petindvajset let zapored župan. Kakšna je bila dejavnost občinske liste, ki si jo ti predlagal in ji nato predsedoval?

Kot župan sem petindvajset let posvečal ves svoj prosti čas občinski upravi v San Paolo d'Argon. Občinsko skupnost sem oskrbel z vsemi strukturami, ki so potrebne za izobraževanje, za šport, za razne usluge. Vsako združenje - krvodajalci, Alpini, borci in vojni povratniki, ostareli - je dobilo svoj sedež. Posebno draga so mi naslednja dela: novo občinsko poslopje s prizidanim Avditorijem, pokopališče, župnijski otroški vrtec, poimenovan po don Giacomu in don Angelu Zoisu in zgrajen z velikodušnim volilom teh dveh duhovnikov. Zgrajenih je bilo tudi okrog dvajset stanovanj srednje velikosti. Ta sta-

novanja so občinska last. Pridobili smo jih iz razpadajočih zgradb, ki so bile nato obnovljene s sredstvi iz bilance in z nepovratnimi prispevki Dežele Lombardije (Regione Lombardia). Vse to v prid ostarelim in pa zakoncem z najnižjimi dohodki.

Sedaj nam pa, prosim, povej kaj o svoji družini.

Moja žena Rosalia Arnoffi je rojena v Ferrari in je torej po rodu iz Romagne. Moj prvorojenec Pier Paolo Zois je odgovoren za trgovski sektor nekega velikega podjetja. Porocen je z Mario Roso Bergonzi, ki je doktor ekonomije. Imata dve hčerki: to sta petletna Maria Elisabetta in mala Angela Maria. Moj drugorojenec Gian Bonaventura Zois je specialist v ortopediji, njegova žena, Nadia Nervi, pa je doktor komercialnih ved. Imata dva sinčka: to sta štiritletni Giacinto Zois in dojenček Pietro. Naj dodam, da spričo dejstva, da izhajam iz kmečke družine, se urim v poljedeljskih opravilih, gojim vrt ali pa skrbim za zajce in kokoši. V zabavo mi je tudi lov 'al capanno'; lov 'ai raccolti', z mrežami, je namreč prepovedan.

Slovenija, Slovenci: kaj veš o tej državi in o tem narodu, o njegovem zgodovinskem dogajanju, o njegovi kulturi in literaturi?

Nikdar nisem imel priloznosti, da bi obiskal Slovenijo, in to prav zaradi svojega poklica, ki me zelo zaposluje. Delovni premori so kratki in za devtopo mednarodne kongrese ortopedije in fizioterije. Domo vine teh svojih prednikov torej ne poznam. Vedno sem pa rad poslušal, kar so mi pripovedovali prijatelji, ki so ponočevali v Portorožu, v elegantnih hotelih, opremljenih z bazeni in saunami. Poudarili so veliko skrb, ki jo Slovenci posvečajo okolju: o tem jasno pričajo številna gradbišča, ki so postavljena ob gorskih cestah, da odpravljajo ali pa preprečujejo hidrogeološke usade. Postojnska jama je bila zanje prizor edinstvene lepote. S svojega potovanja so prinesli videotape, ki so ga bili kupili v Postojni. S tem pripomočkom sem tudi jaz lahko občudoval Črno jamo, Kalvarijo, Veliko dvorano in pa svojstveni mali vlak, ki prevažata turiste v jamske globine, ki jih je reka Pivka izdoločila v svojem podzemskem toku. Vse te vesti vzbujajo v meni željo, da bi spoznal to čudovito deželo.

Ali misliš, da boš kdaj prišel v Slovenijo?

Obiskati nameravam, v bližnji prihodnosti, prelepe muzeje, o katerih govorijo turistični vodiči, in pa znameniti Triglavski narodni park v Julijskih Alpah. Rad bi spoznal najlepša mesta in občudoval njihovo veliko umetnostno bogastvo. Res upam, da se bo to kmalu uresničilo.

Hvala! Pogovor je bil zanimiv in prijeten.

3

ČETRTEK,
20. JUNIJA
2002

Z 2. STRANI

IZ MERANA

Slovenci v Italiji ne bomo nikdar prišli do svojih polnih pravic, do svojega dostojnega življenja, političnega in narodnostnega, dokler bomo razkropljeni na ducat strank, dokler bomo odvisni od italijanskih voditeljev in italijanskih strank. Smo še v času, da stvari uredimo, da se združimo v eno samo stranko od Trsta do Trbiža, v stranko, ki ji bo narodnostni interes stalno pred očmi? Smo še tega sposobni? Osebnostno dvomim, da bo ta generacija to znala napraviti. Moje upanje in zaupanje gre mladim! Bodo oni znali "pobirati črepinje" (da parafraziram Bojana Brezigarja) in jih tako zleptiti, da bodo postale celota? Še imamo Slovenci čas, da pogledamo globoko vase, da se zamislimo v svojo prihodnost in da reagiramo na edini pameten način tudi v vidiku nove Evrope: z ustanovitvijo enotne slovenske stranke, ki bo delovala v deželi Furlaniji-Juljski krajini. Kakšno ime bomo dali tej stranki, ni važno, važno je, da bo imela program, ki bo slonel na načelih demokracije, svobode, idejnega pluralizma, medsebojnega dialoga.

Mislím, da smo še v času, da napravimo tak zgodovinski korak, drugače nas bo zgodovinski nam nasproten tok prej ali slej (morda pa že kar kmalu) pobral in odnesel v brezmejne oceane političnega izginotja in mrtvila.

S 1. STRANI

GOVOR SVETEGA OČETA OB KANONIZACIJI

SVETNIK

"POMAGAJ NAM MOLITI"

Od 5. ure zjutraj do 14. ure se je rimske podzemne železnice poslužilo več kot 310 tisoč ljudi, medtem ko prireditelji poročajo, da so takoj za prireditvijo nabrali v središču Rima za 180 ton odpadkov, predvsem plastičnih steklenic in vrečk. Za ljudi, njihovo dobro počutje in varnost je skrbelo več kot 35 zdravniških ekip in več kot tisoč policijskih agentov. Papeževi varnostniki so aretirali nemškega moškega, ki je preskočil ograjo in hotel steči po maši k papežu; izkazalo se je, da je gorečnej hotel sv. očeta samo objeti... Policija je med bogoslužjem aretirala "na delu" enajst tatov, zvečine so to bili že znani in preizkušeni žeparji, ki jih v Rimu kar mrgoli na javnih in dobro obiskanih mestih. Prireditelji so poskrbeli tudi za dostojne higienske prostore in so v ta namen postavili v bližini prizorišča 781 kemičnih stranišč. Da boste vedeli, kako toplo je bilo, povejmo, da je bila temperatura na prizorišču med mašo 34-36°C, a je bil občutek toplote zaradi sopare in vlage v zraku tak, kakor da bi bili pod 40°C.

Morda se bo naštevaneje gornjih števil zdelo komu smešno, a ni, saj je bila to gotovo največja množica vernikov, ki jo je sveti oče kdajkoli imel na Trgu sv. Petra. Tudi zato niso smešne te številke, ker najlepše govorijo, kako priljubljen je sv. Pij med verniki in zlasti preprostim ljudstvom.

23. september, to bo god sv. p. Pija. To je tudi dan, ko je sv. Pij umrl. Kaže, da bo to tudi prvi duhovnik, ki je dosegel čast oltarja, kateremu se bodo priznale tudi stigme, svete rane na mestih, kjer jih je imel križani Kristus. Posebna komisija je v Vatikanu že na delu.

Dodajmo še, da se je v kraju San Giovanni Rotondo, kjer je p. Pij deloval, zbralo več kot 60 tisoč vernikov, prav tako v peklenjski vročini, in slika velikega verskega dogodka, ki presega logiko današnje družbe in duha časa, je popolna: o priljubljenosti novega svetnika ne gre dvomiti.

1. "Moj jarem je prijeten in moje breme je lahko." (Mt 11,30) Jezusove besede apostolom, ki smo jih pravkar slišali, nam pomagajo razumeti najpomembnejše sporočilo tega slovesnega bogoslužja. Te besede lahko po svoje razumemo kot čudovit povzetek celotnega življenja patra Pija iz Pietrelcine, ki je bil danes razglašen za svetega.

Evangeljska podoba "jarma" nas spominja na številne preizkušnje, s katerimi se je moral soočiti ponižni kapucin iz San Giovanni Rotonda. Danes gledamo v njem, kako prijeten je Kristusov "jarem" in kako resnično lahko je breme, ko ga nosimo z zvesto ljubeznijo. Življenje in poslanstvo patra Pija pričča, da se težave in bolečine, če jih sprejmemo z ljubeznijo, spremenijo v privilegiran pot svetosti, ki se odpira v smer perspektive večjega dobrega, ki ga pozna samo Gospod.

2. "Meni pa Bog ne daj, da bi se hvalil, razen s križem našega Gospoda Jezusa Kristusa." (Gal 6,14)

Ali ni morda prav "hvaliti se s križem" tisto, kar je najbolj očitno pri patru Piju? Kako sodobna je duhovnost križa, kakor jo živi ponižni kapucin iz Pietrelcine! Naš čas mora ponovno odkriti to vrednoto, da bi odprl srce upanju.

V vsem svojem življenju je iskal vedno večjo podobnost s Kristusom in se jasno zavedal, da je bil poklican k svojevrstnemu sodelovanju pri delu odrešenja. Brez te nenehne zagledanosti v križ ne moremo razumeti njegove svetosti.

V božjem načrtu križ predstavlja resnično orodje odrešenja za vse človeštvo in pot, ki jo Gospod izrecno predlaga vsem, ki hočejo hoditi za njim (prim. Mr 16,24). To je dobro dojel sveti brat z Gargana, ki je na praz-

nik Marijinega Vnebovzeta leta 1914 zapisal: "Da bi mogli doseči naš končni cilj, je treba hoditi za božjim Vodnikom, ki noče voditi izbrane duše po drugi poti, kot po tisti, na kateri se je sam boril: po poti zatajevanja in križa." (Epistolarij II, str. 155)

3. "Jaz sem Gospod, ki delam dobro" (Jer 9,23).

Pater Pij je bil velikodušni delavec božjega usmiljenja; vsem je bil na razpolago, vse je sprejemal, jih duhovno vodil, pred-

sem pa je bil veliki delavec zakramenta pokore. Skrivnost spovednice, ki predstavlja eno od značilnih potez njegovega apostolata, je privlačila številne vernike v samostan v San Giovanni Rotondo. Tudi takrat, ko je ta edinstveni spovednik nastopal do romarjev z navidezno trdoto, so se ti, ko so se zavedeli resnosti greha in se iskreno spokorili, skoraj vedno vračali k njemu, da bi prejeli objem miru, ki ga daje zakramentalno odpustanje.

Naj njegov zgled vzpodbudi duhovnike, da bi z veseljem in zavzeto izvrševali to, danes tako pomembno službo, kot sem hotel poudariti v Pismu duhovnikom letos na veliki četrtki.

4. "Ti, Gospod, si moje edino dobro."

Tako smo prepevali v psalmu po berilu. S temi besedami nas novi svetnik vabi, da postavimo Boga nad vse, da bo naše edino in največje dobro.

Dejansko odkrijemo zadnji razlog učinkovitosti apostolata patra Pija in najgloblje korenine tolike duhovne rodovitnosti v intimni in nenehni povezanosti z Bogom, o čemer jasno pričajo dolge ure, ki jih je preživel v molitvi. Rad je ponavljal: "Jaz sem ubogi brat, ki molim". Prepričan je bil, da "je molitev najboljše orožje, ki ga imamo, ključ, ki odpre božje srce". Ta temeljna značilnost njegove duhovnosti se nadaljuje v "Molitvenih skupinah", ki jih je ustanovil in podarjajo Cerkev in družbi čudoviti dar nenehne in zaupne molitve. Molitev pater Pij povezuje z zavzeto karitativno dejavnostjo, katere izjemen izraz je "Hiša tolažbe trpečih". Molitev in ljubezen: poglejte, kako zelo konkretna sinteza nauka, ki nam ga daje pater Pij in ga danes ponovno predlagam vsem.

5. "Slavim te, Oče, Gospod neba in zemlje, ker si to ... razodel otročičem." (Mt 11,25)

Kako primerne se zdijo te Jezusove besede, ko pomislimo, da se nanašajo nate, ponižni in ljubljeni pater Pij.

Prosimo te, tudi nas uči ponižnosti srca, da bi bili prištetni med evangelijske otročiče, ki jim je Oče obljubil razodeti skrivnosti svojega kraljestva.

Pomagaj nam moliti, ne da bi se naveličali, gotovi, da Bog ve, kaj potrebujemo, še preden ga prosimo.

Izprosi nam pogled vere, ki bo mogel v revnih in trpečih takoj prepoznati obraz Jezusa samega.

Podpiraj nas v trenutkih boja in preizkušnje in, če pademo, stori, da bomo izkusili veselje zakramenta odpustanja.

Posreduj nam svojo blago pobožnost do Marije, Jezusove in naše Matere.

Spremljaj nas na našem zemeljskem romanju naproti blaženim domovini, kamor upamo, da bomo tudi mi dospeli, da bi večno zrlili slavo Očeta in Sina in Svetega Duha. Amen!

GORIŠKI ROMARJI OBISKALI OPATIJO

ŠKOFIJSKO ROMANJE V STIČNO

Okrog tristo romarjev iz vse goriške nadškofije se je pod vodstvom nadškofa Dina De Antonija in v spremstvu dvajsetih duhovnikov odpravilo prejšnjo soboto, 15. t.m., v cistercijsko opatijo v Stično.

Smisel romanja, kot je poudaril nadškof v homiliji, je bil utrditi vezi med slovensko in goriško Cerkvijo v letu, ko so se pravkar končale slovesnosti ob 250-letnici ustanovitve goriške nadškofije. O dobrih odnosih s tem pomembnim duhovnim središčem pričata že prijateljstvo med prvim goriškim nadškofom Karлом Mihaelom Attensom in tedanjim opatom, pa tudi gostoljubnost, ki so jo nudili v hudih časih med prvo svetovno vojno nadškofu Sedeju in škofijskemu semenišču. V perspektivi branja preteklosti, da bi gledali v prihodnost, je msgr. De Antoni podčrtal nujno, da bi se verniki na eni in drugi strani čutili enodušno člani evropske Cerkve, ki jih veže posebno poslanstvo: spletni niti skupnosti in bratstva med različnimi ljudstvi, v vzajemnem vrednotenju jezikov, kultur, umetniških in duhovnih izrazov.

Po maši je prof. France Dolinar strokovno orisal navzočim zapleteno in bogato zgodovino opatije, ki je nastala v prvi polovici 12. stol. Današnja arhitektonska zasnova razodeva prehod skozi težka obdobja, saj je bila večkrat poškodovana in nato obnovljena. Obisk samostana in bližnjih stavb je omogočil romarjem, da so lahko občudovali skromnost in delavnost v benediktinskem življenjskem slogu, ki se navdihuje v znanem pravilu "ora et labora".

Drugi del romanja-izleta je bil nekako bolj turističen, saj je večji del udeležencev lahko na kratko obiskal Ljubljano, lepote njenih stavb in spomenikov, pa tudi začutil njeno prenovljeno poslanstvo biti vedno bolj prestolnica ter politična, kulturna in gospodarska oporna točka v srcu nove Evrope.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA OB BOGOSLUŽNIH BERILIH V LITURGIČNEM LETU A

ZLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE, NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

12. NAVADNA NEDELJA

"A Gospod je z menoj kakor silen junak" (Jer 20, 11).

"Tujec sem postal svojim bratom" (Ps 69, 9).

"Je vendar od Adama do Mojzesa smrt kraljevala" (Rim 5, 14).

"Ne bojte se ljudi!" (Mt 10, 26).

Vsi preroki, začeni s Staro zavezo, govorijo o Jezusu. In kar naenkrat se znajdejo v vrtincu tragike človeške zgodovine (Iz 6, Jer 1 ...). Radi bi ušli nalogi, ki jim je bila poverjena. Saj čutijo popolno nemoč, tudi nerazumevanje in zato posmeh ljudi.

Že Jožefovi bratje govorijo s prezirom in nevoščljivostjo o tedaj najmlajšem bratu. Imajo ga za sanjača (1 Mz 37, 19). Napoti jim je. Ker ve za njihove grehe, ki pa nam niso podrobneje znani (1 Mz 37, 2), se preziru in nevoščljivosti pridruži še strah. Bojijo se namreč očeta Jakoba. Strah, ki ga ne premagajo, rodi v njihovih srcih umor nedolžnega, četudi ga ne izvršijo. "Brezno-namreč - kličite breznu" (Ps 42, 8; Jon 2, 4), tako da je zmeda popolna.

Strah preplavlja tudi Jeremija. Takole ga opisuje: "Že slišim šušljanje mnogih-groza vsepovsod: 'Naznanite ga! Naznanimo ga!' (Jer 20, 10).

Toda prerok mora vpiti: "Nasilje in zatiranje" (Jer 20, 8). Čeprav bi se rad temu izognil, pa se ne more, prav kakor Jožef ne more uiti rokam bratov. Saj v takem položaju človek uvidi vso krivico, vso težo greha, ki se zruši nanj, a ji sam ne more uiti.

Je kakor prekletstvo, ki ga omenja apostol Pavel v današnjem drugem berilu. Je namreč greh. Ta pa rodi smrt. "Smrt je 'zakraljevala', kakor da bi imela izključno pravico nad ljudmi (Rim 5, 12-14).

Jeremija občuti vso težo preroške službe, ker mora očitati, svariti, opogumljati. Sicer se to v njem spremeni v "goreč ogenj, zaprt v ... kosteh. Trudim se - pravi -, da bi ga ugasil, pa ne morem" (Jer 20, 9).

Tudi nastop Janeza Krstnika je očitek teptanja najosnovnejših pravic (Mt 3; 11, 12-14).

Toda vse življenje prerokov kaže končno na preroka kot takega, na Jezusa Kristusa. Kajti on je "Kamen spotike in skala pohujšanja" (1 Pt 2, 8). Zbujajo odpor. Vsa zmeda, ves greh, je zato koncentriran v Jezusa.

Zato že prerok Jeremija v vsej nemoči in v vsem umiranju obudi neomajno zaupanje v Boga: "A Gospod je z menoj kakor strahovit junak" (Jer 20, 11). Čeprav se mu je prej zdelo, da ga je Bog zapustil v nesreči, kar je bilo zanj največja muka: osamljenost namreč, predanost pogubi. Tedaj se spomni, kako mu Bog govori: "Glej, svoje besede polagam v tvoja usta. Glej, postavljam te ta dan nad narode in kraljestva, da rješ in podiraš, da uničuješ in rušiš, da zidaš in sadiš" (Jer 1, 9. 10). Kar pa ga izpostavi sovraštvu, trpljenju, celo smrtni nevarnosti. Bog ga je zapeljal kakor nepošten človek devo.... Postal je v posmeh, vsi se norčujejo iz njega (Jer 20, 7).

A zavest Božje bližine ga zdaj dvigne in opogumi. Spozna, da je to grozno trpljenje plačilo pravičnih. Kar se zdi kakor norčevanje iz preroka. Saj je res: mož, Jeremija namreč, nazadnje kar nekam izgine, se izgubi, kakor da ga nikoli ni bilo.

Podobno konča Krstnik: glavo mu odsekajo in še dajo v maščevanje Herodiadi.

Sv. Alojziju, ki tudi te dni goduje, nekateri očitajo nepristnost življenja. A pozabljajo, da je mladenič vede in hote junaško stregel obolemih za kugo in si pri tem 'zapravi' življenje v službi za druge, in sicer po zgledu Jezusa, ki je, človeško gledano, zelo klavarno končal.

Sv. Pavel pa izjavlja, da oznanja samo njega, in sicer kot križanega (1 Kor 2, 2).

Morda je Jezus s silnim klicem tik pred smrtjo zapečatil za vso večnost zmagoslavje nad strahom in smrtjo, saj je pel že pri

preroku sredi najhujšega: "Prepevajte Gospodu, slavite Gospoda, ker rešuje življenje ubogega iz rok hudodelcev" (Jer 20, 13).

Prenekateri svetniki in mučenci, tako npr. Ignacij Antiohijski, so si želeli čimprejšnjo smrt po ugrizu zverin, katerim so jih oblastniki tistega časa vrgli.

Podobno so znale umirati celo nežne deklce, kot sv. Neža, sv. Cecilija in druge.

Uverjeni smo, da danes cele trume deklic, ki jih starši v stiski za golo preživetje prodajajo pohotnim trgovcem z belim blagom in pokvarjenim ljudem, podobno, in verjetno še okrutnejše, po nekaj letih zlorabe, polne malarije, posiljene in umirajoče za aidsom, so nam, presitimi, živi očitki, da premalo ali skoraj nič ne naredimo za nov svet.

Vsemu temu lahko dodamo še splave nerojenih, trgovanje z organi živih, ugrabljenih otrok, ki jih starši ne bodo nikoli več videli na tem svetu.

Duhovnik, ki vodi oskrbo lačnih, zapuščenih otrok neke v Indiji, nam je pred kratkim podal nekaj srhljivih podatkov, ki so zgoraj omenjeni. Tem je še dodal, kako se nekateri starši čutijo srečne, če morejo dati svojim otrokom nekaj drobtinic kruha, ki jih namočijo v topli vodi... Kongres FAO je 10. t.m. v Rimu ugotavljal, da dnevno umre za lakoto 24.000 ljudi.

Božja beseda, ki jo beremo vsak dan, zlasti pa ob nedeljah, je vedno živa, ostra, pretresljiva, sodobna (Heb 4, 12).

Najprej nas opogumlja: "Ne bojte se ljudi! ... Bojte se rajši tistega, ki more dušo in telo pogubiti v peklju! ... Ne bojte se torej!" (Mt 10, 26 ss).

Ne bojmo se vere, ne nedeljske sv. maše, ne svarjenja otrok, ne dela za pošteno, bolj človeško življenje; ne čistosti v zakonu in pred njim. Ne bojmo se številnih družin. Ne bojmo se dela za vse to. Jezus namreč pravi tudi: "Vsakega torej, ki me bo priznal pred ljudmi, bom tudi jaz priznal pred svojim Očetom, ki je v nebesih. Kdor pa me bo zatajil pred ljudmi, ga bom tudi jaz zatajil pred svojim Očetom, ki je v nebesih" (Mt 10, 32-33).

Naj nas Jezus osvobaja strahu, lakote, greha in smrti!

DUHOVNIŠKO POSVEČENJE V KRMINU

BOD' POZDRAVLJEN, P. MARIO!

DANIJEL DEVETAK

Spokojen, umirjen in presrečen je bil obraz p. Maria Piccha, 40-letnega novomašnika, ki ga je v krminski stolni cerkvi sv. Adalberta posvetil gorški nadškof Dino De Antoni v nedeljo, 16. junija. Tako srečen in svetel je bil, da so ga verniki, ki so napolnili prostrano cerkev, ganjeni, z velikim navdušenjem in dolгим spontanim ploskanjem sprejeli kot novega duhovnika.

FOTO BUMBACA

Cerkev v Krminu, kjer ni bilo duhovniškega posvečenja od daljnjega leta 1944 (zadnji je bil msgr. Silvano Fain), se je pred obredom kmalu napolnila. Številni znanci in prijatelji iz Gorške in vse Italije so prišli, da bi izkazali svojo navezanost na p. Maria, ki je pred desetimi leti stopil v Družbo Jezusov. P. Mario je bil namreč pred odhodom močno vraščen ne le v krajevno stvarnost, ampak tudi v širše družbeno življenje. Povejmo, da je med drugim kakih osem let pel v mešanem pevskem zboru Hraš iz Doberdoba, kamor ga je povabil dirigent Hilarij Lavrenčič; skupno sta namreč pela že med služenjem vojašcine pri "alpinih". V doberdobskem zboru se je naučil tudi nekaj slovensčine, bil je priljubljen; to je zbor pokazal tudi s tem, da je na posvečenju s stranskega oltarja izvrstno odpel tri pesmi (eno skupno s prijatelji "alpinih"), take, ki si jih je p. Mario sam zaželel. Pred leti je obiskoval tudi kulturno središče Stel-

la Matutina v Gorici; tam je opravil ignacijanske duhovne vaje, ki so mu bile v oporo pri življenjski odločitvi. Ta je sicer našla rodovitna tla v družinski vzgoji in še zlasti v liku pokojne matere, ki ga je zaznamovala na poseben način. Mariova pot se je nadaljevala v Genovi, Neaplju, Lecceju, Rimu, tudi v Sarajevu in drugih središčih, kjer se je s študijem in bogatimi pastoralnimi izkušnjami pripravljala na svoje poslanstvo. Srčno si je želel biti posvečen v domači cerkvi, čeprav to za jezuite ni navada. In tako je tudi bilo.

Sveta daritev je bila nad vse slovesna, v apsidi je sedelo veliko število duhovnikov, na koru je ob orglah pel župnijski zbor. Nadškof je v homiliji nanizal nekaj misli o duhovniškem služenju in poslanstvu. Evangelij o četvi in delavcih mu je bil povod za to, da je razvil zelo primerno in Mariu na kožo napi-

sano razmišljanje o sočutju do trpečih, solidarnosti do zadnjih, dejavni in zastojni ljubezni. Kdor pozna Maria, namreč pozna tudi njegovo občutljivost, preprostost, neposrednost in iskrenost. Msgr. De Antoni je patru priporočil, naj se ne vda obupu, če ga bodo čakali hudi izzivi. Pozval ga je k zvestobi, vztrajnosti in gorečnosti, da bi znal kot oznanjevalec in pričevalec vedno biti znamenje upanja. "Ne zanašaj se na denar in na bogastvo," mu je še rekel, saj je Kristus prepovedal svojim učencem, da bi s sabo nosili še to, kar je najnujnejše. "Prav to bo bistven dejavnik tvoje verodostojnosti."

Obred posvečenja je bil poln bogatih simbolnih dejanj in znamenj. Nadškof je najprej izprašal kandidata, ki je pred zbrano množico odločno obljubil, da bo služil božjemu ljudstvu pod vodenjem Svetega Duha

kot sodelavec škofov, da bo oznanjal evangelij in katoliško vero, da bo opravljal euharistično daritev in delil zakrament sprave, da bo vztrajno molil in prosil milost za zaupane mu vernike, da bo vedno bolj združen s Kristusom. Sledile so pete litanije, nato je nadškof s polaganjem roke, kot se to dogaja od začetkov krščanstva, posvetil p. Maria. Zelo slovesno so ga nato oblekli v duhovniška oblačila. Nadškof mu je s svetim oljem mazilil roke, mu izročil kruh in kelih za euharistično daritev in ga objel; za njim so to storili vsi številni domačinci in ga tako s konkretnim dejanjem sprejeli medse kot duhovnika. P. Mario, človek z velikim srcem, je nato prvič stopil do oltarja kot mašnik; pri tem kar ni mogel prikriti svoje velike sreče, zato so ga tudi vsi navzoči, kot smo že napisali, "simbolično" objeli s toplim aplavzom, ki je trajal celih sedem minut.

Maša, pri kateri sta bili kot odraz krajevne Cerkve prisotni tudi furlanska in slovenska beseda, se je nadaljevala z euharističnim bogoslužjem. Na koncu dvojnega obreda je nadškof prosil novomašnika, naj mu podeli svoj prvi blagoslov, kar je p. Mario rad naredil. Po slovesnosti je bil pod lipami na dvorišču nekdanje krminske šole Vittorino da Feltré ljudski praznik, ki se ga je udeležilo več kot 500 oseb.

Take vesele obraze in ikone upanja močno potrebujemo.

SVETNIK TEDNA

25. JUNIJ

SILVESTER ČUK

VILJEM, OPAT

Vsak človek ima svojo lastno pot k Bogu, zato ima tudi vsak svetnik neko značilno potezo. Za današnjega godovnjaka sv. Viljema iz Vercellija v Piemontu je značilno to, da je že pri petnajstih letih sklenil, da postane redovnik, ni pa se mogel odločiti, kateri redovni skupnosti naj se pridruži. Zato je veliko potoval po svetu, da bi našel tisto, kar bi ga notranje zadovoljilo. Najprej je romal v špansko Kompostelo, a se je brez odgovora vrnil domov v Italijo. Potem je prišel na misel, da bi se bolje znašel v skrivnostih odrešenja, če bi obiskal svete kraje v Palestini, zlasti mesto Jeruzalem. Preden se je vkrca na ladjo za Palestino, je obiskal svetniškega puščavnika Janeza, ki mu je dejal, da ni nujno iti v Palestino, da spozna božje namene z njim. Bog govori v njegovi notranjosti, samo dobro naj mu prisluhne. Viljem se je ravnal po njegovem nasvetu.

Naš svetnik se je rodil leta 1085 v plemiški družini v Vercelliju. Že v otroških letih je izgubil starše, zato je hitro dozorel. Pri petnajstih letih, kot povedano, se je odločil, da postane redovnik. Po dolgem iskanju in romanju se je umaknil na samotno goro Monte Virgiliano vzhodno od Neaplja. Izbral si je prostor za celico in ostal tam gori popolnoma sam s svojim Bogom leto dni. Kmalu pa se mu je začelo dogajati kakor nekoč sv. Benedikt: okrog njega so se naseljevali še drugi in ga prosili za duhovno vodstvo. Ustregel jim je. Število celic je raslo in treba je bilo urediti dnevni red ter skupno bogoslužje. Leta 1123 je Viljem začel graditi samostan, katerega srce je bila cerkev, posvečena Devici Mariji, in po tej cerkvi je gora dobila ime Monte Vergine. Škof iz Avellina, ki je cerkev posvetil, je tudi potrdil začasna pravila, ki so bila v bistvu benediktinska s poudarkom na samotarski osebni pobožnosti. Viljem je kot poveljavno vajo duhovnega življenja priporočal misel na božjo vseprisrčnoost: če človek neprestano vidi pri sebi in v sebi Boga, bodo kmalu postale svete njegove misli, želje in njegova dela.

Opat Viljem, ki je prejel mašniško posvečenje, je potem, ko je uredil samostansko življenje na Monte Vergine, šel svojo duhovno družino širit drugam. Ustanovil je več novih samostanskih skupnosti, predvsem v južni Italiji. Vse svoje samostane je pogosto obiskoval in redovnikom, ki so se po njem imenovali viljemiti, je bil svetovalec in vodnik s svojo modro besedo, predvsem pa z zgledom veselega božjega služabnika. Povsod je oznanjal božji mir in pota, kako ga je mogoče doseči. Kralj Robert II., vladar Neaplja in Sicilije, je zvedel za Viljemovo svetost in modrost in ga je poklical na svoj dvor za svetovalca. Viljem se je povabilu odzval, da bi storil kaj drugega. Z vso odločnostjo je nastopil zoper napake in razvade dvora. Zaradi svoje odločnosti je pri nekaterih dvorjanih, ki jim je prijalogodno življenje, naletel na odpor. Z raznimi spletkami so ga hoteli očrniti pri kralju, vendar zaman.

Ko je opravil svojo nalogo na dvoru, se je opat Viljem spet umaknil v svojo blaženo samoto. Mir v Bogu je našel 25. junija 1142, ko mu je bilo sedemindeset let. Njegovo svetniško češčenje je papež Gregor XIII. dovolil najprej benediktinske mu redu, leta 1785 pa je bilo raztegnjeno na vso Cerkev. Sv. Viljema upodabljajo v opatovski obleki z volkom ob strani (na sliki) - po legendi mu je volk nekoč raztrgal osla, svetnik pa je zver ukrotil in volk mu je nosil tovore, ko je zidal cerkev.

Na današnji dan godujejo tisti, ne preveč številni, Slovenci in Slovenke, ki jim je ime: Viljem, Vili, Vilko ter Vilma, Viljemi-na, Vilka.

5

ČETRTEK,
20. JUNIJA
2002

34. TRADICIONALNO ROMANJE NA BREZJE

VSESLOVENSKI DAN BOLNIKOV

11. februarja, na god lurske Matere Božje.

Že nekaj let dobijo romarji v roke tudi posebno knjižico, ki je namenjena prav bolnikom, invalidom in ostarelim. Letos pa bodo dobili zgibanko, ki govori o zakramentu bolniškega maziljenja. Dobili bodo tudi podobico z molitvijo k Mariji, zdrav-

ju bolnikov. To je molil papež na letošnji svetovni dan bolnikov, priporočil pa je, naj jo tudi bolni, invalidi in ostareli molijo vsaj vsako prvo soboto v mesecu. Vsako leto se romanja udeležujejo tudi mladi, ki pomagajo bolnim in ostarelim romarjem. Tako se navajajo na drugačnost prizadetih in se v luči kr-

ščanske ljubezni do bližnjega vzgajajo v odprtosti za pomoč drugim. Vsakoletno romanje na Brezje je samo ena od oblik skrbi Cerkev v Sloveniji za bolnike, invalide in ostarele. Zavzetejši župniki organizirajo na Brezje posebne avtobuse. Mnoge župnije in pastoralna področja v slovenskih škofijah imajo za bolnike in ostarele posebna srečanja. Pa tudi sicer duhovniki obiskujejo bolnišnice in doma ostarelih in varovancem nudijo duhovno oskrbo.

SPREMLJANJE UMIRAJOČIH BOLNIKOV

TERMINALNIM BOLNIKOM O DUHOVNOSTI

METKA SINIGOI

V tem hitrem in razgibanem času, ko ima vsak veliko skrbi in težav, se sploh ne zavedamo vloge vrednot, kaj šele vloge, ki jo ima duhovnost v našem življenju. Kljub temu da je duhovnost večkrat zapostavljena, se večinoma godi, da pozabimo na pomembno vlogo, ki jo odigrava v življenju vsakega izmed nas. Večina ljudi istoveti duhovnost z religioznostjo, vendar je religioznost le del duhovnosti. Pravzaprav je težko točno definirati duhovnost. Definicija te besede je usmerjenost k nematerialnim vrednotam in kot od telesa neodvisni, samostojni del človekovega bistva. Na tečaj za usposabljanje prostovoljcev za spremljanje umirajočih in svojcev pa so nam predavatelji posredovali, da se duhovnost

nanaša na sposobnost človeka, da izbira pomembnost fizičnih, emocionalnih, verskih in intelektualnih dražljajev. Ker je duhovnost vsakega človeka izredno zapletena in z besedami težko izrazljiva, je to področje malo raziskano. Duhovnost je razmišljanje, je iskanje samega sebe in prav pri terminalnih bolnikih se to dejanje okrepiti. Pri tem nastajajo nova in nova, včasih neresena vprašanja, ki jih bolnik lahko deli z najbližjim. Večkrat pa se godi, da najbližji na take pogovore ne pristajajo, ker se jim zdijo nesmiselni. To se godi, predvsem ko razmišljajo o smrti. Zaradi slabega odnosa do smrti večkrat odvrčamo npr. s takim stavkom: "Kaj govoriš, daj saj ne boš še umrl!" S tem pretržemo vsako vez za pogovor z bolnikom. Ne sme nas biti strah govoriti o smrti ali sprejemati naj-

globljo duhovno misel bolnika. Tudi ti pogovori nas bogatijo in nam pomagajo, da se globoko spoznamo v naši duhovnosti.

Duhovnost potrebuje mir, tišino in nevidno vez spoštovanja. Včasih ima bolnik potrebo stiska roke in tišine, drugač dolgga razgovora, tretjič pa po razgovoru, v katerem izpove vse notranje stiske in obuja občutke ob minulih dogodkih.

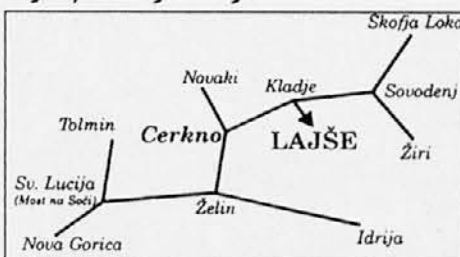
V težkem trenutku, ki ga doživlja umirajoči, je včasih, če to sam želi, zelo pomembno, da se sreča z duhovnikom in z njim opravi zakramente ali pa, če ni verjen, samo s pogovorom razčisti dvome. Duhovnik je namreč pooblaščenec in namestnik občestva pri bogoslužnih in obrednih opravilih, večkrat tudi posrednik do božanstva. Zaradi tega je duhovnik pomemben sestavni del oskrbe vernih terminalnih bolnikov. Večkrat pa se godi, da se hudo bolni bolniki približajo veri, tudi če to ni bila nikoli njihova navada. Morda pa srečanje z duhovnikom,

ki jih razume v njihovi stiski, lahko tudi za svoje pomeni ponovno srečanje z Bogom, ki želi biti blizu vsakemu človeku v težkih trenutkih.

Važno je, da smo bolniku ob strani, saj je zanj v tem trenutku duhovnost odkrivanje odnosov med bolečino in trpljenjem. Pri iskanju teh odnosov in lastne resnice je bolnik vedno sam. Mi ga lahko samo spodbujamo in podpiramo. Dobro je vedeti, da sta tudi veselje in humor del duhovnosti in na to ne smemo pozabiti. Pretehtati moramo duševno stanje posameznika, pa tudi svojcev, kajti tudi ti so potrebni naše pozornosti. Ko stopimo v stik z družino s takimi problemi, moramo znati prisluhniti situaciji, ki vlada v tej družini. Biti moramo potrpežljivi, poslušni in nevsiljivi posredniki med duhovnostjo in realnostjo, da se bo bolnik poslovil čimbolj umirjeno in da se bodo svojci polagoma soočili z življenjem po izgubi ljubljenih oseb.

SPOMINSKA SLOVESNOST NA LAJŠAH BO V NEDELJO, 30. JUNIJA

Vseslovenska spominska slovesnost na Lajšah pri Cerknem bo v nedeljo, 30. junija, ob 16. uri. Križev pot se bo začel že pol ure prej. Pri maši, ki jo bo vodil koprski škof Metod Pirih in pri kateri bodo somaševali še drugi slovenski škofje, se bodo spomnili vseh žrtev okupacije in revolucije na Primorskem pred drugo svetovno vojno, med njo in po njej, kakor tudi piše na spomeniku ob breznu.

TUDI LETOS UMETNIKI NA SINJEM VRHU

Kako pomembno je odhajanje umetnika iz ateljeja, so dokazali že pionirji sodobne umetnosti, zlasti impresionisti in ekspresionisti, ki so se še posebej zavedali takšnega načina ustvarjanja. Delovna srečanja likovnih ustvarjalcev so nekakšen spomin nanje.

In pomembno je tudi povezovanje umetnikov ter odpiranje likovnega prostora, v katerem posamezen avtor živi in ustvarja. Tega se je še posebej zavedal akademski slikar Klavdij Tutta, ki je pred desetimi leti (1993) začel z realizacijo pomembne in odmevne mednarodne likovne delavnice Slovenija, odprta za umetnost. Kraj delovnih srečanj je postal Sinji vrh (tisočmeterska gora nad Ajdovščino) in svojo dokončno podobo dobil z izgradnjo ateljeja in drugih, ustvarjanju ter bivanju namenjenih prostorov. Umetniki se namreč zberejo v prelepem prostoru kmečke domačije Hieronima Vidmarja in njegove delavne družine, ki gostoljubno sprejema tudi druge goste in preprosto, a bogato pogosti vsakogar, ki si želi miru in tišine ter seveda prekrasnega pogleda na Vipavsko dolino, na Kras in na Jadransko morje ter seveda na Goro in Golake, bližnja Javornik in Nanos v ozadju.

Vsako leto se na Vidmarjevi domačiji na Sinjem vrhu ob koncu junija zberejo likovni ustvarjalci iz številnih držav. Izražajo se v akrilnih, oljnih in mešanih tehnikah kot tudi v kiparstvu, instalaciji, fotografiji oz. različnih multimedialnih pristopih. Delovno srečanje ima poudarek na izrazito osebnem slogu in konceptu. Projekt likovne odprtosti pa vključuje tudi druga podobna srečanja: Likovne metropole in svetovni likovni centri na Sinjem vrhu, Umetniki za Karitas ... Atelje ob domačiji Hieronima Vidmarja privablja tudi številne posameznike in družta, ki si želijo ustvarjalnega miru in inspirativnega okolja.

Slovenija, odprta za umetnost, je že tradicionalna; svežino pa ji vsako leto prinaša zanimiv in kvaliteten izbor sodelujočih avtorjev, za katerega skrbijo številni selektorji. V letošnjem letu delavnica praznuje svojo desetletnico. Jubilej bodo letos proslavili s še enim, nekoliko drugačnim delovnim srečanjem likovnih ustvarjalcev.

Letošnja delavnica bo imela poudarek na predstavitvi štirih metropol, po trije umetniki prihajajo iz Salzburga, Neaplja, Rotterdama in Novega Sada. Avtorji so v teh krajih domačini, lahko pa pripadajo drugim narodom, vendar tu živijo, ustvarjajo ali so na kakšenkoli način povezani s klimo določenega centra. Tudi v bodoče bodo tovrstna srečanja potekala predvsem na osi Vzhod - Zahod, Sever - Jug. Na Sinji vrh bodo vabili ustvarjalce iz štirih ali petih likovnih centrov, vselej pa tudi domače avtorje. Takšna zasnova projekta bo ponudila temeljitejši vpogled v likovno dogajanje posameznih področij in lažje nadaljnje sodelovanje, saj je cilj delavnice prav v odprtosti in povezovanju.

Po toliko letih delovanja pa si upamo trditi, da to ni le eno izmed srečanj umetnikov. Je drugačno, organizirano na visoki kakovostni ravni in v želji, da bi v slovenski prostor prineslo utrip aktualnega svetovnega likovnega dogajanja.

V soboto, 15. junija, se je torej na Sinjem vrhu nad Ajdovščino začela že deseta Mednarodna likovna delavnica Slovenija, odprta za umetnost, ki bo trajala do 22. junija 2002.

Udeležili se je bodo naslednji likovni ustvarjalci: iz Salzburga Renate Christin, Martin Rasp in Georg Tassev, iz Neaplja Antonio Manfredi, Christian Leperino in Federico Del Vecchio, iz Rotterdama Momiquire N. Veldhoven, Dany Van Der Waal in Charly D. Almeida, iz Novega Sada Dušan Todorović, Milan Kešelj (ZDA), Saša Dobrić. Iz Španije pa prihaja Manuel Amaro. Častni gostje letošnje likovne delavnice na Sinjem vrhu pa bodo: Valentin Oman iz Avstrije, Franco Dugo in Antonio Manfredi iz Italije ter Dragica Čadež in Ludvik Pandur iz Slovenije.

Med domačimi avtorji pa so za 10. Slovenijo, odprto za umetnost, bili izbrani poleg Čadeževe in Pandurja še Vinko Železnikar, Gašper Jemec, Boni Čeh, Črtomir Frelj, Zmago Puhar, Cveto Zlate, Mira Narobe in fotograf Igor Pustovrh. Seveda pa bodo, tako kot vselej, čas za ustvarjanje našli tudi umetniški vodja projekta Klavdij Tutta in sodelavca Klementina Golija ter Etko Tutta.

Izbora ustvarjalcev vselej poteka po strogih umetnostnih kriterijih. Letos so sodelujoče avtorje izbrali: Enzo di Grazia, Milena Koren - Božiček, Julia Snickers, Luis Rapela - Asociacion de artistas plasticos de Madrid, Renate Christin in Anamarija Stibilj-Šajin. Tudi letošnji zaključek srečanja bo spremljal dan odprtih vrat, ki bo v petek, 21. t.m., s pričetkom ob 16.30 uri. Pozdravemu nagovoru bo sledila predstavitev sodelujočih umetnikov. Posebno pozornost bomo namenili letošnjim častnim gostom: Valentinu Omanu, Francu Dugu in Ludviku Pandurju in jim podelili priznanja. Popoldan bo spremljala glasba. K popestritvi bodo prispevale predstavitve življenja na Gori, sirarjev in TIC-a Ajdika iz Ajdovščine. Vipavsko vinsko cesto pa bodo zastopala vina iz kleti Krapež, Štokelj in Pregelj ter vina Monvi iz kleti družine Škrj. Iz Goriških Brd bodo prišli vinarji Klinec, Reya in Štekar. Mlinotest iz Ajdovščine pa pripravlja pokušnojo testenin.

Vsekakor pa si ljubitelji čiste in neokrnjene narave in pa seveda ljubitelji sodobne umetnosti lahko likovno delavnico na Sinjem vrhu in nastajajoča dela ter umetnike ogledajo ves čas trajanja delavnice, saj bodo na domačiji Hieronima Vidmarja vedno lepo sprejeti.

POGOVORI SRCA V TOLMINU

V četrtek, 13. t.m., je bil v prostorih tolminskega Muzeja lep in prisrčen kulturni večer. Na sporedu je bila predstavitev zbornika *Pogovori srca o življenju, delu in poeziji Ljubke Šorli*. Večer je pripravilo Slavistično društvo Nova Gorica, Koper ter Gorica, Trst, Videm v sodelovanju z Muzejem.

Na večeru sta nastopili predvsem urednica omenjenega zbornika prof. Marija Mercina in prof. Marija Češut, ki je v njem prispevala znani radijski intervju pod naslovom *Drevo ob Soči* s pokojno goriško pesnico.

V začetku je tolminski mešani zbor pod vodstvom Vere Clemente lepo zapel tri pesmi, in sicer Nedvedovo Nazaj v planinski raj, Merkujevo Pesem s Krasa in Vogričovo puntarsko pesem.

Dijakinji Ana Geršak in Maja Kebe gimnazije v Novi Gorici sta občutno recitirali nekaj pesmi Ljubke Šorli. Večer je vodila ravnateljica tolminskega Muzeja mag. Damjana Fortunat Cernilogar.

Prav številno občinstvo je lepo sprejelo ta literarno umetniški večer, ko je prav njen rojstni kraj Tolmin zaslužen obeležil lik goriške pesnice.

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103, SLOVENSKE ODDAJE (OD 21.6. DO 27.6.2002)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9, 90.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 20. do 21. ure. Spored: **- Petek, 21. junija** (v studiu Anka Černic): Prislunimo zborovski glasbi: Mladinski in deklški zbor Carmina slovenica. - Svetnik tedna: sv. Janez Krstnik. - Za prijeten konec tedna: slovenska narodno-zabavna in zabavna glasba. **- Sobota, 22. junija** (v studiu Jan Leopoli): Glasba za prijeten konec tedna. **- Ponedeljek, 24. junija** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni mozaik z Andrejem: slovenska lahka in narodna glasba. **- Torek, 25. junija** (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste da... glasbena oddaja z Matjažem. **- Sreda, 26. junija** (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Skrivnosti ptičjega petja. - Izbor melodij. **- Četrtek, 27. junija** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Cecilijanka 2001. - Glasba iz studia 2.

RADIO OGNJIŠČE

Osrednja informativna oddaja je vsak dan ob 15. uri. Med novicami so tudi take, ki jih drugi "neodvisni" mediji izpuščajo.

Vsako soboto je ob 17. uri oddaja *Slovenija v Italiji*, ki jo ureja in vodi Martina Slavec. Oddaja sledi aktualni problematiki v zamejstvu z zanimivimi pogovori. Uro pred oddajo so čestitke in pozdravi naših poslušalcev, kjer lahko svojo čestitko brezplačno pošljete v eter. Telefon: 00386 56281114.

Tema tedna v četrtek, 27. junija, ob 17. uri, bo posvečena beneškima duhovnikoma Mariju Qualizzi in Božu Zuanelli, ki sta pred kratkim gostovala v Kopru in govorila o mračnih letih Benečije po drugi svetovni vojni. Njuna knjiga je doživela svoj epilog na sodišču, kjer sta se morala zagovarjati, ker sta objavila resnico.

Vsak petek ob 17. uri lahko prisluhnete politično satirični oddaji *Ob petih pospravljamo podstreše*, ki jo pripravlja Zlata Krašovec.

Radio Ognjišče lahko poslušate na UKV frekvencah 107,5 - Sveta Gora (Goriška in Furlanija) in 91,2 - Tinjan (Trst). **POZOR:** Oddajnik na Tinjanu je po novem močnejši, tako da je sluhost na Tržaškem boljše kot prej!

KULTURNE PRIREDITVE NA GRADU RIHEMBERK

Poletje je čas, ko se na gradu Rihemberk nad Branikom pričnejo kulturne prireditve. Tako se bodo tudi letošnje poletje na grajskem dvorišču enega večjih in starejših ohranjenih gradov na Goriškem zvrstili nastopi glasbenikov, umetnikov iz Slovenije in tujine. Kulturne prireditve, ki v poletnih mesecih bogatijo kulturno ponudbo občine Nova Gorica, Branika in okoliških krajev, postajajo iz leta v leto bolj prepoznavne in priljubljene. Vključujejo razstave, koncerte etno, klasične in jazz glasbe, gledališke predstave in že tradicionalni sejem umetne obrti ("srednjeveška tržnica"), ki zaključijo sklop poletnih kulturnih prireditev v septembru. Prireditve so del projekta revitalizacije gradu, ki obsega obnovo in vzdrževanje gradu, študije iskanja gradu primernih vsebin in vrsto drugih dejavnosti, ki zajemajo predstavljanje gradu kot izvirnega primera stavbarstva in kulture srednjega veka. Projekt revitalizacije gradu Rihemberk vodi arhitekt Aleš Vidič v sodelovanju z Ministrstvom za kulturo RS, Zavodom za varstvo kulturne dediščine Nova Gorica in Goriškim muzejem. Prihodnji seznam prireditev.

KLJUČNI MOMENTI NASTANKA IN RAZVOJA

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ (1962-2002) - 1.

40-letnico KCLB želi naš list obeležiti tudi s tem prikazom, ki ga sestavljajo odlomki iz spodaj navedenih del:

- *Deset let Katoliškega doma v Gorici, 1962-1972, Gorica 1972;*
- *Dvajset let Katoliškega doma v Gorici, 1962-1982, Gorica 1982;*
- *Kulturni center Lojze Bratuž, Gorica 1996;*
- *Ciril Korsič, O delu za Katoliški dom, Gorica 2001;*
- *Anton Kacin, Zbornik ob stoletnici rojstva, Gorica 2001.*

Zbrala prof. Marija Kacin.

Ko se je po drugi svetovni vojni tudi na Goriškem obnovila dve desetletji zatrta, a globoko zakoreninjena prosvetna dejavnost, je bilo vedno bolj čutilo potrebo po primernem kulturnem hramu: Slovenci, ki smo se septembra 1947, po razmejitvi, znašli v italijanski republiki, smo bili namreč zaradi fašizma praktično oropani vsega svojega narodnega premoženja in ustanov, dvorano v stavbi na Placuti, ki hrani toliko zgodovinskih spominov in je za številne goriške Slovence pravi simbol, pa je postajala vedno bolj tesna. Porodila se je zamisel o primernem prosvetnem domu z dvorano in pričelo se je neponovljivo obdobje v povojni zgodovini goriških Slovencev.

Na občnem zboru SKPD - Slovenskega katoliškega prosvetnega društva je jeseni 1951 padla misel, naj bi si slovenski katoličani zgradili lasten prosvetni dom z dvorano. Misel je vžgala in kmalu se je v okviru društva osnoval pripravjalni

ni odbor. Ta je vzel zadevo zares in je po nekaj sejah sklenil, da skliče zastopnike vseh slovenskih katoliških organizacij k skupnemu delu za zgraditev Katoliškega doma v Gorici.

Okrožnica, ki jo je pripravljali odbor na slovolil na vse slovenske katoliške organizacije na Goriškem, je datirana s 7. marcem 1952. Na to okrožnico so se vse organizacije odzvale in poslane v Pripravljalni odbor svoje zastopnike. Tako je prišlo do prvega sestanka odbora za gradnjo KD, ki je bil dne 17. aprila 1952 leta.

Sklenilo se je, da se bo ideja o Katoliškem domu vrgla med širše občinstvo na dan evharističnega kongresa, ki se je tedaj za slovenske vernike pripravjal v Štandrežu, in da se bodo navezali stiki s slovenskimi izseljenci po svetu, da bi priskočili na pomoč pri zbiranju finančnih sredstev, kajti to je bilo najtežje vprašanje. Saj v tistem prvem času odbor razen dobre volje in poguma ni imel v blagajni ničesar, niti lire.

Akcija se razprede tako, da se delo razdeli. Osnuje se izvršni odbor, ki naj bi vse povezoval in vodil. Člani tega odbora so bili: častni predsednik msgr. Ivan Trinko, predsednik dr. Anton Kacin, prvi podpredsednik Mirko Mazora, takrat kaplan na Travniku, drugi podpredsednik prof. Mirko Filej, tajnik dr. Kazimiro Humar, tajnikov pomočnik gđ. Pavla Rijavec, šef propagande prof. Drago Butkovič, blagajnik Maks Komac, pomočnik blagajnika Marjan Komjanc.

V odbor za propagando so bili izvoljeni: načelnik Drago Butkovič, člani Jože Vošnjak, Maks Komac, Zora Piščanc, Hedvika Kavčič.

V akcijski odbor: načelnik Mirko Mazora, člani: Marjan Komjanc, Kati Kerševani, Fani Brajnik, ki je vstopila namesto gđ. Mile Dovganove, Jože Vižintin, Herman Srebrnič, Bogomil Brečelj, Ciril Korsič, Lojzka Bratuž, dr. Martin Kranner, Doles Fortunat. Nadzorni odbor pa so sestavljali: msgr. Alojzij Novak, Stanko Stanič, župnik v Štandrežu, Benedikt Košič in Viktor Prašnik.

Ti odbori so v naslednjih letih vodili delo za KD v Gorici.

V prvem in drugem letu je akcija šla v dve smeri: širiti idejo o Katoliškem domu v Gorici in zbirati finančna sredstva.

DALJE

Zbor, ki je pod vodstvom Mirka Fileja pozdravil odprtje Katoliškega doma 25.2.1962

UVODNIK IZ REVIJE SKRAT, ŠT. 1-2/2002

V NOVI GORICI

IZŠLA NOVA KNJIGA DR. EGIDIJA VRŠAJA

NIKAKOR NE MOREM DRUGAČE!

JELKA CVELBAR

Tudi tokrat moram spregovoriti o šoli, o slovenski šoli v italijanskem zamejstvu. O šoli, ki ji dodatek "s slovenskim učnim jezikom" natančno opredeljuje funkcijo in istovetnost.

Za nami je neuspela reforma italijanskega šolstva, za nami je začetek programske konference Slovencev v Italiji, ki naj bi bila spodbuda za organizacijske smernice slovenske narodnostne skupnosti, katere naj bi pripravile delovne skupine z različnih področij, tudi s področja šole. Znova se je sestel šolski forum, ki kot delovno telo "par excellence" nikomur - še najmanj šolskemu odboru - noče odzemanj izvršne funkcije.

Pred nami je nova državna in lokalna uprava. Pred nami so premiki v zvezi s širjenjem slovenskega jezika in italijanske šole na osnovi državnega zakona (št. 482 iz leta 1999). Pred nami je odprava meje med matično državo in republiko Italijo. Pred nami še vedno široko zvezo aktualni, življenjski, nerazrešeno odprti problemi slovenske šole v Italiji.

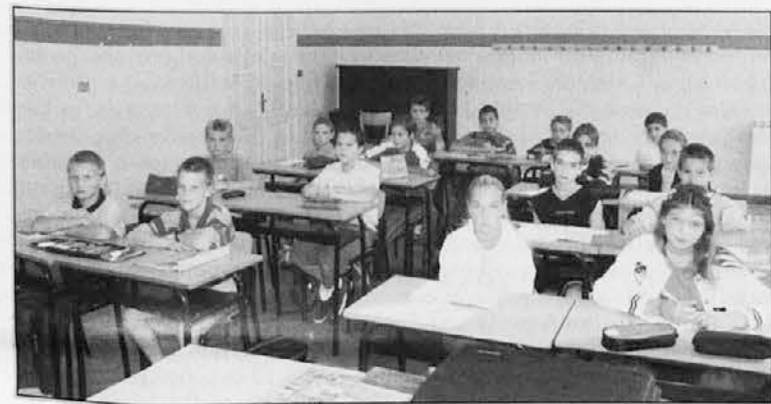

FOTO KROMA

Resnično: lahko smo zadovoljni, in tudi smo, da je "zakon za Slovence" rodil priznanje špeterski dvojezični šoli. Mislim pa, da je problematika te šole nekaj povsem drugačnega od problematike slovenskega šolstva na Gorškem in Tržaškem. Področje, na katerem delujejo vse šole, je res sedaj v celoti dvojezično, toda pristop do poučevanja se na Tržaškem in Gorškem globoko razlikuje od beneškega zaradi specifičnih razvojnih in zgodovinskih dejavnikov. Ločevati moramo med dvojezičnim izobraževanjem in izobraževanjem na dvojezičnem področju.

Pred našo šolo so novi izzivi, pristop nikakor ne more biti enak tistemu izpred dvajsetih, tridesetih ali štiridesetih let. Zakonov med Slovenci in Italijani ter drugimi tujci in tujkami (tako imenovani mešani zakonovi) je vse več, veliko otrok iz takih zvez se vpisuje v slovensko šolo in prinaša s seboj nove in drugačne probleme, nove izzive in nova vprašanja za slovenske šolnike. Veliko otrok je tudi iz nekdanjih jugoslovanskih republik. Nekateri so otroci povsem italijanskih staršev. Tudi ti nakazujejo potrebo po posebnem pristopu. Toda ali je naš sodobni standardni vzgojitelj, učitelj, profesor dovolj strokovno pripravljen, da bi bil kos novim nalogam?

Mislim, da se vseh problemov v zvezi s slovensko šolo v Italiji lotevamo danes vse preveč individualno, brez prave sinergije in strategije. Nimate dovolj svojih otrok, da bi zapolnili vse zaščitene šolske stavbe - torej so dobrodošli vsi, tudi tisti, ki slovensčine sploh ne poznajo, kaj šele, da bi jo vsaj zadostno obvladali. Samo da zapolnimo razred. Samo da zadostimo statističnim podatkom. Samo da ohranjamo število naših šolskih stavb, tudi če so za potrebe sodobnih otrok neustrezne. Pri tem se bojimo tem ne-Slovcem ali nepopolnoma-Sloven-

cem zameriti. Namesto da bi tukaj in sedaj preučili in osvojili novo metodologijo za nov način poučevanja v slovensčini, slovensčino kar sami utesnjujemo ali jo celo zreduciramo na minimum, da bi se (v njegovem jeziku) približali tujerodcu ali drugače govorčemu.

Ali je to še šola s slovenskim učnim jezikom?

Kako naj imenujemo šolo, ki poučuje predmet sočasno dvojezično ter uporablja brez ustreznega prevoda italijanske učbenike, češ da so slovenski neustrezni, ki uporabljata na hodniku italijanski pogovorni jezik in celo v učilnicah in zbornicah ter na sestankih s starši ne skrbi za to, da bi slovensčini pripadalo mesto, ki bi ga ta morala na slovenski šoli vsekakor in brezpogojno imeti?

Mnogi vemo, drugi pa se bodo še prepričali, da šola ne more pomeniti pridobivanja znanja, šola mora biti nekaj več, šola mora imeti svojo trdno jezikovno in kulturno identiteto, še posebej takrat, ko želi biti specifično učinkovita sredi tujejezičnega okolja.

Toda ne gre le za bisto (identiteto) slovenske šole v Italiji. Gre tudi za njeno kvaliteto. Daleč za nami so časi, ko je bilo ime "slovenska" šola tudi že garancija za nekaj boljšega. Danes, ko težimo k upravičenemu ali neupravičenemu odpiranju, se je hkrati z ekskluzivnostjo (nične ne želi biti drugačen, ker to ni moralna kategorija na lestvi vrednot) prilagodila neki splošni nižji ravni tudi kvaliteta slovenske šole. Kako naj bi si sicer razlagali, da naši sinovi in hčere odhajajo v šolo in prihajajo iz nje večno nezadovoljni, nemotivirani, nenavdušeni? Ali je vse to nezadovoljstvo, nemotiviranost in nenavdušenost že tudi značilnost šole kot take? Upam, da se zaradi teh besed ne bodo protestno oglasili pravisti, ki jim je slovenska šola vsaj tako pri srcu kot nam in mislimo podobno. Ti očitki zagotovo niso namenjeni njim, pač pa tistim šolnikom, ki jih nikjer ni, ki jih ne vidiš niti na koncertu niti v gledališču niti na prireditvi niti na priliki in ki prav gotovo tudi teh, kakor mnogih drugih zapisanih besed, ne bodo brali. Zagotovo tudi danes v slovenski šoli ne manjka sposobnih ljudi, toda grozi jim nevarnost, da v splošnih poplitenih težnjah utonejo v splošnem malodušju.

Izobraževanje in vzgoja nista - kot že rečeno - le nabiranje znanja. To znanje mora človeka tudi duhovno bogatiti, človek naj ga zna uporabljati na način, značilen za kulturo svojega naroda. Za nas je ta način slovenski, če še verjamemo v možen nadaljnji obstoj našega naroda. In zakaj tega tudi ne bi verjeli, če za več stoletij nazaj ugotavljamo, da je naša narodna kohezija - kljub nedržavnosti - vedno temeljila na kulturi. Naša kultura pa je slovenska, dokler se še razlikuje od italijanske, nemške, angleške itd. Specifični (drugačni) smo dotlej, dokler gojimo in utrjujemo to svojo narodnostno bit (identiteto).

STRAN 16

POKRAJINSKI ARHIV SLAVI 30 LET

Arhiv, ki ima status javnega zavoda, praznuje letos 30. obletnico obstoja. Zgodovina arhivske službe na Gorškem je daljša. Najprej je treba omeniti referenta za arhive in kulturne vrednosti pri okrajnem izvršnem NOO za Gorško, ki je pričel z delom maja 1945. Skrb za varstvo arhivalij je nato prevzel leta 1952 ustanovljeni Okrajni muzej in arhiv, vendar arhivska dejavnost v okviru muzeja nikoli ni prav zaživela. V letih 1966 do 1972 je arhivsko službo na severnem Primorskem izvajal Arhiv Slovenije iz Ljubljane, ki je nekatere manj zahtevne naloge varstva prepustil novoustanovljenemu arhivskemu oddelku pri skupščini občine Nova Gorica. Ta in kasneje ustanovljeni arhiv kot njegov naslednik je naslednjih 20 let domoval v kletnih prostorih občine in sodišča, ki niso bili primerna rešitev, kar se je izkazalo ob poplavi leta 1983. Prizadevanja lokalnih oblasti in krogov v arhivski stroki so leta 1971 pripeljali do sklepa občine Nova Gorica, da se za naloge varstva arhivskega gradiva na področju treh severnoprimorskih občin ustanovi samostojni zavod, sprva poimenovan Primorski, nato Pokrajinski arhiv v Novi Gorici. V naslednjih desetletjih se je kadrovsko okreplil in danes za okoli 2.300 tekočih metrov gradiva skrbi devet strokovnih delavcev, ki skrbijo za vse postopke od prevzema do uporabe. Leta 1987 se je arhiv vselil v novo stavbo, potem ko je bilo v katastrofalni poplavi jeseni 1983 v kleti občinske zgradbe poškodovanega veliko arhivskega gradiva. Gradivo, ki ga hrani novogoriški arhiv, je mlajšega porekla, saj so starejši dokumenti javne uprave in služb iz časov Avstrije in Italije večinoma ostali onkraj državne meje, v nekdanjih upravnih središčih. Najstarejši dokument je sicer iz let 1501-1505, vendar je to žal povsem osamljen primer. Tudi dokumenti iz 17. stoletja so le posamezni. Za naslednja stoletja velja, da je gradiva sčasoma vedno več, vendar lahko o večji količini govorimo šele za obdobje 20. stoletja. To zlasti velja za čas po 1945, na katerega odpade okoli 80% vseh arhivalij. Arhivski dokumenti so urejeni po fondih in zbirkah, ki se delijo v več skupin: uprava pred in po letu 1945, pravosodje, gospodarstvo in bančništvo, vzgoja in izobraževanje, kultura, znanost, šport, zdravstvo in sociala, politične stranke in družbenopolitične organizacije, društva, zemljiška gospostva, osebni fondi, zbirke fotografij, razglednic, filmov, mikrofilmov, zvočnih zapisov. V teh naslovih prepoznamo kot ustvarjalce predvsem organe javne uprave in javne službe. Prevzeto gradivo se v arhivu po potrebi uredi, tehnično opremi in popiše. Uporaba arhivskega gradiva lahko služi različnim namenom: znanstveno raziskovalnim, kulturnim, izobraževalnim, tudi komercialnim, upravnim. Danes javnost vidi v arhivih predvsem varuhe kulturne dediščine in zgodovinskega spomina, manj pa je prisotna zavest o arhivih kot zakladnici dokumentov in podatkov, brez katerih ni mogoče voditi številnih upravnih in sodnih postopkov. Urejen arhiv je zato nujen pogoj za nemoteno delovanje pravne države, njegova vloga in pomen, seveda tudi odgovornost, pa morajo biti temu primerni. Svojo 30. obletnico je arhiv obeležil z izdajo zbornika. Poleg spominskih prispevkov zlasti tistih, ki so sodelovali pri razvoju arhivske službe in ustanavljanju arhiva, je v njem v besedi in sliki predstavljeno 30-letno obdobje delovanja arhiva. Tretji vsebinski sklop sestavljajo strokovni članki, napisani na podlagi obdelave arhivskega gradiva o temah, ki so si jih avtorji, arhivisti, izbrali poljudno, po lastni presoji. Slovesnost, na kateri bo arhiv proslavil svojo obletnico s predstavitvijo zbornika in odprtjem razstave, bo potekala v petek, 21. junija 2002 ob 12. uri v galeriji arhiva. Vabljeni!

DRAGO TRPIN

SLOVENIJA V EVROPSKI UNIJI

JURIJ PALJK

V Ljubljani so v ponedeljek, 17. 6. m., predstavili novo študijsko delo dr. Egidija Vršaja, slovenskega časnika in ekonomista iz Trsta, ki je že izdal vrsto pomembnih strokovnih knjig, s katerimi je dokazal, da je eden naših najboljših piscev in poznavalcev ekonomije pri nas.

Slovenska tiskovna agencija je podrobno poročala o ljubljanski predstavitvi in o dogodku, njeno poročilo objavljamo v celoti.

Ker je Slovenija tik pred vstopom v Evropsko unijo, je javnost nujno podučiti o tem, kaj Evropska unija sploh je, kako je sestavljena oziroma kako deluje, pa tudi kakšne koristi bo imela Slovenija od članstva v povezavi. Odgovore na ta vprašanja ponuja knjiga z naslovom *Slovenija v EU* avtorja dr. Egidija Vršaja, raziskovalca mednarodnih gospodarskih odnosov, ki je pred kratkim izšla v založbi Mladinske knjige in Ognjišča. Kot je na predstavitvi knjige v Ljubljani poudaril avtor predgovora, dr. France Bučar, si danes niti članice Evropske unije same ne znajo odgovoriti na vprašanja, kaj sploh unija je, kaj naj počne, pa tudi, od kod naj sežejo meje Evrope, pri čemer je potrebno dodati še dejstvo, da se stališča posameznih članic povezuje o teh vprašanjih zelo razlikujejo. Zato moramo tudi Slovenci po njegovih besedah vedeti čim več o Evropski uniji, saj se bomo le tako lahko dobro pripravili na članstvo v Uniji, kjer "se ne cedita vedno med in mleko".

Ob poudarku, da je vstop v Evropsko unijo za Slovenijo nujnost, je dr. France Bučar znova zavrnil kritike, ki ga obtožujejo, da je evroskeptik, saj, kot je poudaril, želi le zagotoviti kritično razmišljanje o izzivih Evropske unije in članstva Slovenije v njej. "EU za Slovenijo ni cilj, temveč sredstvo za ohranjanje nacionalne samostojnosti in identitete," je še dodal dr. France Bučar.

Avtor knjige dr. Egidij Vršaj je na predstavitvi svoje zadnje knjige menil, da je v Sloveniji še vedno preveč evroskeptikov, zato se je zavzel za boljše informiranje javnosti o procesu vključevanja slovenske države v Unijo. K temu želi, kot je poudaril, prispevati svoj doprinos tudi s svojo knjigo, ki je razdeljena na trivsebne sklope; prvi del je namenjen pravno-ekonomskemu sistemu Evropske unije, drugi obravnava pristopna pogajanja med Slovenijo in petnajsterico, tretji pa čezmejno sodelovanje Slovenije z njenimi sosedi. Tudi dr. Egidij Vršaj je izpostavil, da Slovenija zaradi svoje geografske lege pa tudi zgodovinske nujnosti pravzaprav nima druge možnosti kot vstop v Evropsko unijo.

Pri tem je dr. Egidij Vršaj naštel tudi nekaj prednosti, pa tudi izzivov, s katerimi se bo država srečala kot članica

Evropske unije. Med prvimi je izpostavil predvsem večjo gospodarsko rast, višji življenjski standard, povečanje gospodarske konkurenčnosti na znanju temelječe družbe, boljši dostop do kapitala, tehnologij in znanja, ki so motor razvoja informacijske družbe 21. stoletja, v političnem smislu pa si bo Slovenija z vstopom v EU zagotovila varnost in stabilnost, spoštovanje človekovih pravic, vpliv na sprejemanje odločitev v Evropski uniji, ter ne nazadnje uporabo slovensščine kot enega izmed uradnih jezikov povezave. Med izzivi pa je dr. Egidij Vršaj opozoril zlasti na krepitev nacionalne identitete, temelječe na nacionalnem konsenzu in državotvornosti.

Izid knjige je na predstavitvi v Ljubljani pozdravil tudi član ožje pogajalske skupine za vstop Slovenije v Evropsko unijo dr. Miro Prek, saj je ta po njegovih besedah nov kamen v mozaiku tovrstne strokovne literature na slovenskem trgu. Kot je še dejal, je knjiga primerna za današnji čas, saj bo lahko pomembno prispevala k širši razpravi o temeljih in ciljih Evropske unije, pa tudi o položaju Slovenije v njej.

Tako torej poroča Slovenska tiskovna agencija, ki je torej dala knjigi in predstavitvi velik poudarek, kot si ga knjiga in seveda avtor tudi zaslužita, saj je knjiga na slovenskem knjižnem trgu edina publikacija te vrste in ima zato še kako prav dr. France Bučar, ko v spremni besedi pravi, da "je ta knjiga nepogrešljiv učbenik za razumevanje evropske razsežnosti naših političnih problemov, še posebej, ker je prvi take vrste pri nas."

Učbenik torej in to v najlepšem in najzahtnejšem smislu in tega se zaveda tudi sam avtor dr. Egidij Vršaj, ki v uvodu k svojim strokovnim zapisom že v prvi vrsti zapiše pomembno trditve: "Vseživljenjsko učenje!" in takoj nato ugotavlja, da "je pomanjkanje izobrazbe, zlasti poklicne izobrazbe, eden izmed velikih vzrokov brezposelnosti in globalne revščine. Brezposelnost in revščina sta velika socio-ekonomska problema ter izziva človeštvu na prehodu v 3. tisočletje."

Nalašč smo izbrali prav ta dva stavka, da bi opozorili na veliko kakovost knjige dr. Egidija Vršaja *Slovenija v Evropski uniji*, ki je v tem, da je sicer res napisana strokovno, podkovano in opremljena z bogato bibliografijo in številnimi podatki, a obenem je avtor tudi velik humanist, ki skozi prizmo odnosov med Slovenijo in Evropsko unijo gleda na svet tudi celostno, globalno, kot bi danes rekli, in ima posluš za tiste, ki niso deležni našega blagostanja. Kot ekonomist se dr. Egidij Vršaj zaveda pomena gospodarstva in bralca bo v knjigi spoznal, kako res je, da je naloga gospodarstvenikov tudi ta, da ustvarjajo take razmere, v katerih bodo ljudje lahko najprej dostojno živeli, nato zvišali svoj življenjski standard, in zakaj ne, tudi obogateli. Preprosto: vseč nam je, da dr. Egidij Vršaj v svojem delu ne pozablja na tisoče ljudi, ki niso tako srečni, kot smo mi, ki živimo v blagostanju, saj "revščina vsake tri sekunde umori enega otroka. Neposredno ogroža milijardo 300 milijonov ljudi na svetu." Sicer pa je knjiga razdeljena na tri večje sklope, in sicer Evropska unija, Republika Slovenija in mejne regije. V vsakem sklopu dr. Vršaj temeljito prikaže tako kronološki potek razvoja gospodarstva in družbe tako v Sloveniji kot v EU, predvsem pa bo knjiga neprecenljiv vir podatkov o vsem, kar tvori EU, kot tudi natančen opis približevanja Slovenije in seveda poseben ozir na obmejno sodelovanje, ki pobleže zadeva še posebej nas in naše kraje.

7

ČETRTEK,
20. JUNIJA
2002

V ISTRSKI ULICI

NOVA SPREJEMNA STRUKTURA

Brezdomcem, posameznikom in družinam v težavah ter ostalim pomoči potrebnim je na voljo nova sprejemna struktura. Redovnice, ki domujejo v Istrski ulici, so namreč že pred časom dale na razpolago tržaški škofiji in Karitas poslopje, znano kot "Terresiano". Stavba je bila v zelo slabem stanju in zato potrebna temeljnih popravil in preureditve. Do tega je prišlo v skoraj rekordnem času, saj so poslopje temeljito predelali in je že nared za delovanje. To je bilo možno zaradi sodelovanja med različnimi dejavniki krajevnih stvarnosti: med tržaško občino, škofijo oziroma Karitas, redovnicami in fundacijo CrT. Tako so novo strukturo slovesno odprli in blagoslovili prejšnji četrtek, 13. t.m., ob prisotnosti škofa Ravigna-

nija, ravnatelj Karitas Ravalića, občinske odbornice za socialno skrbstvo D'Ambrosiove in predsednika fundacije CrT Piccinija ter številnih drugih predstavnikov krajevnih oblasti in Cerkev in socialnih operaterjev.

Stavba lahko nudi začasno bivališče okoli 70 osebam oziroma družinam. Poleg skupne jedilnice in skupnih ležišč so na voljo tudi nekatere sobe, kuhinje in dnevne sobe za družine, ki so trenutno brez stanovanja, matere z majhnimi otroki in polnoletno mladino. Struktura je že danes usposobljena za delovanje, saj ima že na voljo ekipo operaterjev in prostovoljcev. Med operaterji sta tudi dve tržaški Slovenki, in sicer Breda Sosić in Mateja Metlika.

DRUGO TRŽAŠKO ŠKOFIJSKO ZBOROVANJE IN SLOVENCI

NEZANIMANJE IN NEREŠENI MEDSEBOJNI ODNOSI

IVAN ŽERJAL

Že nekaj mesecev je poteklo od uradnega začetka drugega zborovanja tržaške škofije (prvo je bilo konec 70. let), ki nosi naslov "Tržaška Cerkev iz preteklosti v prihodnost". V petek, 21. t.m., bo v stolnici sv. Justa (ob 19. uri) že prvo molitveno srečanje, povezano s sklopom "Tržaška Cerkev, kaj meniš o sebi?". Kako pa poteka delo po župnijah, kolikšno je zanimanje za to zborovanje, koliko se o tem razpravlja "na terenu", zlasti z ozirom na slovenski del tržaške škofije? O tem smo že nekajkrat pisali v prejšnjih številkah, določene ugotovitve (resnici na ljubo ne ravno pozitivne) pa so bile izrečene tudi na dveh srečanjih slovenskih vernikov, ki sta potekali v ponedeljek, 17. t.m., v Društvu slovenskih izobražencev in v torek, 18. t.m., v Finžgarjevem domu na Opčinah.

Ena od prvih ugotovitev je bila, da za to zborovanje ni velikega zanimanja, v nasprotju s tistim, ki je potekalo pred 25 leti. Ugotovitev je splošna in velja tako za slovenski kot tudi za italijanski del krajevnih Cerkev. Čutiti je premalo navdušenja v prvi vrsti s strani duhovnikov. K temu je verjetno pripomogla celotna zasnova zborovanja, ki je, povejmo si odkrito, precej komplicirana. Kot znano, se zborovanje deli na tri večje tematske sklope: prvi sklop, z naslovom "Trža-

ška Cerkev, kaj meniš o sebi?", je namenjen samspraševanju krajevnega krščanskega občestva o lastnem "zdravju"; drugi sklop ("Cerkev v soočenju z mestom") je posvečen pregledu, koliko se v našem mestu pričuje evangelij; tretji sklop ("Izzivi tretjega tisočletja") pa je namenjen soočenju z vprašanji, ki so povezana z današnjo stvarnostjo v krajevnem in svetovnem merilu. Trenutno potekajo srečanja po župnijah, začelo pa se je tudi že vpisovanje v 15 posebnih komisij, ki bodo od septembra dalje obravnavale številne teme, ki jih zaobjemajo trije večji sklopi. Sicer se je delo že zavleklo, določeni časovni roki so bili preloženi, doslej pa naj bi se, če pogledamo samo italijanski del škofije, v razne komisije vpisalo le 15 ljudi. Če je podatek točen (spreminja se lahko namreč iz ure v uro), je to samo še en dokaz, kako se ljudje ne zanimajo. Mnogi se hudojejo nad visokim številom komisij in nad preveč "cerkvenim", večini vernikov nerazumljivim jezikom. Tako pa zborovanje tvega, da se zreducira na srečanje za redke izbrance, vsi ostali pa bodo odrezani.

Kako pa doživljajo slovenski verniki to zborovanje? Resnici na ljubo, ni velike razlike z italijanskimi brati v Kristusu. K temu verjetno prispeva svoje že staro nezanimanje (ali nezaupanje?) slovenskega človeka za vse, kar prihaja iz tr-

žaškega škofijskega dvorca. Je to posledica nedorečenih in nerešenih odnosov med "dušama" tržaške Cerkev? Mnogi so prepričani, da je tako. Usoda komisije, ki naj bi se v okviru zborovanja ukvarjala s problemi slovenskih vernikov oziroma z vprašanjem medetničnih odnosov, je še vedno negotova, saj komisija uradno ni bila še ustanovljena (na prejšnjem zborovanju se je s temi vprašanji ukvarjala 4. komisija) in se še ne ve, ali bo zagledala luč sveta ali ne. Potek dogodkov je marsikomu ustvaril vtis, da se vrtimo "kot mačka okoli vrele kaše", kot je na enem od teh srečanj rekla neka udeleženka. Tržaška Cerkev se mora torej enkrat le soočiti sama s seboj, s svojima dvema "dušama", slovensko in italijansko, ki se morata obe izkašljati ter podati svoje probleme, križe in težave in svoje gledanje na slovensko-italijanske odnose v Cerkvi. Navsezadnje ni normalno, da se v apsi tržaške stolnice še vedno nahaja napis, ki spominja na nekdanji fašistični režim, s tem pa v slovenskem verniku povzroča odpor.

In vendar je škofijsko zborovanje izredno važno za nas Slovence, da se enkrat izrazimo o svojih zahtevah in potrebah. Problemi, ki pestijo naše verno občestvo, so znani in vezani predvsem na demografsko in duhovno krčenje naše skupnosti, na staranje in pomanjkanje duhovnikov, na

bojazen, da bodo marsikje ukinili slovensko mašo, na strah pred postopnim vdiranjem italijanske v slovenske službe božje, ki naj bi ponekod že polagoma postajale dvojezične, na pomanjkljivo obvladovanje verskih tematik (glede tega so italijanski verniki v prednosti, ker so bolj pripravljeni), in na dejstvo, da nekateri "eminentni" Slovenci obiskujejo italijansko mašo (da o splošnem upadanju vernosti seveda niti ne govorimo). Na ponedeljkovem in torkovem srečanju je bil govor tudi o smotnosti razdelitve pastoralnega delovanja na tri teritorialna območja (mesto, Kras, Breg), v kar nas silijo zgoraj omenjene razmere.

Skratka, veliko je vprašanj, s katerimi se mora soočiti slovenski krščanski človek, naj bo to laik ali duhovnik. Vsekakor je dobro, da župnijske skupnosti in verska združenja pošljejo svoja poročila in predloge tajništvu zborovanja, ki deluje od srede maja v pritličju škofijskega dvorca v ulici Cavana 16, in sicer ob ponedeljkovih, torkovih, četrtek in petkih od 18. ure do 19.30 (telefon 040 3185415), lahko pa se poslužijo tudi interneta, točneje spletnih strani tržaške škofije (www.diocesi.trieste.it) in slovenskih vernikov na Tržaškem (www.teden.it/zborovanje). Rok za izročitev poročil je bil namreč podaljšan do 30. junija.

LEPAK DEŽELNE UPRAVE

BOGASTVO KRAŠKIH RASTLIN

FOTO KROMA

Deželna uprava Furlanije-Juljske krajine oz. njeno deželno ravnateljstvo za kmetijstvo in tržaško pokrajinsko nadzorništvo za kmetijstvo so poskrbeli za dvojezičen, italijansko-slovenski lepak, posvečen nekaterim značilnim rastlinam kraške gmajne. Pobuda, ki so jo predstavili prejšnja sredo, 12. t.m., je usmerjena v vrednotenje bogastva in tipičnosti tržaškega kraškega področja, ki je sicer teritorialno zelo omejeno, se pa lahko ponaša z bogato raznolikostjo svojega rastlinstva, katerega večkrat najdemo tudi v tipičnih kraških jedeh. Kras se torej lahko ponaša z raznolikim rastlinstvom, ki je tudi sad stoletnega človekovega oblikovanja kraškega teritorija. Rastline pa tudi od vedno spremljajo kraškega človeka, ki jih je uporabljal v prehrani, a tudi pri zdravljenju in pri obredih.

Na lepaku se je znašlo več vrst rastlin: gre za pozni čistec, ob-

lasti luk, gorski kosmatinec, navadni ožepek, travniško kaduljo, pisani in liburnijski šetraj, laški smilj, dolgostebelno materino dušico in Barellov pajetičnik.

Ni kaj reči, gre za zanimivo pobudo za ovrednotenje domačega naravnega bogastva in kakovostnih kraških proizvodov in pridelkov. Ob tem pa bi ne bilo slabo, ko bi v nekoliko večji meri odgovorni spoštovali slovensčino, saj gre za rastline, ki so jih v glavnem vedno uporabljali slovenski prebivalci Krasa, katerega kulinarčne značilnosti spadajo tudi v okvir slovenske kuhinje. Razen dvojezičnega lepaka je bilo vse ostalo v italijansčini. Pa tudi na račun slovenskega prevoda lepaka bi lahko marsikaj rekli: prevajalec je preveč dobesedno prevedel italijansko besedilo, pri čemer je pustil tudi velike začetnice tam, kjer jih ni bilo treba.

POLETJE, OBDOBJE TABOROV SKAVTOV IN SKAVTINJ

NA ŠESTIH TABORIH BO SKORAJ DVESTO MLADIH TABORILO

Šest taborov za skupno skoraj dvesto taborečih: to so številke, ki napovedujejo letošnje tabore tržaškega dela Slovenske zamejske skavtske organizacije. Posebnosti in izjemnosti na letošnjih taborih ni veliko: med te lahko sodi tabor 3. in 4. čete (to so mladi od 12. do 16. leta starosti iz Brega in mesta), ki bosta taborili skupaj s četo iz Postojne v Selah na avstrijskem Koroškem. Tabor spada v projekt pobratenja zamejskih stegov s stegi iz Slovenije, ki ima kot glavni cilj približati zamejsko mladino sonarodnjakom iz Slovenije. Tabor bo tako razdeljen na dva podtabora: v enem bosta obe zamejski četi, v drugem pa postojnski skavtje. Program predvideva veliko skupnih trenutkov, ki bodo nedvomno obojati vse taboreče s pomembnimi izkušnjami v luči bodočega vstopa Slovenije v Evropsko zvezo. Podtaboru zamejskih čet bo načeloval Neustavljivi leopard (Enrico Lapel), ki bo mlade popeljal v prostrane avstrijske gozdove od 17. do 28. julija.

Posebnost letošnjih taborov predstavlja tudi potovalni tabor Kras'n klana v Toskano. Kraševci približno od 17. do 20.

leta starosti se bodo nekaj dni potepali po zelenih toskanskih travnikih in se tam najverjetneje srečali in vzpostavili stike s tamkajšnjimi skavtskimi skupinami. Taboru, ki bo trajal deset dni na začetku avgusta, bo načeloval Zviti leopard (Štefan Pahor), njemu pa se bo pridružil še podnačelnik Mirni Jelen (Andrej Maver).

Najmlajši člani organizacije, to so volčiči in volkuljice od 7. do 11. leta starosti, se bodo letos vsi skupaj zbrali v koči pod Peco v Šmartnem pri Slovenj Gradcu na slovenskem Koroškem. Vsa tri krdela bodo pod vodstvom svojih starih volkov preživela teden dni od

28. julija do 4. avgusta v objemu borovega gozda in odkrivala lepote koroške pokrajine. Ker se bodo na taboru združila vsa tri krdela in imela delno tudi ločen program, bodo tabor vodile tri načelnice, vsaka svojo skupino: Nasmejana želva (Jasna Tuta), Zgovorna gazela (Mateja Metlika) in Vestna vidra (Jadranka Cergol).

Kraški izvidniki in vodnice (mladi od 12. do 16. leta starosti) bodo letos skupaj taborili v priljubljeni Soški dolini, točneje v Kalkoritnici pri Bovcu od 20. do 31. julija. Taboru bosta načelovala Šarmantni lisjak (Mitja Tretjak) in Sončnožareča panda (Mira Fabjan).

Ostala dva potovalna tabora bosta prav tako v začetku avgusta. Novinci iz cele pokrajine se bodo zbrali in vsi skupaj odšli na pot pod vodstvom Močnega netopirja (Jordan Pisanija) in Vedre lisice (Roberte Sulini). Klanovci Učen klana (mladi od 17. do 20. leta starosti iz Brega in mesta) pa bodo pod vodstvom Zamisljenega nosoroga (Francesca Biancuzzi) in Energičnega slavčka (Ane Fajdiga Biancuzzi) odšli na petdnevno gorsko turo, ki jih bo pripeljala tudi do najvišjega slovenskega vrha, stalni del tabora pa bodo preživeli v Novem mestu, kjer jih bo gostil tamkajšnji klan in s tem potrdil stike, ki jih klan Učen klan ima s sosednjimi skavtskimi skupinami iz Slovenije.

Na žalost vam tematik letošnjih taborov ne moremo še razkriti, ker mora to ostati skrivnost za vse taboreče, ne dvomimo pa v dejstvo, da bodo tudi letošnji tabori napolnili koš prav vseh taborečih z bogatimi izkušnjami, od najmlajšega volčiča, ki se letos prvič odpravlja na večdnevno bivanje v naravi, vse do najbolj izkušenega voditelja, ki bo lahko v svoj koš dodal še veliko prijetnih trenutkov.

(JC)

SLOVENSKI VISOKOŠOLSKI SKLAD S. TONČIČ

PRODAJA VILO Z VRTOM
V UL. DEI PORTA.

Izhodiščna cena: 390.000,00 evrov.

Informacije in ponudbe do 27. junija na naslov:

B. KURET - TRST,

UL. CELLINI 2, tel. 040 365260

OPČINE / PREDSTAVITEV KNJIGE O BENEŠKIH RECEPTIH

FRIKE IN GUBANCE SO ZANIMIVE TUDI PRI NAS

MATJAŽ RUSTJA

V petek, 14. junija, sta Društvo Finžgarjev dom in Društvo slovenskih izobražencev vabila v Finžgarjev dom na Opčine na predstavitev knjižne uspešnice *Dežela frike in gubance - kako so kuhale naše none* (od začetnih dvatisoč izvodov je na razpolago le še okoli dvesto). Po besedah Giorgia Bankiča, predstavnika Zadruga Most, ki je knjigo izdala aprila letos, je delo Vesne Leskovic in Dina Del Medica pravi zadevek v živo, saj gre za prvo tovrstno poglodeljeno in načrtno raziskavo bogate prehranske dediščine Beneške Slovenije. Ker se v loncu skriva tudi izraz življenja in kulture, pa še zvrhana mera iznajdljivosti, je knjiga zanimiva tudi iz zgodovinskega vidika tisočletne prisotnosti Slovencev v Nadiških, Terskih in Rezijanskih dolinah.

Avtorja (oba sta na večeru tudi spregovorila o svojem delu) sta opravila dragoceno delo, ki ga je že pred leti začel Dino Del Medico v izseljeništvu. Benečani so namreč ohranjali stike z domačim svetom tudi preko tipične prehrane, ki je bila še dolgo (in ponekod je še danes) sestavni del jedilnega lista. Izseljenjski svet je bil torej pomemben vir podatkov, ki pa jih je bilo treba preveriti med starejšimi ljudmi po beneških vaseh. Delo ni bilo preprosto: ljubosumno hranjenje družinskih receptov je gospodinjstvom pravo načelo, poleg tega pa tradicionalna kuhinja se trp-

FOTO KROMA

ko spominja na leta revščine in pomanjkanja.

V dolgih letih raziskovanja sta avtorja zaobjela široko območje petnajstih beneških občin (Rezija, Bardo, Tipana, Neme, Ahten, Tovorjana, Podbonesec, Špeter, Sovodnja, Grmek, Dreka, Srednje, Sv. Lenart in Praprotno), iskala sta najbolj tipične jedi teh krajev in nato uredila recepte, jih nekoliko posodobila, določila sestavine, količine in čas kuhanja. Knjiga želi namreč omogočiti prav vsakomur, da pripravi jedi, ki izvirajo iz najpristnejšega izročila Benečije. V vsako od teh občin nas spremnja še kratka predstavitev nekaterih naravnih, etnoloških in demografskih značilnosti kraja. Knjiga je dvojezična, za vsak recept pa dobimo tudi izraz v domačem narečju. Avtorja posvečata to delo še posebno mladim, ki naj tako spoznajo domačo zemljo, pa gostincem, izseljencem in vsem, ki bi želeli dvigniti zavest o beneški kuhinji. Pred leti je

prav v tej smeri nastala pobuda Vabila na kosilo, ki je danes za Benečijo pravi dogodek in vabi ljudi od vsepovsod.

Že naslov nad dvesto strani debele knjige, v kateri sta tudi krajši predstavitvi avtorjev, nas opominja na tipičnost celotne Benečije, kjer se prav vse vasi lahko ponašajo z okusno friko in sladko gubance (o njiju sega dokumentirana vest daleč nazaj v 15. stoletje). Juha s kostanjem, omleta s koprivami in meto, mineštra s češnjami, veriverica pod pokrovom, šipkovo vino, postrv z grozdnjem, srnjak z orehi, riž s polhi, kokoš z vinom pod pepelom, štruklji in še marsikaj drugega nas prepričajo o bogastvu beneške kuhinje, ki ji je teritorij pravi dobrotnik in ji ponuja vse potrebno: zelišča, zelenjavo, jajca, mlečne izdelke, sadje, domače živali, ribe, rake in divjad. Človek in narava sta bila torej eno, dolga stoletja sta v sožitju iskala boljšo prihodnost, ki jo kažeta še danes.

FARNI ZAVETNIK PRI SVETEM IVANU BO PRAZNIČNO

Svetoivanska slovenska župnijska skupnost se pospešeno pripravlja na svoj največji praznik, pri čemer bo poskrbljeno tudi za kulturno zadoščanje.

Že nocoj bo namreč ob 20.45 v župnijski cerkvi imel celovečerni koncert Mešani pevski zbor Hrast iz Doberdoba. Zbor, ki ga vodi Hilarij Lavrenčič, je že prejel vrsto pomembnih priznanj doma in v tujini, tako da velja za enega od najboljših slovenskih zborov. Na nocojšnjem koncertu se bo predstavil z vrsto nabožnih in slovenskih ljudskih pesmi.

Višek praznovanj pa bo vsakakor v nedeljo, 23. t.m. Gre sicer za vigilijo sv. Janeza Krstnika, vendar pa bo vseeno ob 9. uri krenila tradicionalna procesija izpred župnijske cerkve z narodnimi nošami, skvati in pevci. Procesija bo ob 10. uri sledila slovesna sv. maša v slovenščini, po njej pa se bodo udeleženci lahko okrepčali na družabnosti v bližnji gostilni. Zvečer bo ob 20. uri v stari srednjeveški cerkvi sv. Ivana in Pelagija tradicionalna slovenska maša. Ob tej priložnosti bo po maši na stadionu 1. maj zagorel tradicionalni svetoivanski kres v priredbi domačega Slovenskega kulturnega društva Slavko Skamperle.

Svetoivanski slovenski verniki se bodo zbrali tudi v ponedeljek, 24. t.m., na sam god sv. Janeza Krstnika. Ob 18. uri bo namreč v stari cerkvi zopet slovenska maša.

OBVESTILA

SLOVENSKA ŽUPNIJSKA skupnost pri Sv. Ivanu vabi na Praznovanje farnega zavetnika sv. Janeza Krstnika. Nocoj bo ob 20.45 v svetoivanski župnijski cerkvi koncert Mešani pevski zbor Hrast iz Doberdoba pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča. Koncert prireja svetoivanska skupnost v sodelovanju z Marijinim domom in Slovensko prosveto ter ob podpori Zadružne kraške banke in Poštvine Korošice. V nedeljo, 23. junija, bo ob 9. uri procesija po svetoivanskih ulicah, ob 10. uri pa slovesna sv. maša v slovenščini. Ob 20. uri pa bo tradicionalna slovenska sv. maša v stari cerkvi sv. Ivana in Pelagija v ul. Capofonte. V ponedeljek, 24. junija, na god sv. Janeza Krstnika, pa bo slovenska sv. maša ob 18. uri v stari cerkvi sv. Ivana in Pelagija v ul. Capofonte.

KNJIŽNICA PINKO Tomažič in tovariši vabi na predstavitev knjige Egidija Vršaja *Slovenija v Evropski uniji* (podnaslov: *Evropska unija, Republika Slovenija, mejne regije*, predgovor dr. France Bučar), ki je izšla v sozaložbi Ognjišča in Mladinske knjige, v sredo, 26. junija, ob 20.30. Spregovorili bodo: Bojan Brezigar (odgovorni urednik Primorskega dnevnika), Vojko Kocjančič (direktor SD-GZ), Tomaž Može (Gospodarska zbornica Koper).

KRIŠKI TEDEN 2002-80-letnica SKD Vesna. Četrtek, 20. junija, ob 21. uri na dvorišču osnovne šole: Dario Fo - *Markolfa*, farsa v izvedbi SKD Prešeren iz Boljunca; sobota, 22. junija, ob 21. uri pod nogometnim igriščem: koncert skupine Skartizani, predskupina Fiber-glas; nedelja, 23. junija, ob 21. uri na Kocjanovem borjaču:

predstavitev knjige Vesne Guštin *Ogenj na kamnu*, sledi Kres Pri Procesiji ob nastopu skupine Mlade note; torek, 25. junija, ob 21. uri na dvorišču osnovne šole: Sreča iz Salomonovega oglasnika, komedija KD gledališka slupina Dekani; četrtek, 27. junija, ob 21. uri v Domu Alberta Sirka: koncert MPZ Vesna in Okteta Sraka iz Stan-dreža.

ŽUPNIJA SV. Jerneja ap. na Opčinah prireja petdnevni romarski izlet Po Trubarjevih poteh (Stuttgart, Tübingen in okolica) od 28. junija do 2. julija. Cena je 420 evrov. Na razpolago je še nekaj prostorov v avtobusu, zato pohitite z vpisom! Informacije na tel. št. 040 212200.

ODBORNIKI SLOVENSKE Vincencijeve konference bodo v juniju na razpolago v uradu v ponedeljek, 24. junija, od 15. do 17. ure.

BLLED IN vabita! Tja in še v Kranj in na Vrbo prireja Klub prijateljstva izlet v četrtek, 27. junija. Na Brezjah bo maševal škof vikar msgr. Franc Vončina. Vpisovanje v trgovini Forgunato v ul. Valdirivo 23 v Trstu do 20. junija oz. do zapolnitve mest. Pojasnila na tel. št. 040 639949 (Bole), 040 43194 (Martelanc) in 040 225468 (Puntar).

ŽUPNIJA PROSEK organizira v dneh od 26. avgusta do 29. avgusta izlet na Dunaj. Dobrodošli vsi veseli ljudje. Cena: 170 evrov. Prijave do konca junija. Informacije na št. 040 225170 (po 20. uri), ali na mobilni telefon: 335 8213338. Vabljeni!

DAROVI

ZA MISIJONE: Lojzka Sosič-Čevdek 25 evrov; Tatjana Slo-ser 50 evrov.

ČESTITKE

Članici našega župnijskega sveta Maji Brajkovič in Petru Močniku se je pridružil mali Jernej. Ob povečanju družine svetoivanska slovenska župnijska skupnost iskreno čestita Maji in Petru, malemu Jerneju pa vošči, da bi zrasel v krepkega in zdravega fanta.

Številnim izrazom čestitk se pridružujeta tudi uredništvo in uprava Novega glasa. **Dr. Bre-di Sosič** želimo čimveč uspehov v poklicu in življenju, družini Močnik in malemu Jerneju pa veliko srečnih trenutkov v nadaljnjem družinskem življenju.

Naša BREDA je psiholog poslala. Čestitajo starši, Niko, Aleks z družino in Martin in Robi. Veselijo se tudi noni Lina in Ivanka ter teta Savica z družino.

SV. KRIŽ / VRSTA LEPIH DUHOVNIH DOŽIVETIJ

OBHAJILO, OBISK IN FARNI PRAZNIK

JOŽE KUNČIČ

V nedeljo, 16. t.m., smo v naši kriški cerkvi imeli lepo in doživeto slavlje. Osem deklic je šlo k prvemu sv. obhajilu. Cerkev je bila polna kot malokdaj. Pri sv. maši so sodelovali z branjem beril in prošnja za vse potrebe starši in otroci. Peli so skoraj vsi otroci in mladinci, vodila in spremljala na harmonij pa jih je s. Angelina Šterbenc.

Prvoobhajanje so obiskovale verouk dve leti ob nedeljah po drugi sv. maši in so si nabrale veliko znanja. K temu so pripomogli tudi njihovi starši in ne nazadnje tudi veroučiteljica v šoli, sestra Angelina, ki uči res z besedo in zgledom. Upajmo, da bodo otroci pridobljeno znanje ohranili in tudi po njem živeli. Pri tem jim bodo lahko veliko pomagali njihovi starši, zlasti z zgledi, kajti besede samo mičejo, zglede pa vlečejo. Pripravnikov na birmo imamo sedem. Upamo, da bodo privedeni leto, seveda če bodo vztrajali, prejeli sv. birmo.

Upamo tudi, da bomo imeli skoraj tako lepo doživetje, kot smo ga imeli to nedeljo, tudi naslednji dve nedelji. V nedeljo, 23. t.m., nas bo obi-

skal cerkveni pevski zbor iz Ljubnega pri Brezjah. Lani smo jih obiskali mi in so naši cerkveni pevci izmenično sodelovali z njimi pri nedeljski sv. maši. V nedeljo pa bo obratno. Po sv. maši se bomo še srečali z njimi v župnišču pri družabnosti. Od nas se bodo odpeljali še na Vejno in si ogledali oltar sv. Cirila in Metoda. Nekateri ga še niso videli.

V nedeljo, 30. t.m., pa bomo proslavili naša farna zavetnika sv. Petra in Pavla. Ob 10. uri bo slovesna sv. maša, po njej pa običajna procesija s sv. Rešnjim telesom po vasi s štirimi oltarji. Vodil jo bo g. Anton Pust z Mirenskega gradu. Med procesijo bodo poleg našega cerkvenega pevskega zbora sodelovali tudi nabrežinska godba, vaške narodne noše in naši otroci pevci.

Ta procesija ima svojo dolgo tradicijo. Tudi najstarejši farani se je spominjajo. Spominjajo se tudi, da so se udeleževali množično tudi iz bližnjih kraških župnij in celo iz mesta.

Menim, da je potrebno, da ohranimo to lepo farno tradicijo, potrebno za ohranitev naše vere, kulture in narodnosti.

DRUŠTVO EDINOST ZA USTRELJENE V FORTE BRAVETTA

POČASTITEV SPOMINA NA MANJ ZNANE ŽRTVE POSEBNEGA SODIŠČA

V Rimu bo 26. junija spominska svečanost ob 60-letnici procesa in ustrelitve štirinajstih Slovencev, ki jih je leta 1942 obsodilo Posebno sodišče za zaščito države. Komemoracijo prireja pred vhodom v trdnjavo Forte Bravetta v Rimu družbenopolitično društvo Edinost, v sodelovanju z Društvom TIGR Primorske, z rimskimi pokrajinskimi odbori Vsedržavne zveze antifašističnih političnih priganjancev (ANPPA) in Vsedržavne zveze partizanov Italije (ANPI) ter s 16. rimskim municipijem (rajonikom svetom). V utrdbi Bravetta je bilo 26. junija 1942 ustreljenih devet, 24. oktobra istega leta pa pet nedolžnih Slovencev, ki so se odlikovali v boju proti fašizmu.

S tržaške železniške postaje bo vlak odpotoval v torek zvečer, naslednje jutro pa bo v Rimu kratek ogled sodne palače, kjer je bil sedež Posebnega sodišča, ter zaporov Regina Coeli in Mantellate. Ob prihodu k utrdbi bo verski obred v bližnji cerkvi Marijinega rojstva, ob pol enajstih pa bo pred utrdbo spominska svečanost. Prikaz takratnih dogodkov bo

podal zgodovinar Samo Pahor, slavnostni govor bo imel Franc Batagelj, predsednik društva TIGR, posegla pa bosta tudi krajevna predsednika ANPI in ANPPA. Sledil bo ogled utrdbe, ki je danes zaprta in neuporabljena. Ob treh popoldan je v vili Doria Pamphili predvidena udeležba na znanstvenem srečanju o italijanski upravi na tleh bivše Jugoslavije. Sodelovali bodo priznani raziskovalci Augusto Pompeo, Avio Clementi, Carlo Spartaco Capogreco in Samo Pahor. Po vsej verjetnosti pa bo pred odhodom v Trst sprejel udeležence tudi rimski župan Walter Veltroni.

Pa pogledjmo dogodka pred 60 leti. V začetku aprila 1942 so italijanske oblasti izvedele, da se zbira v okolici Nanosa večje število partizanov. V nekaj dneh je bil pripravljen načrt za iztrebljenje vseh partizanov na Primorskem in 17. aprila je skoraj 1500 vojakov obkloplilo Nanos. Naslednjega dne so s 686 vojniki napadli okoli 50 partizanov, ki so kljub premoči zdržali do popoldanskih ur. V boju je padlo pet partizanov,

eden je bil pogrešan, deset pa jih je bilo ujetih. Eden je umrl v zaporu v Gorici, drugih devet pa je Posebno sodišče obsodilo na smrt. Vsi so bili stari od 18 do 34 let, večina jih je bila iz okolice Ilirske Bistrice in Pivke.

V oktobru 1942 pa je Posebno sodišče za zaščito države obsodilo na smrt pet Slovencev, katere je krivilo, da so od leta 1938 zbirali na področju Ilirske Bistrice vojaške obveščevalne podatke in delovali med vrstami TIGR-a. Vsi obsojenci so bili doma iz okolice Ilirske Bistrice, njihova povprečna starost pa ni dosegala 30 let.

MR

SKLAD MITJA ČUK, SLOVENSKA ZAMEJSKA SKAVTSKA ORGANIZACIJA IN TABORNIKI DRUŽINE SOKOLOV SELIVCEV

vabijo prijatelje na

KRES

ki bo v nedeljo, 23. junija, od 20. ure dalje na openskem Piklcu, nasproti streljišča.

SLOVENSKA SKUPNOST O VOLITVAH

PO BRANCATIJEVI ZMAGI

Veseljje je bilo na višku okoli polnoči na Travniku, ko je pisana množica Goričanov, levosredinskih privrženecv zmagovitega župana, na vse grlo in brez zadržkov prepevala slovenske, italijanske, furlanske, neapeljske in siciljske pesmi, pa še slovensko in italijansko himno, v vzdušju, ki je spominjalo na nogometna prizorišča.

Gorica je na mah spoznala, da se ni treba sramovati, da nismo vsi čistokrvni Italijani, da je pravzaprav to, kar nas druži in karakterizira, prav različnost in raznolikost.

Zgledajo prazne fraze, a vendar večkrat omalovažujoč odnos do ljudi našega jezika, ki sproži potem našo nezaupljivost in nelagodje, ni bil izmišljen ali iz trte izvit izgovor za težave v sporazumevanju, saj so na njem gradili politični in narodni voditelji svoje volilno odobravanje.

V noči po Brancatijevem slavu se je Goričanom odvalil težak kamen iz srca in še prej iz možganov, začutili so enotno in ponosno svojo gorisko značilnost in obenem drugačnost.

Slovenci smo županu dali vse, kar smo mogli, v drugi fazi so naši glasovi v Podgori, Pevmi, Standrežu in v severnem delu mesta preprečili

Pettarinu skoraj gotovo zmago in Brancatiju pomagali, da je zdržal pritisk iz Ločnika in centra mesta.

Pokazali smo se resni in pametni, marsikdo, ki je prej podprl Scarana in njegove, bolj iz simpatije kot iz prepričanja do človeka, ki nam je pomagal do slovenskega šolskega centra v mestu, se je čutil opeharjenega in ni oddal svojega glasu desni upravi, da bi nas naprej gnjavila in podcenjevala.

Leva sredina in Marjetica bi nikoli ne premagali desnice brez odločujočega slovenskega doprinosa, to si moramo vsi šteti v veliko čast in ponos, in na tem graditi tudi skupno bodočnost za naše mesto.

Nikoli več ne bomo izrinjeni Slovenci od uprave mesta, ki nas potrebuje, če hoče na novo zaživeti. Ne bo lahko, pojavile se bodo gotovo velike težave in nesporazumi med partnerji, vendar bomo morali Slovenci dokazati svojo zrelost tudi v upravljanju in sodelovanju z vsemi, prav s tistimi odlikami, ki jih imamo v lastni srčni kulturi in v Prešernovi Zdravljici.

MIRKO ŠPACAPAN, POKRAJINSKI TAJNIK

NA GORIŠKI OBČINI

ZAČETKI BRANCATIJE UPRAVE

Župan Brancati se je držal tega, kar je obljubil. Kar tri dni so trajala praznovanja za zmago leve sredine v drugem krogu upravnih volitev. Prejšnjo soboto sta med praznovanjem na Travniku nagovorila navzoče tako župan Vittorio Brancati kot predsednik pokrajinske uprave Giorgio Brandolin, ki sta med drugim že spregovorila o prihodnjih izzivih nove uprave tako na krajevnih kot na deželni ravni. Prav o deželnih volitvah, ki bodo prihodnje leto, se veliko govori v vseh političnih krogih, tako na levi kot na desni. Zaskrbljenost vlada zlasti med najvišjimi zastopniki desnosredinske opcije, ki jih poraz na čelu goriske občinske uprave močno žge.

Vittorio Brancati se je takoj lotil dela. Z vneto je želel srečati osebe v občinski palači, vsem je obljubil, da bodo vrata njegovega urada vedno odprta. Na dnevnem redu v prvih tednih ima kopico pomembnih srečanj za reševanje že znanih gorških "vozlav", od tovrstnega postajališča do bolnišnice itd.

Medtem se novi župan v zadnjih dneh veliko ukvarja s sestavo občinskega odbora, ki seveda najbolj zanima vse ljudi, saj je v teku že ugibanje imena odbornikov. Brancati je pokazal, da misli

FOTO BUMBACA

obljube misli, in je tudi zato zamrznil vsako nadaljnje širjenje tovrstnega postajališča pri Jeremitišču, kar seveda Slovenci sprejeli z odobravanjem. Vsekakor velja veliko zanimanje za imena slovenskih odbornikov, ker naj bi bil eden tudi Slovenec; zadnje dni se najbolj piše o dr. Damijanu Terpinu, a omenja se tudi dr. Mara Černic.

V PRIČAKOVANJU NOVOSTI

ZAMRZNJEN REFERENDUM ZA JEREMITIŠČE

Pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti sporoča, da je v soglasju s štandreško vaško skupnostjo ljudsko glasovanje o zaščiti Jeremitišča trenutno zamrznjeno. Župan Vittorio Brancati je sprejel prvega predlagatelja Božidarja Tabaja in mu zagotovil, da bo, kot je že v volilni kampanji napovedal, pregledal načrte razširitve tovrstnega postajališča, da se najde primerna rešitev za obe strani.

SSK ocenjuje, da je rok za zbiranje potrebnih 1.500 podpisov padel le nekaj dni po objavi Brancatijeve zmage, za katero so pri slovenski stranki uporabili vse razpoložljive moči.

Zbiranje manjkajočih podpisov bi v predvolilnem obdobju po nepotrebnem dajalo vode na mlin desnemu taboru, ki bi zadevo vsekakor izrabljalo za prepričevanje vseh Slovencev nenaklonjenih občanov, in neznačilna razlika med kandidatom nam potrjuje, da bi vsaka neposrečena izbira lahko bila usodna za Brancatijevo izvolitev.

hudin
GORICA
Ul. Gregorčič 23
tel. 0481 522907
fax 0481 524447

TISKARNA

KCLB / PREDSTAVITEV KNJIGE DEŽELA FRIKE IN GUBANCE

SLANE IN SLADKE DOBROTE IZ BENEČIJE

IVA KORŠIČ

FOTO BUMBACA

V prelepem junijskem večeru, v četrtek, 13. t.m., se je na dvorišču Kulturnega centra Lojze Bratuž pod košatimi lipami, ki so polnile ozračje s svojimi omamno dišečimi cvetovi, zbralo številno občinstvo, željno se približe soočiti s staro, do sedaj še neraziskano in nezabeleženo kulinarčno tradicijo slovenske Benečije. Nekaj pristno domačega beneškega duha je s svojimi melodijami pričaral beneški kvartet, ki je igral pred predstavitvijo in po njej. *Dežela frike in gubance* je naslov dvojezične knjige, ki sta jo z veliko ljubeznijo do tega delčka slovenske zemlje napisala Vesna Leskovic, nekdanja profesorica, nato pa zavzeta novinarka in izredno angažirana prosvetna delavka, ki se je s Kopskega preselila v Špeter, in soprog Dino Del Medico, rojen v Bardu, podjetnik z diplomom somelierja in mnogimi priznanji za svojo dolgoletno podjetniško pot. L. 1968 je bil med ustanovitelji Zveze slovenskih izseljencev iz Furlanije-Juljske krajine. Prav ta je sodelovala pri izdaji knjige, za katero je gmotno podporo prispevalo predsedstvo odbora avtonomne dežele Furlanije-Juljske krajine. Tudi po zunanosti lepa publikacija v trdo vezani obliki, z grafično dognano opremo, ki na naslovnici prinaša tudi fotografijo konzole moža z majolico iz Landrske jame, je izšla letošnjega aprila pri zadrugi Most v Čedadu. Knjigo je na večeru, po pozdravu in izrazih zadovoljstva

ob novem kuharskem priložku predsednice KCLB Franke Žgavec, predstavil Giorgio Bankič. Podčrtal je njeno dragoceno, saj nam publikacija ne pomaga spoznavati le kuharske spretnosti beneških non, ampak nam tudi prek receptov zarisuje tedanji način življenja, kulture in ekonomsko sliko dežele iz 19. in polovice 20. stoletja. Tedaj so morale none izrabiti vso svojo domiselnost in iznajdljivost, da so si lahko, še posebno v zimskem času, iz revnih, pičlih pridelkov omislile jedi in celo sladice za lačno družino. Nekateri recepti so zelo stari, segajo v svojem bistvu že v 15. stoletje. Gubanca je bila celo nekakšno merilo za plačilo delavcev. Iz receptov posredno razberemo marsikatero etnografsko značilnost terskih in nadiških dolin.

O zamisli, raziskovanju, vztrajnem zbiranju in pisanju kuharskega izročila sta podrobneje povedala avtorja sama, zavzeta in radovedna zbirateljica narodnega gradiva, in se zaustavila pri opisu nekaterih značilnejših jedi. V knjigi je na 213

straneh 160 receptov (vsi so brez sladkorja!) in v njih je zaobjetih 14 občin od Režije do Prapotnega. Glavne sestavine so mlečni izdelki, kostanj, samorasla zelišča, koruzna moka, pa tudi divjačina in vodni raki, o katerih zdaj skoro ni več sledu.

Ko so se poslušalcem od pozornega poslušanja začele cediti sline, sta avtorja povabila vse, naj pokusijo nekaj tipičnih jedi, ki sta jih pripravila za to priložnost. Na obloženi mizi so vabice stali koščki frike, gubance, raznovrstnih zeliščnih frtalj, kostanj v žganju...

Pri odkrivanju še zmeraj skrivnostne Benečije bo tale knjiga, opremljena s fotografijami ter kratkim geografsko sociološko-kulturnim orisom kraja, iz katerega izhajajo posamezni recepti, gotovo dobrodošla v naših kuhinjah in še posebno v tistih, kjer žene ali možje hočejo preseneliti svojega življenjskega sopotnika z vedno novimi kuharskimi vabami. Saj ljudski pregovor ne laže, ko pravi, da "ljubezen gre skozi želodec".

SREDNJEŠOLSKA PRIREDITEV V AVDITORIJU

RAZGIBAN PRIKAZ

Učenci srednje šole I. Trinka iz Gorice so 6. t.m. v goriskem deželnem Avditoriju nazdravili težko pričakovanim počitnicam sveže in mladostno v polnem ustvarjalnem zagonu, ki je spremljal njihove raznolike šolske, predvsem pa obšolske dejavnosti, namenjene tudi petošolcem OŠ O. Župančič iz Gorice in F. Erjavec iz Standreža. Teh je bilo v iztekajočem se šolskem letu veliko in za vse okuse. Med njimi je imela največ navdušenih privrženecv mikavna plesna delavnica Francija Vaupotiča. Prav gibčne plesalke in plesalci so s svojimi ritmično poudarjenimi pleši imeli levji delež na četrtek večeru, ki je bil spleten iz plesnih in glasbeno pevskih trenutkov. Vanje sta bila vtkana še videorisanika *Čarovniške sile* s protagonista Tino in Ivanom, ki se je porodila v domišljijko razžarjeni likovni delavnici pod vodstvom Vesne Benedetič, oživela pa v filmski, ki jo je vodil Hijacint Jussa, in mojstrsko izpeljan video-film s posnetki z zelenega tedna na Bohinjskem. Gledalci so se med občudovanjem naravnih lepot in večščin drugošolcev zabavali ob hudomušnem spremljevalnem besedilu, ki ga je sestavila prof. Lučana Budal, bral pa Matevž Čotar. Njen je bil tudi humoren vezni tekst napovedovalcev Maje Pahor, Marca Castel-

lanija, Gregorja Černica in Nicola Spadarija.

Viden napredek je s svojim nastopom pokazal dijaški zbor pod taktirko prof. Aleksandra Sluge, ki se je vključil v spored z izborom pesmi iz ljudske, črnske in angleške zakladnice.

Poslušalci so na večeru izvedli tudi za mnoga priznanja in nagrade, ki so jih dijaki bili deležni na različnih tekmovanjih, od likovnih, literarnih in znanstvenih (Cankarjevo, Vegovo) do natečaja prometne vzgoje. Učenka Sara Cocetta je bila, poleg vrstnice iz doberdobske večstopenske šole Martine Croselli, dobitnica prve podeljene štipendije za znanje slovenščine iz Sklada Sindikata slovenske šole v spomin na prerano preminulega prof. Ivana Sirka. O tej pobudi je spregovoril prof. Darjo Frandolič. Priklical je v spomin plemenito osebnost Ivana Sirka, ki se je odlikoval kot profesor slovenskega jezika in književnosti v gorških in doberdobskih razredih srednje šole I. Trinka.

Dijaki so s povabilom na oder in spominskim darilom presenetili gospo Mirko Humar, priljubljeno in uslužno predstavnico šolskega osebja, ki zapušča delovno mesto. Cvetlični šopki in besede iskrene zahvale so zvalili na oder tudi ravnateljico Nadjo Nanut in prisotne profesorje.

IK

ZDRAHE V GORICI

Uradno se je letošnja gledališka sezona v Gorici končala že v maju, ko je Slovensko stalno gledališče tudi goriskim abonentom prikazalo svojo zadnjo odsko postavitev, grenko komedijsko igro Jeana Anouilha *Vaja ali Kaznovana ljubezen* v dovršeni režiji Dušana Mlakarja. Toda SSG je goriskim gledalcem dolgovala še iskrece z *Goldonijeve Zdrahe*, napovedane za mrzle zimske dni. Znano in na vseh odrih priljubljeno delo beneškega komediografa je s svojimi mladimi igralskimi silami, podkrepjenimi z gosti, postavilo na oder Primorsko dramsko gledališče. Prvič se je komedijska igra zaiskrila na Primorskem poletnem festivalu v lanskem juliju na Turšičevem trgu v Piranu. Lansko jesen pa se je pod isto, nenehno novih režijskih izzivov iščočo roko iznajdljivega Vita Tauferja predstavila v inačici na odru PDG in Novi Gorici. Vrto-glava komedija je v njegovih režijskih zamisli postala še bolj vročekrvno mediteranska, nastopajoče dramske osebe pa so v odlični izvedbi mladih igralcev zadobile že karikaturni pridih. Tako je na dan bruhnila vsa krešoča se Goldonijeva humor-nost. V svoj začarani zdrhar-ski krog je v sredo, 12. t.m., pritegnila tudi goriske ljubitelje gledališke umetnosti, ki so se ob njej - nekateri kar na odru goriskega Kulturnega doma teno povezani z igralci, kakor je naročala Tauferjeva scenska zasnova, drugi pa v dvorani prav prijetno zabavali. IK

ZABAVNA SPROSTITEV SE JE ZAČELA

V prelepi prostranosti parka Zavoda sv. Družine v ulici Don Bosco v Gorici se je med brenčanje čebel in lahno spreletavanje metuljev razigrano vrinilo veselo čebljanje slovenskih otrok, ki jih je prijateljski klic privabil v poletno središče Srečanja 2002. Za prijetno doživljanje poletne svobode v družbi vrstnikov, od 10. junija do 12. julija, je tudi letos poskrbela Skupnost družin Sončnica, sestre pa so tudi tokrat dobrovoljno odstopile čudoviti vrt porednim neugnanem. Finančno sta ga podprla SSO in Banca di Cividale - Kmečka banka.

Središče je odprlo svoja vrata prejšnji teden, ko so prijavitelji otroci že navezovali stike med seboj ali se krepkeje povezovali prijateljske vezi, ki so se stakale že lansko leto. Po ustaljenih tirmah deluje središče od ponedeljka do petka, od 7.45 do 13.15; po starostnih skupinah združuje otroke od 4. do 12. leta. Odgovorni za potek letošnjega poletnega centra je Andrej Fajt, kot tehnična pomoč mu stoji ob strani Mirjam Pahor. Posamezne skupine vodijo naši brhki fantje in dekleta, ki bodo napeli vse moči, da bodo lahko sledili živahnim otrokom. Odgovorni za skupine pa so Matjaž Pintar (srednješolci), Mirjam Pahor (otroci prvega in drugega razreda) in Ana Turus (tretje-četrti in petošolci). Poleg njih bodo navihance budno spremljali pomočniki Helena Istinič, Tanja Zorzut, Jan Grudina, Alenka Di Battista in Slavica Radinja.

Organizatorji so pripravili dokaj pester program in vanj vključili mnogo raznovrstnih delavnic: gledališko pod vodstvom animatorke Vesne Tomšič, fotografsko ob domačem, tenkočutnem mojstru Viktorju Selvi, plesno ob korakih gibčnega Francija Vaupotiča, glasbeno z Matejem Spacapanom, pevsko z zvenečim glasom Alessandre Schettino. Za večje,

bolj drzne in pogumne pa bo na voljo tudi kratek tečaj raftinga po bolj mirnem delu Soče ob pevmem mostu z izkušenimi člani kajakaškega društva Šilec. Za kogar bi se rad spoprijel z igrama, ki zahtevata precejšnjo zbranost in premišljenost, bo na voljo tečaj šaha in taroka z Mirjam Bratino. Tisti, ki imajo radi naravo in želijo bolje spoz-

navati njena čuda, bodo lahko izbrali urice botanike s Harjet Dornik. Ne nazadnje je treba omeniti tudi v prejšnjih letih zelo obiskovane delavnice ročnih spretnosti v sodelovanju z združenjem CISI. Slednje so začele delovati že minuli teden in so še posebej pomembne za vzgojo in srčno rast naših otrok, saj jim dajo možnost tesno so-

delovati z ljudmi, ki so pač zaradi telesnih ali duševnih hib na videz morda "drugačni" od nas, a človeško mnogo bolj do vzetni in globoki od nas "zdravih" ljudi.

Ker se marsikateri otrok vozi s kolesom v središče, bo poskrbljeno tudi za prometno vzgojo, ki bo dopolnila ali vsaj utrdila tečaj prometne vzgoje, ki vsako leto poteka v vrtcih, na osnovnih, letos pa tudi na srednjih šolah.

Obiskovalcem Srečanj se obeta še športni dan z "razkazovanjem" atletskih zmogljivosti v sodelovanju z vrstniki iz poletnega središča goriškega Dijaškega doma. Letošnja zaburljiva novost bodo gotovo oddaje za Radio glas, ki jih bodo otroci pripravljali z mentorjema Matjažem Pintarjem in izkušenim radijskim sodelavcem Nikom Klanjščkom.

Tisti, ki radi in z lahkoto sučejo pero, bodo pa zaupali svoja doživlja, vtise in pripombe dnevniku-kroniki poletnega središča. Center letos prvič razpolaga z razglasno desko, na kateri bodo starši lahko prebrali sporočila in še marsikaj drugega.

Vsakodnevni trenutek zbravnosti bodo otroci doživljali s patrom Mirkom Peliconom v zaupljivem, odkritem pogovoru in ob primernih pesmi.

Minuli teden so otroci imeli veliko opraviti z urejanjem igrišč, postavljanjem smerkazov ob vhodu in drugih podrobnosti. Vmes so že lahko veselo začofotali v bazenu, ki so ga organizatorji tudi letos postavili v za to nalašč pripravljenem prostoru ob zidu Alojzijevišča. Ta teden pa bodo s polno paro stekle dejavnosti.

Primarna skrb prirediteljev Srečanj ostaja pa vsekakor ta, da se otroci v zdravem okolju in vzdušju kar najprijetneje počutijo in sprostito ob najrazličnejših igrah v zelenem objemu parka "Pri sestrah".

JERICA KLANJŠČEK

IK

PRVI TEDEN V POLETNEM SREDIŠČU

Končno je za nas otroke nastopil lep in brezskrben čas počitnic, ko se za pet tednov lahko sprostimo po travnikih okoli Zavoda sv. Družine v igrah in zabavi, med katere spada seveda tudi kopanje v bazenu. Poletno središče, ki ga organizira SD Sončnica, je pretekli teden sprejelo prvo skupino otrok. Vseh skupaj nas je bilo manj, le 37, saj so učenci petih razredov polagali izpite, mlajši pa še obiskujejo vrtec.

Zbirali smo se vsako jutro od ponedeljka do petka od 7.45 do 8.45, nato smo v krogu poslušali misel dneva, ki nam jo je povedal p. Mirko. Govoril nam je o pomenu spoznavanja, sledovih Boga v našem življenju in kako nas ima Bog rad, spodbujal nas je, naj pridno delamo kakor mravlje in naj postanemo boljši. Med jutranjim progra-

mom prvega tedna smo v okviru delavnic izdelovali okraske, smerokaze in platenke, risali ter pripravljali igrišča in peskovnik. V sredo in četrtek je mlajša skupina izvajala dejavnosti skupno z otroki v središču CISI. Sledil je polurni odmor z malico, ki nam je dala moč za preostalo polovico jutra, nato so bile na vrsti proste igre in kopanje. Fantje so se najraje igrali nogomet in namizni nogomet, punce pa smo raje risale in mimirale. Vsi pa smo komaj čakali, kdaj bomo lahko skakali v vodo. Pred odhodom smo se še enkrat zbrali v zbor, da bi se poslovili. Vsak je zadovoljen odšel na svoj dom in ob 13.15 je bilo vse središče prazno, ostali so le še odgovorni in bazen, v katerem nas je čakala voda za naslednji dan.

NA ZAVODU TRUBAR-GREGORČIČ

TEČAJ ECDL NA ZAVODU TRUBAR-GREGORČIČ

Vedno več delodajalcev tu in v tujini bo odslej zahtevalo certifikat ECDL za računalniško usposobljenega uporabnika kot pogoj za sprejem in ohranitev službe ali za poklicno napredovanje. ECDL, kratica za European Computer Driving Licence, je evropsko sprejeto, ki zagotavlja smotno in produktivno uporabo najbolj razširjenih računalniških aplikacij po mednarodno sprejetem standardu. Namenjen je vsem poklicem, ki pri svojem delu uporabljajo računalnik. Prav je, da vsaka šola nudi dijakom možnost, da v srednješolskih letih pridobijo potrebno znanje in spretnosti tudi na tem področju.

Na to povpraševanje današnjega časa je bil pozoren tudi profesorski zbor izobraževalnega zavoda Trubar - Gregorčič, ki je v letošnjem letu priredil v sodelovanju s Slovenskim deželnim zavodom za poklicno izobraževanje tečaj za doseg tega evropskega patenta. Tečaj je letos predvideval tri module: rabo računal-

nika in upravljanje datotek, obdelavo besedil (Word) in uporabo tabel in grafikonov (Excel). Dijaki so sledili tečaju v dveh skupinah, ob torkih in petkih po zaključnem rednem pouku. Dvourne lekcije je od oktobra do maja, 24 za vsako skupino, vodil prof. Jurij Knez s šole M. Štrukelj v Novi Gorici. Na tečaj se je vpisalo 15 dijakov s pedagoške, znanstveno-tehnološke in družboslovne smeri in 14 dijakov s klasične. 21. in 24. maja so polagali izpit čez celoletni tečaj. Od vpisanih dijakov pet ni bilo pripuščeni k zaključnemu izpitu, ostali so zaključni izpit opravili uspešno, deset med njimi z odličnimi rezultati.

Profesorski zbor omenjenega izobraževalnega zavoda načrtuje, da bi izpopolnjevanje v informatiki vključil tudi v vzgojno-izobraževalno ponudbo prihodnjega šolskega leta, ko bi stekel tako tečaj za začetnike kot izpopolnjevalni moduli za tiste dijake, ki so letos že obiskovali tečaj.

HARJET DORNIK

BOGATO DELOVANJE ZBORA HRASTA OB KONCU SEZONE

Mešani pevski zbor Hrast iz Doberdoba zaključuje sezono. Pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča se bodo pevci predstavili v bližnji okolici s programom, ki bo vključeval pesmi iz nabožnega, polifonskega in ljudskega repertoarja.

V četrtek, 20. junija, bodo gostovali v Trstu. Društvo sv. Ivan bo v istoimenski cerkvi priredilo celovečerni koncert, ki ga bo oblikoval doberdobski pevski zbor. Publiko bodo pevci predstavili sklop nabožne glasbe in ljudskih napevov iz Benečije, Primorske in Istre. V petek, 21. junija, bodo doberdobski pevci peli v prelepi opatiji v Rožacu. Poseben glasbeni večer bodo oblikovali z zborom Roberto Portelli iz Mariana.

Sezona se bo za pevce mešanega zbora Hrast sklenila 11. julija. Takrat bodo doberdobski pevci na povabilo goriškega nadškofa msgr. Dina De Antonija sodelovali na slavnostni svečanosti ob 250-letnici goriške nadškofije, ki bo potekala v Ogleju.

VODEN OGLED RAZSTAVE BAROČNO SLIKARSTVO NA GORIŠKEM

Goriški Inštitut za socialno in versko zgodovino prireja v soboto, 22. junija, ob 16. uri vodeni ogled razstave Baročno slikarstvo na Goriškem, ki bo do nedelje odprta na gradu Dobrovo v Brdih. Prisotne bo vodil Alessio Stasi, ki bo predstavil razvoj baročnega slikarstva na Goriškem od beneških predlog iz zgodnjega 17. stoletja vse do nastanka samostojne goriške umetnostne govorice v slikarstvu v naslednjem stoletju, ki jo zastopajo slikarji kot Antonio Paroli in Johann Michael Lichtenreit. Gre za svojevrstni umetniški slog, v katerem se prepletajo beneški elementi in severne oz. kranjske primesi. Razstava, ki si jo je zamislil in izvedel ljubljanski umetnostni zgodovinar Ferdinand Šerbelj in je bila sprva postavljena v Narodni galeriji v Ljubljani, pa tudi katalog, ki sodi zraven, sta izredno pomembna dosežek za goriško in širšo umetnostno zgodovino in prav gotovo vredna ogleda. Sobotnega vodnega ogleda se bodo lahko udeležili vsi, ki bodo ob določeni uri na ploščadi pred dobrovskim gradom.

OBVESTILA

DRUŠTVO JADRO in Ženski pevski zbor vabita na svetoivansko kresovanje v četrtek, 20. t.m., od 20.45 dalje. Družabni večer bo na plaži v Lido Staranzano.

GORIŠKA NADŠKOFIJA bo romala v Lurd pod vodstvom nadškofa Dina od 18. do 24. julija. Informacije in prijave pri Joani Nanut, tel. 0481 21419 ali pri Karlu Bolčini, tel. 0481 21849.

OD 10. junija do 30. avgusta stopi v veljavo poletni urnik goriškega sedeža SSO. Urad bo odprt od ponedeljka do petka od 9. do 13. ure. Sedež bo zaprt od 12. do 16. avgusta.

PRIDITE NA KRESNO NOČ V JEREMITIŠČE!

Jeremitarji vabijo v petek, 21. junija, na kresno noč v svoj lepi in prijazni kraj. Ob 20.30 bo med starimi zidovi ob kapelici odprtje likovne razstave del domačinke Sonje Maligoy. Za glasbeni uvod bo poskrbel mladi violinist Joahim Nanut. Člana dramske skupine Majda in Božo se bosta ob 21.30 predstavila z igro *Konec pravljic ali...* Ko se bo stemnilo, bo zogorel visok kres. Domačini bodo poskrbeli, da v prvi poletni noči nihče ne bo žejen in lačen...

ŠTUDIJSKO RAZISKOVALNI FORUM ZA KULTURO - GORICA
MEDNARODNI INŠTITUT JACQUES MARITAIN - SEKCIJA ZA F-jk
KUD LOGOS - LJUBLJANA
FORUM ORIENT-OCIDENT

MEDNARODNI POSVET

DRUGO EVROPE

Gorica, Dvorana pokrajinskega sveta
sobota, 22. junija 2002

PROGRAM:

- začetek ob 9.30:

Bruno FORTE, teolog - Spraviti se z Drugim v današnji Evropi
Tatjana GORIČEVA, filozofinja - Ruska ideja in usoda Evrope
- razprava

- Ob 15.00:

Pavle RAK, pisatelj - Potovanja po zapuščenem evropskem gradbišču
Fabrizio MIANI, filozof - Drugost, kriza umetnosti in postmoderna
- razprava

POD LIPAMI

DRUŽABNO SREČANJE

ČLANOV IN PRIJATELJEV

DRUŠTEV IN USTANOV

KULTURNEGA CENTRA LOJZE BRATUŽ

Kulturni center Lojze Bratuž

Sobota, 22. junija 2002, ob 20.30

Vljudno vabljeni
na predstavitev knjige

SREČANJA NA POTI

SPOMINI NA VINKA KOBALA

Na predstavitvi bodo spregovorili urednik knjige **Janko Toplikar** ter urednika tednikov *Voce Isontina* in *Novi glas* **Andrea Bellavite** in **Jurij Paljk**

Kulturni center Lojze Bratuž - pod lipami
sreda, 26. junija 2002, ob 20.30

KULTURNI DOM-GORICA, KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ, ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE, ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV

s pokroviteljstvom SVETA SLOVENSkih ORGANIZACIJ, SLOVENSKO KULTURNO-GOSPODARSKO ZVEZE, OBČINE GORICA, GORIŠKE POKRAJINE, SLOVENSKE KONZULTE PRI GORIŠKI OBČINI, SLOVENSKE KONZULTE PRI GORIŠKI POKRAJINI

koncert country skupine

PLAVA TRAVA ZABORAVA

(ZAGREB)

Goriški grad
četrtek, 27. junija 2002, ob 20.30

VSTOPNINA 7,00 evrov (znižani 5,00 evrov)
PREDPRODAJA VSTOPNIC: Kulturni dom,
ul. I. Brass 20 - Gorica, tel. +39-0481-33288.

BENEŠKA SLOVENIJA

V SOBOTO NA LESAH

RINO MARKIČ ŠE ŽIVI V HVALEŽNIH SRCIH BENEŠKIH LJUDI

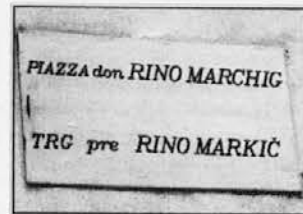
Ko omenimo grmiško občino in vas Lese, pomislimo na kulturno društvo Rečan in na vse domače in dragocene pobude, ki jih prirejajo v rečanski dolini prizadevni prosvetni delavci.

Za vsakim bogatim kulturnim delovanjem pa se skrivajo prizadevni prosvetni delavci in markantna figura, ki vodi njihovo delovanje. Tako je tudi na Lesah, kjer se za KD Rečan lahko napiše zgodba o priljubljenem in požrtvovalnem domačem duhovniku gospodu Rino Markiču, ki je pred 30 leti prišel v rečansko dolino kot kaplan in veliko storil za domače ljudi, njih duhovno in kulturno življenje. Smrtna kosa je ponj prišla žal zelo zgodaj, za sabo pa je kljub svojim 42 letom pustil globoko sled pri ljudeh ter zorano ledino, ki rodi vsako leto dragocene sadove.

Na pobudo Kulturnega društva Rečan, istoimenskega pevskega društva z Les ter grmiške občinske uprave so v soboto zvečer - domačini poskrbeli za res poseben dogodek. Na Lesah so se oddolžili spomenu domačega priljubljenega duhovnika in ob 20. obletnici njegove smrti poimenovali vaški trg po narodnemu buditelju gospodu Rino Markiču.

Rino Markič se je rodil v Oblici leta 1940. Po šolanju v domači vasi in v videmskem seme-

nišču je bil posvečen v duhovnika leta 1964. Do leta 1973 je bil kaplan na Lesah in je tam skrbel tudi za Topolove in Kozco. Njegova velika zasluga je, da je oživil kulturno delovanje v dolini, skupaj z domačini je ustanovil pevski zbor, kulturno društvo in oktet Rečan. Društvo je bilo zelo delavno, saj se je iz njega rodilo veliko pobud, med katerimi velja omeniti predvsem *Senjam beneške pesmi*, ki je danes ena najbolj znanih vsakoletnih prireditev beneških Slovencev. Zaradi svojega delovanja gospod Rino Markič ni imel ravno lahkega življenja, saj so ga napadali na raznorazne načine, vendar je kljub temu vztrajal pri svojih prizadevanjih in ostal zvest tako Cerki kot slovenskemu narodu. Leta 1973 je bil g. Rino Markič imenovan za župnika v Furlaniji, tri leta kasneje pa se je vrnil v Kozco. Umrli je leta 1982.

Na dan njegovega pogreba se je v Kozci zbrala ogromna množica vernikov in drugih ljudi, ves namreč še ni nikoli vide-

la toliko ljudi, kar najbolje pričča o njegovi priljubljenosti pri ljudeh.

Hvaležnost in navezanost nanj so pokazali tudi na sobotni slovesnosti na Lesah.

Kljub prerani smrti je gospod Markič pustil za sabo globoko sled v ljudeh, ki so mu še danes hvaležni za vse delo in požrtvovalnost, ki jo je dal za te slovenske kraje v smeri ohranjanja besede, kulture in tradicij v grmiški občini.

Tako so se mu na sobotni slovesnosti poklonili vsi tisti, ki sooblikujejo omenjeno stvarnost od domačega župana Lucija Canalaza, ki je ves svoj nagovor imel v zborni slovenščini, do domačega župnika Azeglia Romanina in krajevnih zelo prizadevnih in aktivnih prosvetnih delavcev, med katerimi omenimo predstavnico Kulturnega društva Rečan, ki je imela še posebno tople besede za pokojnega duhovnika. V imenu prijateljev iz Slovenije pa je spregovoril prof. Tomaž Pavšič, velik prijatelj in poznavatelj

lec ljudi in navad iz Beneške Slovenije. Vsi govorniki so poudarili velikanske zasluge pokojnega gospoda Markiča. G. Rino Markič je bil namreč soustanovitelj KD Rečan. Ljudje so bili navezani nanj in veliko jim je pomenil. Bil je prijatelj, čista duša, ljubil je domačo zemljo in ljudi, se žrtvoval za rečansko dolino in za slovenskega človeka, se postavljaval v bran jezika in kulture in življenja na tem prostoru, ki je bil zaničevan in osvožen.

Prisrčna prireditev, s katero so po njem poimenovali domači trg, bi mu nedvomno odgovarjala, saj so se na njej zbrali predvsem domači delavci in navadni slovenski ljudje. Slovesnost so nato na najlepši in na najprimernejši način sklenili v domači cerkvi, kjer so štandreški igralci uprizorili dramo *Kaplan Martin Cedarnac*.

Dramatizacija Bevkovega romana, igrana v slovenski Benečiji, je bilo res posebno doživetje.

SP

SVETOVNI SLOVENSKI KONGRES
SLOVENIAN WORLD CONGRESS
CONGRESSO MONDIALE SLOVENO
KONFERENCA ZA ITALIJO

v sodelovanju z ZVEZO BENEŠKIH IZSELJENCEV
in goriškimi krožkom ANTON GREGORČIČ

vas vabi na

PRVO SREČANJE SLOVENCEV IZ ITALIJE

v nedeljo, 23. junija 2002,
v Bardu (Lusevera) v Gornji Terski dolini (Alta val Torre)
v videmski pokrajini (Udine).

PROGRAM:

- 10.30: maša v župni cerkvi v Bardu (Lusevera), ki jo bo, ob somaševanju, daroval domači župnik dr. g. Renzo Caligaro. Sodelovala bosta domači Bardski orkester in glasbena skupina Akord iz Podgore (Gorica) pod vodstvom dirigenta dr. Mirka Špacapana;
- 11.30: predstavitev nove knjige Iz dežele frike in gubanice, ki sta jo spisala podpredsednik italijanske Konference SSK Dino del Medico in soproga Vesna Leskovic;
- 12.15: skupni aperitiv z briško kapljico in pozdravi organizatorjev, bardskega župana, oblasti in zastopnikov Slovencev iz različnih italijanskih krajev (Milan, Turin, Rim, Trento, itd.);
- 13. uri: kosilo (Za dobre beneške jedi bodo poskrbeli člani Zveze beneških izseljencev).

Sledil bo narodno-zabavni program, za katerega bodo poskrbeli:

- Pevska skupina Akord iz Podgore (Gorica) pod vodstvom dirigenta dr. Mirka Špacapana;
- Mali tamburaški orkester iz Števerjana (Gorica)
- Goriški inštrumentalni ansambel.

Menimo, da boste lahko preživeli bogat in srečen dan v tem lepem goratem koščku naše domovine. Ogleдали si boste lahko tudi Etnografski muzej, ki mu je vodič domačin in znani narodno kulturni delavec prof. Viljem Černo.

Toplo vabljeni! Nasvidenje.
Bardo, 25. maja 2002

ZA PRIJAVE IN INFORMACIJE:

Fax: + 39 0481 522601
Tel.: + 39 0481 530692 (dr. Karlo Bresciani)
+ 39 0481 884160 (Franka Padovan)
+ 39 0481 521951 (Marjan Terpin)

Za Slovenski kongres
Konferenca za Italijo
predsednik Marjan Terpin

GORIŠKA

NA BORJAČU V GABRIJAH

19. ZBOROVSKI KONCERT

REMO DEVETAK

Kljub kislemu vremenu se je v soboto, 25. maja, v društvenih prostorih KD Skala zbralo lepo število ljubiteljev zborovske pesmi, da bi prisluhnili tradicionalnemu koncertu *Na borjaču*.

Kulturno društvo Skala, vse od ustanovitve domačega istoimenskega zbora l. 1983, ob koncu letnih nastopov prireja vsakoletni koncert, na katerem nastopajo zbori in vokalne skupine iz zamejstva in Slovenije, zadnje čase občasno tudi sestavi s furlanskega območja. V prvih letih je koncert potekal na prostem pred sedežem društva, ob vaškem vodnjaku, od leta 1988 pa na dvorišču bivše Pavletičeve hiše (danes društveni prostori). Kulturni program je povezoval član domačega zbora Robert Juren.

Koncert je uvedel domači zbor Skala, ki ga sedaj vodi Jasmine Gorjanc, s pesmijo Emila Adamiča *Regiment po cesti gre*, svoj nastop pa je sklenil s skladbo Damijana Močnika *Musica noster amor*.

Prvi gost večera je bila skupina Gruppo polifonico Caprivese, ustanovljena leta 1970 kot cerkveni pevski zbor. V letu 1977

je začela samostojno koncertno dejavnost, udeležila se je revij in tekmovanj v Italiji in tujini. Skupina nastopa tudi v moški zasedbi. Zbor je pod vodstvom Lorelle Grion prisoten pri vseh dogodkih na Koprivnem. Svoj program je skupina začela s pesmijo Narcisija Miniussi *Ores sei*, zaključila pa s slovensko nabožno cerkveno Marijino skladbo, ki jo je naštudiral za gabrijški koncert.

Drugi gost je bil mešani pevski zbor Jože Srebrnič iz Deskel, ki je v letošnji sezoni praznoval 25-letnico obstoja; sestavlja ga 35 pevcev iz srednje Soške doline, od Doblarja do Nove Gorice, od ustanovitve ga vodi Adele Jerončič. Svoj nastop je začel s skladbo Marjana Rožanca *Dobri večer*, sklenil pa s Srebotnjakovo *Rezijansko*. Ob koncu večera se je Robert Juren v imenu društva zahvalil vsem pevcem, ki so se odzvali vabilu društva, in zvestim poslušalcem. Ne nazadnje se je zahvalil Zadržni banki Doberdob-Sovodnje, ki od začetka podpira koncert, domačinu Brunu Petejanu za pomoč pri organizaciji zakuške ter gabrijškimi ženam za pripravo domačih sladlic.

Radi bi rekli nekaj besed o tem, kaj vse prinaša s seboj poletje, čas, ki ga še najbolje označuje predvsem vročina, v naših krajih pa tudi včasih neznosna sopara, o kateri bi lahko tudi pisali na dolgo in široko, saj smo ji prav te dni pričča.

Morda sta prav toplota in vročina tista dva dejavnika, ki najbolj označujeta poletje, in takoj boste rekli, da odkrivam toplo vodo, ko to pišem. Ne gre za to, ampak predvsem za razmislek o tem, kako se ljudje zvečine delimo na tiste, ki imamo radi toploto in sonce, poletje torej, in tiste, ki imajo raje zimo in pomlad, predvsem pa jim je skupno to, da poletja in toplote ne marajo, še manj pa vročine in sople.

Tisti, ki imamo raje poletje od zimskega hladu in mraza, seveda poleti uživamo, naravnost uživamo, včasih res tudi vzdihnemo in potarnamo nad vročino, a se nikdar na glas ne pritožujemo čez sonce in toploto, ker vemo, kako nas je pozimi zeblo in zato raje prenašamo tudi neznosno vročino. Že res, da nam pravijo, kako se lahko pred mrazom zavaruješ tako, da se dobro oblečeš, pred toploto pa da se ne moreš, kar seveda danes v naši družbi ne drži čisto zares, saj bi sicer ne sledili tudi pri nas ameriškega načina življenja, ki je tudi v tem, da se poleti povsod ali skoraj povsod hladijo bivalni prostori. Sam rad povem, da raje prenašam vročino kot mraz in to najbrž tudi zato, ker sem pripadnik tiste generacije, ki je še živela v času, ko se je pozimi v hiši kurilo le v kuhinji

in so bili zato vsi ostali prostori, tudi spalnica, zelo mrzli, ko "bunde" in vetrovke še niso bile tako debele, kot so danes, ko smo še nosili čevlje bratrancev, ki so bili ali preveliki ali premajhni, gotovo pa slabi in nas je zato vso ljubo zimo neznanstvo zeblo v noge, kot je vedno zeblo prej že naše prednike. Še vedno hranim v spominu obraza obeh starih očetov: nonota Henrika, Gejneta po domače, ki je v Rusiji sredi Sibirije med prvo svetovno vojno na begu proti Vladivostoku skoraj podlegel mrazu in podhladitvi in je zato vsako zimo znova trpel, ker so se mu dobesedno "olupili" nos, obraz in prsti na nogah, in starega očeta Alojza, Lojzeta po domače, ki je imel vsako zimo podobne težave, saj je v Moskvi tudi sam v jetništvu boljševikov štiri leta trpel lakoto in mraz, pomanjkanje in spet mraz. Oba sta prišla k sreči živa domov in sta vsako zimo obujala spomine na pekleni ruski mraz in to najraje ob "špargertu", v katerem so čudovito prasketala akacijeva drva, zunaj pa je brila in piskala burja, da je bilo veselje; otroci smo seveda poslušali. Kakšne zgodbe! Kakšna doživetja! Pa nas je vseeno zeblo.

Mene je vedno in povsod zeblo, doma najprej, potem v semenišču v Vipavi in kasneje še pri vojaki v Vojvodini, kjer je pozimi pihala košava s Karpata, je živo srebot padlo tudi pod minus dvajset stopinj Celzija in tudi tam smo vojaki ime-

O POLETJU

GLOSA JURIJ PALJK

li slabe čevlje, take, "da Bog pomaga!" in me je zato vedno zeblo v noge. Nekje pri Zrenjaninu, v majnem kraju, ki mu je ime Ečka, v nepregledni nizini slovine Panonije sem se v mesecu januarju ob dveh ponoči neke noči na straži nepomembnega skladišča s strelivom v strahovitem mrazu "primejdušal", da ne bom nikdar smučal, da ne bom nikdar živel v krajih, kjer sneži pozimi in je pozimi vedno mraz in te zato vedno zebe v noge. Hvala Bogu, do sedaj sem vsaj ta pomembni življenjski sklep uspel v polnosti živeti. Mislim, da tudi zato z lahkoto prenašam vročino, tudi pasjo vročino zadnjih let, ko naj bi bilo zaradi ozonske luknje bolj vroče, kot je bilo nekoč.

Tudi ljudje, ki imajo raje zimo kot pa poletje, morajo priznati, da je poletje vseeno lepo, ker je polno sonca in svetlobe, ker nas razživi in v popoldanskem času tudi uspava, ker nam omogoča in nas obenem sili, da se ravnamo po naravnem redu, in to v času, ko se najbolj ruši naravni red. Kako je sicer mogoče, da je današnji človek popolnoma izgubil smisel za naravo in zato ob Božiču kupuje češnje in paradiznike in sredi poletja banane iz Afrike, če samo najbolj preprosto stvar izpostavimo?

Poletje je namreč tudi čas prvega sadja, obdobje, ki ga najlepše naznanjajo rdeče češnje, ki se rdijo sredi bujno zelenih vej in nagovarjajo človeka, naj se vendar z njimi in s soncem smeje življenju! Tudi

tisti, ki ne marajo vročine in poletja, morajo priznati, da je prvi krompir le drugačen od tistega, ki ga kupiš v supermarketu, sredi decembra, če seveda niti ne omenimo zmrznjenega in že narezanega krompirja, ki sta v naših krajih pravi posmeh kmetu in vsakemu človeku, ki je zrasel na podeželju.

Pa ima najbrž prav moj nekdanji šef, ki je vedno govoril, da bi morali vsi ljudje vsaj enkrat v življenju "kopati in pobirati krompir", da bi vedeli, kaj krompir sploh je, in so zato te moje vrstice najbrž "zadele v prazno", kot se reče zgrešenemu zapisu. Predvsem pa bi nasvet mojega šefa: "Naj gre kopat krompir!" morali zares upoštevati vsi tisti v naši sredi, ki so pozabili, od kod izvira njihov rod.

Vseeno pa bomo priznali, da je včasih poletje neznosno. Malce zaradi vročine in sople, ki pa nista taka, kakršno so trpeli naši očetje v Afriki, kjer so jim kot vojnim ujetnikom na robu Sahare dali dnevno samo četrta litra vode, in mi zato še danes oče včasih sredi poletja pove: "Niti ne veste, kaj sta prava vročina in voda, ker, hvala Bogu, niste nikdar trpeli prave žeje, take žeje, ob kateri ti ustnice do krvi popokajo in niti v ustih slina nimaš."

Gotovo pa je poletje najbolj neznosno zaradi vrst in gneče, neznosno dolgih vrst avtomobilov na cestah in neznosne človeške gneče biblijskih množic turistov, ki na morju in v hribih skušajo "doživljati svoje poletje". Kljub vročini in sople seveda.

KOMISIJA PRAVIČNOST IN MIR O VSTOPU SLOVENIJE V EU IN NATO

DR. JANEZ DRNOVŠEK BO KANDIDIRAL ZA PREDSEDNIKA DRŽAVE

MARJAN DROBEŽ

Najpomembnejša dogodba v prejšnjih dneh v Sloveniji, ki sta že zadobila tudi mednarodne razsežnosti, sta bila objava stališča Komisije Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci, glede članstva v EU in zvezi NATO, ter sporočilo predsednika vlade dr. Janeza Drnovške, da bo na volitvah letošnje jesen kandidiral za novega predsednika države. Po tej izjavi, ki jo je premier dal na časnikiški konferenci v petek, 14. t.m., se je v Sloveniji dejansko že pričela predvolilna kampanja, čeprav predsednik državnega zbora Borut Pahor volitev še ni formalno razpisal.

Katoliška cerkev v Sloveniji je očitno pričela izvajati tudi svojo vlogo dejavnika civilne družbe. Tako je razumeti, menimo, stališče Komisije Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci glede vključitve Slovenije v EU in v politično in vojaško povezavo NATO. Omenjeni dokument je slovenski katoliški tednik *Družina* objavil na celi strani 16. t.m., v obširnih izvlečkih pa so ga povzela tudi vsa večja tiskana oz. elektronska občila v Sloveniji. Komisija Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci se zavzema za članstvo v obeh povezavah, pri čemer navaja in utemeljuje najvažnejše razloge, ki naj jih pri odločanju upošteva Slovenija. Pridružitve Evropski uniji in vstop v politično in vojaško-obrambno zvezo NATO "pomenita dosledno izpeljano vključitev Slovenije v svobodni, demokratični svetovni skupnosti, za katero bomo prevzeli tudi sorazmeren delež odgovornosti. To nas bo postavilo pred nove izzive in nam naložilo nove naloge, posebno kar zadeva oh-

ranitev Slovenije, njene kulture njenega ozemlja in slovenskega jezika. Dobili pa bomo tudi nove možnosti za svoj vsestranski razvoj in varnostno jamstvo, kot si jih Slovenija sama nikoli ne bi mogla zagotavljati. Varnost pa je temeljna vrednota. Samo v varni deželi vladajo svoboda, demokracija, spoštovanje človekovih pravic in blaginja. Le svobodni ljudje lahko živijo v miru. Zato je kljub nekaterim zadržkom odločitev za EU in zvezo NATO za našo prihodnost edina smiselna".

Predsednik vlade dr. Janez Drnovšek se je torej odločil, da bo kandidiral za novega predsednika države. Slovenska javnost je takšno odločitev pričakovala, čeprav jo je premier dal časa puščal v dvomih in negotovostih, kar mu nekateri tudi zamerijo. Oktobra lani je, denimo, izjavil, "da za zdaj ne vidi možnosti, da bi na jesenskih volitvah kandidiral za predsednika republike. Še pred nedavnim je na državni televiziji povedal, da bi se moral zaradi preutrujenosti že pred zadnjimi državnoborskiimi volitvami umakniti iz politike in javnega delovanja.

Dr. Janez Drnovšek meni, da bodo brez težav izvedli spremembe v vladi, ki bodo potrebne pred volitvami. S sedanjega položaja bo odstopil v septembru, novi predsednik vlade pa naj bi postal sedanji finančni minister Tone Rop. Če bo izvoljen za novega državnega glavarja, bo dr. Janez Drnovšek podal tudi ostavko od položaja predsednika LDS. V nekaterih političnih strankah, denimo socialdemokratski in v Novi Sloveniji, pa poudarjajo, da odhod sedanjega premierja v vlade ne bo enostaven in neboleč. Dr. Janez Drnovšek je namreč uveljavil svoj način vodenja vlade in njene politike, zato

zdaj ne vidijo človeka, ki bi ga lahko v kratkem času povsem nadomestil. Težave v vladi bi lahko oslabile tudi prizadevanje Slovenije, da se po predvidenem koledarju vključi v EU in zvezo NATO.

Doslej je v Sloveniji, skupaj z dr. Drnovškom, sedem mož sporočilo, da bodo kandidirali za novega predsednika države. Pričakujejo še nekaj kandidatov, zlasti tistega, ki bi ga izbrala ZSLD. Njen kandidat naj bi postal predsednik stranke in predsednik parlamenta, Borut Pahor. Javna občila pišejo oz. poročajo, da bosta največjo možnost za izvolitev imela dr. Janez Drnovšek in dr. France Arhar, toda novi predsednik naj bi bil izbran šele v drugem krogu volitev. Toda treba je dodati, da se med tekmece za najvišji položaj v državi hitro uveljavlja tudi Barbara Brezigar, ki jo podpirata SDS in Nova Slovenija, stranke združeni v koalicijski Sloveniji.

EVROPSKI PARLAMENT UGODNO O SLOVENIJI

Kronika odmevnih notranje-političnih dogodkov in tudi tistih na mednarodnem prizorišču je bila tudi v zadnjih dneh, kot običajno, bogata. Premier dr. Janez Drnovšek je v začetku tega tedna prvič obiskal Zvezno republiko Jugoslavijo, s katero Slovenija dobro sodeluje zlasti na gospodarskem področju. Evropski parlament je v svojem poročilu o napredku držav kandidatki za sprejem v EU, sprejel jo je 13. t.m., prizadevanja Slovenije ugodno ocenil, pri čemer je avtor poročila o širitvi, nemški krščansko-demokratski poslanec Elmar Brok opozoril, "da je za odpiranje avnojskih sklepov prepozno". Evropski parlament je v omenjenem dokumentu slovensko vlado pozval, "naj na-

daljuje prizadevanja za rešitev preostalih odprtih vprašanj v odnosih s Hrvaško". Opustil je prvotno zahtevo, naj državi v primeru nesoglasja posežeta po mednarodni arbitraži. Toda odnosi s Hrvaško se slabšajo in zato ni gotovo, da bosta parlamenta v Ljubljani in Zagrebu do 1. julija, kot je predvideno, potrdila že sklenjen sporazum o jedrski elektrarni Krško. V hrvaški vladi in Saboru (parlamentu) čedalje bolj poudarjajo nujnost, da bi o nerešenih vprašanjih odločilo mednarodno razsodišče (arbitražo). Odnosi med Slovenijo in Hrvaško se bodo zagotovo še poslabšali, če bodo ribiči iz Savudrije in Umaga uresničili grožnjo, da bodo 25. junija sredi Piranskega zaliva organizirali protestni miting. Grožijo, "da bodo potopili slovenske ribiške čolne, ki da hočejo loviti v hrvaških vodah". Iz vsega tega lahko nastane kakšen incident, če hrvaška stran ne bo svojim ribičem preprečila množičnega manifestativnega vplutja v Piranski zaliv. Na hrvaški strani doslej ni nihče obsodil tega početja. Neki časnik je ob tem zapisal, "da so odnosi med Slovenijo in Hrvaško padli na najnižjo točko, kjer je možno prav vse".

V Ljubljani so 15. t.m. priredili slavnostno akademijo ob 110. obletnici ustanovitve Slovenske ljudske stranke. Šteje se za naslednico Slovenske ljudske stranke, v začetku 20. stoletja vodilne katoliške konservativne politične sile. Predsednik stranke Franci But je poudaril, da SLS ne bo predlagala svojega predsedniškega kandidata, podprla pa bo neodvisno kandidaturu dr. Franceta Arharja. Dr. Arhar se je stranki zahvalil za njeno podporo.

ZAGOTOVILA RAVNATELJA KNJIŽNICE FRANCETA BEVKA V NOVI GORICI

REDNA POMOČ SLOVENSKIM KNJIŽNICAM V ITALIJI

Ravnatelj Goriške knjižnice Franceta Bevka v Novi Gorici Boris Jukič je županom občin Nova Gorica, Šempeter-Vrtojba, Brda, Miren-Kostanjevica in Kanal ob Soči, ustanoviteljicam omenjene zelo pomembne kulture ustanove, poslal novo pismo, v katerem jih opozarja na naraščajoče finančne težave zaradi neurejenega financiranja knjižnice. V knjižnici so morali zaradi pomanjkanja osebja poslovanje preurediti in storitve za obiskovalce zmanjšati.

Predstojnik Boris Jukič poudarja, "da je Goriška knjižnica s prostori na 4.500 m² površine, s 46 osebnimi računalniki in sedemnajstimi terminali za uporabnike, gotovo nekaj izrednega med vsemi knjižnicami v Sloveniji. Smo vključeni v sistem Cobiss, ki je po elektronski oz. tehnološki plati trenutno zagotovo na vrhu v Evropi, in naša knjižnica je aktivni član tega sistema. Imamo dostop do interneta in zmogljiva orodja zanj, skratka izredne možnosti in zmogljivosti. Vendar je večina vsega neizkoriščena. Žal lahko trenutno to knjižnico primerjamo z luksuzno prekooceansko ladjo, ki je morala izpluti, čeprav ne deluje vse tako, kakor bi morala in kot je bilo od nje pričakovati".

V Goriški knjižnici Franceta Bevka je 30 zaposlenih, za najnujnejše potrebe pa bi jih moralo biti vsaj 42. Težave zaradi pomanjkanja osebja so velike. Elektronskih knjig ni mogoče poslati bralcem, ker gradivo ni pripravljeno za uporabo. Ne morejo si privoščiti nobenega izobraževanja, ker v službi ne sme nihče manjkati. V skladiščih leži 10% gradiva, ki še ni obdelano in čaka na čas, ko bodo imeli denar za obdelavo. Imajo stekleno dvorano s klasično glasbo za meditacijo, ki pa ostaja zaprta. Nadalje je na voljo ena

največjih zbirk z glasbo, a uporabniki ne morejo do nje. Zaprt ostaja prostor za uporabo video pripomočkov in tehnike in za poslušanje glasbe. Ravnatelj svoje pismo županom občin, ustanoviteljicam Goriške knjižnice Franceta Bevka, takole sklene: "Res smo v Novi Gorici odprli knjižnico, ustregli smo uporabnikom, vendar je to zanje blodnjak brez učinkovitih usmerjevalcev. Za nas v Goriški knjižnici je tak položaj nevzdržen. Navzlic vsem zadržkom bo potrebno slednjič le sesti za skupno mizo in stvar doreči".

Svoje finančne obveznosti do Goriške knjižnice izpolnjujeta le Mestna občina Nova Gorica in Občina Šempeter-Vrtojba. Zaradi tega je pismo ravnatelja Borisa Jukiča razumeti predvsem kot poziv preostalim lokalnim skupnostim, da se zavade svojih obveznosti in povisajo prispevke za vsako kolikor toliko normalno in redno delovanje omenjene kulturne, izobraževalne in informativne ustanove. Za delovanje knjižnice v letošnjem letu primanjkuje okoli 30 milijonov tolarjev.

Ravnatelj Goriške knjižnice Franceta Bevka je v pogovoru za naš časnik dejal, da pomanjkanje finančnih sredstev v nobenem primeru ne bo vplivalo na pomoč, ki jo ta ustanova v Novi Gorici že od svoje ustanovitve nudi slovenskim knjižnicam v zamejstvu v Italiji, od Trsta, občin Doberdob, Sovodnje in Števerjan, pa do knjižnic v Gorici in Čedadu. Tem knjižnicam iz Nove Gorice pošiljajo posamezne knjige ali njihove zbirke, nudijo pa jim tudi strokovno pomoč in nasvete za delovanje. Ob tem dodajamo, da Goriška knjižnica Franceta Bevka uspešno sodeluje tudi z državno knjižnico (Statale I-sontina e Biblioteca) v Gorici. M.

13

ČETRTEK,
20. JUNIJA
2002

IZHAJA IZ TRADICIJE SLOVENSKEGA KMETIJSKEGA ŠOLSTVA V GORICI

USPEH POKLICNE IN TEHNIŠKE KMETIJSKO-ŽIVILSKJE ŠOLE

Poklicna in tehniška kmetijsko-živilska šola v Šempetru pri Gorici končuje šolsko leto, prvo v novem posloppju ob vzožju Markovega hriba. Gre za eno najmodernejših šolskih zgradb v Sloveniji, namenjenih izobraževanju za poklice v kmetijski in živilsko-predelovalni dejavnosti. Razprostira se na površini 5.500 m², za praktični pouk imajo delavnice s potrebno opremo, posestvo s parcelami v Vrtojbi in na Marku, kjer v izobraževalne namene gojijo povrtnine, sadje, cvetje in druge kulture in tudi pridelujejo grozdje. Med šolskim letom so odprli tudi nov dijaški dom, v katerem je nad sto ležišč, ter kuhinjo z jedilnico. V kuhinji lahko pripravijo 450 obrokov tople hrane dnevno.

V šoli izobražujejo kmetijske tehnike, kmetovalce, vrtnarje, živilske tehnike, mesarje, slaščičarje in pomočnice gospodinje oziroma oskrbnice. To so poklici in dejavnosti, v katerih pridelujejo in predelujejo živila. Na-

učiti jih morajo delati z glavo in rokami, osvojiti morajo veliko praktičnih znanj, dijaki spoznavajo zakonitosti trženja, saj se bo njihovo delo pozneje v življenju končalo šele, ko bo proizvod pri kupcu. Nova šola je gradnja za 400 do 450 dijakov, ki se oz. se bodo lahko usposabljali in izobraževali v omenjenih učnih programih. V tem šolskem letu je poklicno in tehniško kmetijsko-živilsko šolo v Šempetru pri Gorici obiskovalo 260 dijakov, od tega 156 fantov in 60 deklet. Prihajajo in bodo tudi v prihodnje prihajali iz celotne Goriške, Slovenske Istre, Goriških Brd, s Krasa, iz Vipavske doline, Posočja, nekaj dijakov oz. dijakinj pa je tudi iz Notranjske in Gorenjske.

Z vidika enotnega ozemlja na Goriškem, kjer smo zmeraj živeli Slovenci, je pomembno, da Poklicna in tehniško kmetijsko-živilska šola v Šempetru pri Gorici izhaja iz izkušenj in tradicije slovenskega kmetijskega šolstva v Gorici. Naj spom-

nimo, da je bila Kmetijska šola v Gorici ustanovljena s podporo cesarske kraljevega ministrstva za kmetijstvo iz deželnega odbora leta 1869. Šola je imela slovenski in italijanski oddelek in je tako postala prva slovenska kmetijska šola. Imela je lastno poslopje in 14 hektarov veliko posestvo s trsnico in drevnino. Delovala je od začetka prve svetovne vojne. V okviru ugotavljanja izvorov kmetijskega šolstva na Primorskem dodajamo, da je leta 1973 pričela z delom vinorejsko vinarska šola na Slapu pri Vipavi. Leta se je leta 1886 preselila na Grm pri Novem mestu. V letih 1908 do 1947 pa je za potrebe strokovnega izobraževanja kmetijskih deklet delovala Gospodinjna šola v Tomaju. Začetek sedanjega šolstva v Šempetru pri Gorici je bil v l. 1981, ko je bila v okviru Kmetijskega veterinarskega zavoda v Novi Gorici na pobudo več občin ustanovljena Kmetijska šola Nova Gorica. M.

OBVESTILA

POSLOVSKI VEČER v Vipavi. Državnoborski poslanec Ivan Mamič vabi na poslanski večer s predstavitevjo izseljenjske organizacije Slovenija v svetu. Tema večera je vračanje argentinskih Slovencev v matično domovino. Gostje večera bodo predsednik SVS Boštjan Kocmur s sodelavci in Slovenci, ki so se že vrnili iz tujine. Večer bo potekal v avditoriju Škofjske gimnazije Vipava v petek, 21. t.m., ob 20. uri.

KULTURNE PRIREDITVE 2002 NA GRADU RIHEMBERK, Branik. Sobota, 22. junij, ob 21. uri. Koncert latinskoameriške glasbe jazz orkestra BIG BAND NOVA. Novogoriški orkester 17 glasbenikov se je ljubiteljem jazz, pop/rock, latino in zabavne evergreen glasbe predstavil že z vrsto uspešnih nastopov na domačih in tujih (Italiji, Švici) koncertnih in plesnih prizoriščih. Z instrumentalnimi in vokalnimi solisti bo pod vodstvom Boštjana Simona nastopil s programom latinskoameriške glasbe. *Grajsko dvorišče. Ob slabem vremenu prireditve odpade.*

NA FESTIVALIH V BOLGARIJI IN NA PTUJU

LEPA USPEHA PRIMORSKEGA DRAMSKEGA GLEDALIŠČA

S pretresljivo postavitvijo iz lanske sezone, igro Eugena Ionesca *Kralj umira* v režiji Diega De Bree, je Primorsko dramsko gledališče zelo uspešno in odmevno sodelovalo na Mednarodnem festivalu Varna Summer 2002 v Bolgariji. Festival vključuje baletne, folklorne filmske in lutkovne predstave. Prireja ga Bolgarska gledališka zveza BAT (Bulgarian Theatre Association), kateri je bila ustanovljena leta 1993 in povezuje skoraj vsa gledališča v Bolgariji, Mestno občino Varna, Nacionalni gledališki center v okviru Ministrstva za Kulturo, Zvezo bolgarskih igralcev, Zvezo gledaliških direktorjev in druge gledališke organizacije.

Poleg osmih najboljših predstav bolgarskih gledališč, ki jih je izbrala selektorica, doktorska teatrologinja, Aglika Stefanova so bile na festivalu še tri mednarodne koprodukcije. Izmed tujih gledaliških skupin so bili na festival, poleg Primorskega dramskega gledališča,

povabljeni še CandoCo Dance Company iz Velike Britanije, Bremer Tanztheater iz Nemčije, Sorites Theatrical Productions iz Grčije in Ludowy Teatr iz Poljske. V spremljevalnem programu so se zvrstili delavnice, seminarji, diskusije, razstave itd.

Pred prestavo *Kralj umira*, 7. junija, je bila zelo dobro obiskana tiskovna konferenca, na kateri so predstavniki novogoriškega teatra orisali bogato delovanje Primorskega dramskega gledališča in gostujočo predstavo.

Po vrnitvi iz Bolgarije se je PDG v ponedeljek, 10. t.m., z istim delom udeležilo prvega Slovenskega festivala komornega gledališča - SKUP na Ptuj, na katerem sta bila nagrajena soustvarjalca uprizoritve, in sicer G. V. R. za scenografijo in Alan Hranitelj za kostumografijo, ki sta s svojo ne navadnostjo in domišljenostjo presenetila že gledalce novogoriškega odra. IK

ITALIJANSKO PRAVO

NOV POIZKUS ZAKONSKE UREDITVE ASISTIRANEGA OPLOJEVANJA

DAMJAN HLEDE

V teh dneh se v Poslanski zbornici razpravlja o asistiranem oplojevanju. Od prvega poizkusa zakonske ureditve je minilo osem let, tako da je danes Italija verjetno edina evropska država, kjer na tako delikatnem področju še zmeraj vlada zakonski vakuum. Če je res, da je dovoljeno vse, kar ni izrecno prepovedano, potem si lahko predstavljamo, kaj pomenijo oznake, kot so "obdobje divje epruvete" in "far west oplojevanja", s katerim strokovno in obče javno mnenje označujeta omenjeno stanje italijanskega brezpravja. V takem okviru deluje danes v Italiji skoraj štiristo specializiranih centrov za umetno oplojevanje, v katerih se z umetnimi tehnikami letno rodi približno sedem tisoč otrok.

Edino omejitev na tem področju za sedaj predstavlja le nacionalni zdravniški deontološki kodeks, ki pa seveda nima zakonske moči, zaradi česar je njegova kršitev pomembna zgolj z ozirom na notranje disciplinske ukrepe.

V prejšnji zakonodajni dobi se je poizkus zakonske ureditve ponesrečil tik pred koncem postopka, zaradi ostrega ideološkega boja in posledične nepopustljivosti zahtev s strani nasprotujočih si taborov, katoliškega na eni strani in laičnega na drugi. Ta dva tabora, izrazito tranzverzalna z ozirom na ločevanje med le-

vo in desno sredino, se danes spet soočata glede na to tematiko. Razmerje sil v parlamentu je drugačno, prvi člani, ki so bili sprejeti, pa kažejo na večjo pripravljenost za kompromis, kot smo je bili vajeni doslej.

Prvi člen, v besedilu, ki je bilo predstavljeno v Zbornici, je izrecno določal "pravico spočetega otroka, da se rodi". Ob tem določilo se je vnela ostra razprava, saj je laični tabor trdil, da bi tovrstno določilo bilo v nasprotju z zakonom št. 194, ki priznava ženski možnost splava. Zaradi tega je bil namesto tega določila sprejet amandma z določilom, da "zdravniško asistirano oplojevanje zagotavlja pravice vseh vpletenih subjektov, v številu s spočetim". Sprejet je bil tudi člen, ki se tiče druge delikatne zadeve, okrog katere se živahno razpravlja že leta in leta, in sicer o priznanju ali zanikanju pravice do heterologne oploditve, torej oploditve s semenom zunanega darovalca. V zbornici sprejeto besedilo priznava samo pravico do homologne oploditve, torej do oploditve znotraj para. "V zameno" pa je bila sprejeta pravica do oploditve tudi za neporočene heteroseksualne pare. Kaže torej, da parlament išče nek kompromis velikega ravnovesja med nasprotujočimi si mnenji. Upamo, da na zakonodajni poti ne bo zastojev in da bo zakon (u-pamo, da v najboljši možni varianti) končno tudi sprejet.

SLOVENIJA

O UGLEDU SLOVENSkih PODJETIJ

NA VRHU TOVARNI LEK IN KRKA

Specializirana Agencija Kli-ne v Ljubljani je pred kratkim izvedla raziskavo o ugledu slovenskih podjetij. Pri tem je sledila praksi tujine, kjer omenjene raziskave redno izvajajo. Glavna merila pri ugotavljanju najuglednejših podjetij so ka-

kovost vodenja, inovativnost in njihova finančna stabilnost. Sodelovalo pa je 250 podjetij.

Po oceni splošne javnosti v Sloveniji po ugledu zasedajo najvišja mesta naslednja podjetja: Krka, tovarna zdravil v Novem mestu, tovarna zdravil Lek v Ljubljani, na tretjem mestu so zdavilišča v okviru tovarne zdravil Krka; na četrtem mestu se nahaja pivovarna Laško; na peto mesto se je uvrstil poslovni (trgovski) sistem Mercator; na deseto mesto v državi pa se je po ugledu uvrstila Živilska industrija Fructal v Ajdovščini.

Po oceni poslovne javnosti (slednjo tvorijo poslovneži in gospodarstveniki) pa po svojem ugledu zasedajo najvišja mesta naslednja podjetja oziroma družbe: tovarna zdravil Lek v Ljubljani, Krka, tovarna zdravil v Novem mestu, na tretjem mestu je pivovarna Laško, četrtem Nova ljubljanska banka in na petem mestu tovarna gospodinjske opreme Gorenje v Velenju.

M.

OPČINE / 26. REDNI OBČNI ZBOR SDGZ

VRSTA NOVIH IZZIVOV V PRIHODNOSTI

MATJAŽ RUSTJA

Slovensko deželno gospodarsko združenje (SDGZ) je v ponedeljek, 17. junija, zasedalo v dvorani ZKB na Opčinah na 26. rednem občnem zboru. Pred šestimi meseci je sicer potekal deželni kongres ob 55-letnici Združenja, časi pa so tako plodni, da je bilo tudi na ponedeljkovem srečanju iznesenih veliko zanimivih dosežkov in predlogov za nadaljnje delo. Združenje namreč vsakodnev-

posebno pod udarom je trgovina na drobno, ki je bila tradicionalno sestavni del manjšinskega gospodarstva in ji danes pretijo vse hujši časi. Resni koraki v preosnovno distribucijskega sistema so torej nujni, danes pa lahko iščemo zanimive možnosti tudi v centrih t.i. tretje generacije, kjer se pri ponudbi upoštevata specializacija in kvaliteta.

Poročilo se je obširneje dotaknilo koriščenja sredstev evropskih programov in skladov

FOTO KROMA

no stremi po utrjevanju svoje prisotnosti tako v institucionalnih krogih, kjer se odloča o gospodarski problematiki kot v širši družbeni stvarnosti.

V razčlenjenem poročilu se je predsednik Marino Pečenik najprej zaustavil ob plodnem sodelovanju Združenja v predstavnih in upravljalnih organih Tržaške trgovinske zborni-

(profesionalen pristop Urada za Evropo je pri Združenju prinesel zelo spodbudne uspehe), pa odličnega delovanja Servisa (podjetje je v večinski lasti Združenja in ima okoli 40 uslužbencev), bil je govor še o aktivni sodelovanju v Programski konferenci SKGZ-SSO in o političnem dogajanju pri nas. "Vse organizacije manjšine, naj

FOTO KROMA

ce in nadaljeval poseg s problematiko vstopa Slovenije v Evropsko zvezo. "Vsi, gospodarski operaterji in prizadete uprave, oblasti in institucije, nimamo jasne slike o vseh možnih učinkih, ki bodo gotovo pogojevali in vplivali na lokalno gospodarstvo in na širši družbeni okvir, ko bo prišlo do sprostitve tokov in odprtja prostora", je poudaril Pečenik in dodal, da mora Združenje prav v tem okviru prepričljivo odigrati svojo vlogo in aktivno spremljati dogajanje v našem prostoru. Odnosi z Deželno so v zadnjem času precej dobri, saj je po dolgih letih priznala Združenje kot ostalim enakovredni stanovski sindikat. Prejšnji mesec pa je prišlo v Ljubljani do sporazuma o sodelovanju z Obrtno zbornico Slovenije, tradicionalno dobro je sodelovanje z Gospodarsko zbornico Slovenije, s slovenskim parlamentom in vlado, tako da lahko odigra Združenje v našem širšem prostoru kakovostno povezovalno in pozitivno vlogo.

Zaskrbnjujoča pa je že kronična stagnacija lokalnega gospodarstva, zlasti pa izrazita kriza v trgovskem sektorju. Še

si bodo stanovske kot naša, ali predstavnice civilne družbe oz. čisto politične, niso same sebi namen in morajo dati doprinos naši narodni in tudi krajevni skupnosti, za kar so poklicane", je zaključil Pečenik.

V razpravi je bil predvsem govor o našem gospodarstvu po vstopu Slovenije v Evropsko zvezo. Še posebno je prišla do izraza nujna po združevanju ali povezovanju naših podjetij, ki se bodo edino tako lahko kosala z novo stvarnostjo; poleg tega pa moramo konkretnije poudariti specializirano ponudbo, ker jo namreč odjemalci vse bolj iščejo in je danes edina prava pot v uspeh. Nekateri diskutanti so poudarili skrb za slovenski obstoj in nego teritorija in so zato z zadovoljstvom pozdravili sodelovanje na Programski konferenci. Še posebno pa je prišla do izraza potreba po čimvečji koordinaciji dela in po skupnih načrtih za prihodnost. Ob tem pa je treba posvečati veliko energij stimuliranju podjetništva in formiranju mladih sil, saj je moč manjšinskega gospodarstva le v kvaliteti.

ŠPORT

PONUDBA ŠPORTNIH DRUŠTEV ZA POLETNI ČAS

POLETNI KAMPI NA TRŽAŠKEM

V poletnem času se naša športna društva močno angažirajo v organizaciji kampov, ki želijo posredovati mladim športnikom (in ne) prvine košarke, nogometa, odbojke in ostalih športov, ki so v našem zamejstvu sicer manj znani, zato pa nič manj zanimivi. Nekateri kampi so sicer že v polnem teku, drugi so pred vrati, kar nekaj pa je še odprtih vpisovanj, saj veliko kampov seže v mesec julij, nekateri pa celo v avgust. Športna središča vabijo mlade v družbo sovrstnikov in podkovanih vzgojiteljev, popestrijo dolge počitnice in odvrtaajo mladino od poletnega brezdelja, pa še slovenska beseda je tam doma.

Športno društvo Breg prireja pod pokroviteljstvom Občine Dolina nogometni kamp, ki se bo odvijal od 24. junija do 5. julija, od ponedeljka do petka, v Občinskem športnem centru v Dolini. Kamp želi z zabavo približati nogomet dečkom od 6. do 14. leta starosti, ob tem pa so predvideni še izleti in razne dejavnosti, saj bo program dneva zapolnjen vse od 8. do 18. ure. Za informacije in vpis sta na razpolago telefonski številki ŠD Breg 040 227044 (od 17. ure dalje) in 338 5034294, pa Občine Dolina 040 8329111.

Športno združenje Jadran in ZSSDI prireja od 24. do 29. junija tehnični kamp za fante in dekleta letnika 1990 in starejše. Košarkarska šola bo posvečena predvsem izboljšanju individualne tehnike v vseh košarkarskih elementih. V Prosvetnem domu na Opčinah se bo delovni dan odvijal od 9. do 18. ure, vpisnine pa sprejemajo v tržaškem uradu ZSSDI do jutri, 21. junija.

ŠZ Jadran in ŠD Polet prireja od 1. do 26. julija polet-

no košarkarsko šolo v Prosvetnem domu na Opčinah. Brezplačna vadba pod vodstvom trenerjev bo na razpolago od ponedeljka do petka od 18. do 20. ure.

TPK Sirena iz Barkovelj organizira letos tri tečaje jadrnanja v razredu Optimist za otroke od 6. do 10. leta. Prvi je že v teku in se bo zaključil 28. junija, drugi bo na vrsti od 1. do 12. julija, tretji pa od 15. do 26. julija. Podrobnejše informacije nudi tajništvo društva ob ponedeljkih, sredah in petkih od 18. do 20. ure in ob sobotah od 14.30 do 17. ure (040 422696).

JK Čupa prireja v Sesljanškem zalivu tri tečaje jadrnanja za otroke v razredu Optimist in Equipe. Prvi je že skoraj mimo, drugi in tretji pa bodo od 1. do 12. julija in od 15. do 26. julija. Za informacije in vpisovanje je ob delavnikih (od 16. do 19. ure) na razpolago telefon 389 8097063. Na slednji številki pa nudijo tudi pojasnila o štirih tečajih na jadrlnih deskah, ki se bodo zvrstili od julija do prve polovice avgusta.

Teniška sekcija ŠZ Gaja s Padrič bo od polovice junija nudila možnost osnovnošolcem, da spoznajo tenis v edini slovenski teniški šoli na Tržaškem. Podrobnejše informacije in vpisovanja sprejemajo na sedežu ob torkih in četrtekih od 16.30 do 19. ure na številki 389 8003486.

Letošnja ponudba poletnih kampov je torej na Tržaškem dokaj raznolika in lahko zadovolji širok krog navdušencev. Nekatera društva še izpopolnjujejo seznam poletnih aktivnosti, vsekakor pa lahko nudi celoten pregled nad dogajanjem urad ZSSDI v Trstu (od ponedeljka do petka od 8. do 16. ure).

MR

EVROPSKO PIVALNO TEKMOVANJE: LEA UŠAJ ODLIČNA DRUGA!

Na mednarodnem evropskem mitingu Luciana v plavanju v Brescii, ki je poimenovan po prerano umrli plavalci plavalnega kluba iz Brescie, je dosegla lep uspeh plavalca tržiškega plavalnega kluba Adria, in sicer v plavanju hrbtno na 100 metrov. Lea Ušaj, letnik 1991, je nastopila v svoji kategoriji in dosegla v finalnem nastopu odlično drugo mesto. Za njo se je uvrstila še ena slovenska plavalca iz Slovenije, in sicer Gabrijele Golob.

Plavalni miting v Brescii je bil izmenno kakovosten, saj so na njem nastopili plavalci in plavalke iz vse Evrope, dobro zastopstvo pa je prišlo tudi iz naše dežele, Slovenije in Hrvaške. Zato je uspeh Lea Ušaj dober obet za prihodnja tekmovanja. Lei gredo čestitke in želje, da bi pogumno tekmovala še naprej!

PRED WIMBLEDONOM

Teniški turnir, ki velja za najbogatejšega in najbolj prestižnega na svetu, je pred vrati, saj že potekajo turnirji, ki veljajo za "ogrevanje" za igro na slovit

travi v Wimbledonu. Tako se je spet pojavila na igrišču v Londonu na turnirju v Eastbournu slovit česka legenda tenisa Martina Navratilova in je nastopila v tekmovalnem delu ter po osmih letih neigranja tenisa v prvem krogu za malo malico premagala 20 let mlajšo Tatjano Panovo; ni rečeno, da ne bo šla s posebnim vabilom tudi na prvi turnir sveta, kar Wimbledon vsekakor je.

Sicer pa so znani silenci tako pri fantih kot pri dekletih. Tokrat ne bo nastopil lanskoletni zmagovalc Goran Ivanišević, ki je lani poskrbel za legendarno zmago, s katero je zasenčil vse druge športne dogodke, saj je zmagal na koncu odlične kariere. Goran je bil pred meseci operiran na ramenu in še vedno okreva. Na angleški travi ga bomo ljubitelji lepe igre in njegovih servisov gotovo zelo pogrešali. Pri puncih sta na prvih dveh mestih postavljeni sestri Williams: na prvem je Venus, sledijo vse ostale najboljše. Bo končno le Seleševa pokazala zobe in ponovila svoje uspehe na drugih igriščih, Wimbledon pa še nima?

Pri fantih je na prvem mestu Hewitt, drugi je Safin, sledijo vsi ostali najboljši, med katerimi sta tudi Pete Pistol in Andrejček Agassi, stara leva, ki še nista rekla zadnje.

SLOVENSKI ATLETSKI KLUB (SAK) POSTAL KOROŠKI DEŽELNI PRVAK V NOGOMETU

KOROŠKA: ZVEZDA NA NEBU SLOVENSKEGA ŠPORTA

JANKO KULMESCH

Težave, s katerimi se koroški Slovenci soočajo na političnem področju, so znane, predvsem pa mučne. To velja tudi za vprašanje dvojezičnih napisov in slovenskega uradnega jezika - kljub zgodovinskemu uspehu mladega odvetnika Rudolfa Vouka, ki je v obeh primerih zgolj po zaslugi lastne samoiniciative in vztrajnosti uspel pred avstrijskim ustavnim sodiščem. S svojim uspehom je dosegel, da so avstrijske oblasti prisiljene novelirati zakon o narodnih skupnostih v njegovih temeljih, s tem da je vrhovno sodišče razveljavilo krivično 25-odstotno klavzulo, in spoznalo, da zadostuje za veljavnost slovenskega uradnega jezika in topografije najmanj 10 odstotkov. Kako se bo zadeva dokončno iztekla, pa je slej ko prej več kot odprto. Dunaj in Celovec, kjer igra Haiderjeva svobodnjaška stranka zelo vplivno, da ne rečem: odločilno vlogo, vsekakor ne kažete resne volje, da bi udeležila razsodbe ustavnega sodišča.

Z razliko do politike se kulturno delovanje ne sooča s temi težavami in je v narodni skupnosti slej ko prej najbolj razgibano. Podobno razgibana in pestra pa je tudi športna dejavnost, predvsem na nogometnem področju - kjer so koroški Slovenci prav v teh dneh dosegli velik uspeh: paradni konj slovenskega športa na Koroškem, Slovenski atletski klub (SAK), je namreč postal deželni prvak in se tako po enem letu spet vrnil v avstrijsko regionalno oz. tretjo nogometno ligo. Najmanj tako razveseljiva pa je tudi novica, da je SAK po 31-ih letih končno dobil svoj domovino oz. lastno igrišče. Doslej je bil tujec na celovških igriščih in so ga njihovi lastniki bolj tolerirali kakor sprejeli kot dobrodošlega gosta.

In kakor za Slovence v Italiji, tako velja tudi za Slovence na Koroškem pravilo: njihovo športno udejstvovanje je globlje, ne zgolj športnega pomena. Krepilo naj ne bi samo zdravega duha v zdravem telesu, temveč predvsem tudi zdravo narodno zavest in voljo do narodnostnega preživetja pri mladini. Zato bi moralo biti nesporno, zlasti še s strani tistih, ki usmerjajo prizadevanja za ohranitev in ploden razvoj narodne skupnosti, da potrebuje manjšinski šport vso pozornost in podporo.

Na žalost je na Koroškem od nos pristojnih ustanov, šport-

nih, predvsem pa narodnopolitičnih, do vloge manjšinskega športa še vedno površen. Načelno jo sicer pozitivno ocenjujejo, ne gre zanikati tudi določene pripravljenosti za finančno podpiranje športne dejavnosti, in vendar: vse premalo resno razmišljajo o dolgoročnih strategijah, kako bi bilo mogoče čimbolj učinkovito krepiti delovanje - in še posebej zavest - slovenskih športnih klubov v smislu njihovega narodnostnega poslanstva. To velja zlasti še za delovanje klubov, ki so uradno dvojezični, in resnici pa absolutno prednjačita jezik in miselnost večinskega naroda. Prav tako bi morali v večji meri nameniti pozornost naraščaju, kajti za mnogo otrok in mladincev bi lahko bili slovenski športni klubi prva slovenska šola.

Funkcionarji - svoje delo opravljajo ljubiteljsko - in nogometaši SAK, ki se z narodno skupnostjo ne čutijo povezani samo na nogometnem igrišču, so si od ustanovitve kluba pred več ko 30-imi leti naprej požrtvovalno prizadevali za uredničenje svojega poslanstva.

Za to si zaslužijo vse priznanje, zahvalo in podporo. Brez njih SAK zanesljivo ne bi bil to, kar si je s svojim vztrajnim in doslednim delom zaslužil - zvezda na nebu izvirnega slovenskega športa na Koroškem.

MEDNARODNI BALINARSKI TURNIR

BK Mak prireja v soboto, 22. junija, XII. mednarodni balinarski turnir, posvečen spomenu igralca in odbornika Jelka Petejana. Vsi ga imajo v lepem spomenu zaradi njegovega prizadevnega sodelovanja v pobudah vaše skupnosti, od nogometnega društva Juventina in zbora Oton Župancič do balinarjev.

Letos se turnirja udeležuje sedem društev iz Italije, štiri iz Slovenije in eno hrvaško društvo. Tekme se bodo začele ob 8.30 na igriščih v Štandrežu in Sovodnjah ob Soči. V primeru slabega vremena se bodo igralci pomerili na pokritih igriščih v Gradišču ob Soči.

Nagrajevanje, kateremu bo sledila družabnost, se bo pričelo ob 17.30 v balinarskem centru ob telovadnici v Štandrežu. Organizatorji vabijo prijatelje in simpatizerje na ogled tekem in navijanje za nastopajoče.

NOGOMET, SVETOVNO PRVENSTVO / ITALIJA: SODNIKI NA ZATOŽNO KLOP. KAJ PA NOGOMETAŠI?

PO FRANCOSKEM WATERLOOJU ITALIJANSKI KOBARID

ANDREJ ČERNIC

Junjski popoldnevi z izredno visoko, skoraj ekvatorsko vročino ter nezno soparica so v teh dneh spravili na kolena ves Apeninski polotok. Pri vsem tem pa tudi neusmiljeno pripekanje in pomanjkanje vode na jugu ni moglo v Italiji povzročiti take katastrofe, kot jo je korejski nogometaš Ahn (na sliki) z odločilnim zadetkom, ki je Trapattonijeve varovance izločil iz nogometnega svetovnega prvenstva. 60 milijonov ljudi od Trsta do Pantellerije je po tem dogodku proglasilo nekajtedensko vsedržavno žalovanje, ki bo predvidoma trajalo do sklepa tekmovanja v Južni Koreji in na Japonskem. Usoda se je v tem primeru z Italijani posebej poigrala. Ahn si namreč služi kruh prav na Apeninskem polotoku, natančneje v Perugi.

Tragedija zadobi razumljivejši okvir, če pomislimo, da so na SP-ju v Angliji leta 1966 največjo sramoto italijanskemu nogometu prizadejali prav tako Korejci. Takrat so bili za Italijane sicer usodni Severni Korejci, ki niso razpolagali s profesionalno ekipo. Skeleča rana, stara 36 let, se še ni popolnoma zacelila, poraz iz pred nekaj dni pa jo je ponovno boleče odprl. Italijanski ponos je bil s tem močno načet, predvsem glade na izredno važno mesto, ki ga zaseda nogomet in splošne šport v življenju povprečnega Italijana. Šport je v Italiji večkrat močno vplival na pomembne dogodke v javnosti. Najznamenitejši tovrstni primer lahko najdemo že leta 1948. Po atentatu, ki ga je doživel takratni voditelj italijanskih komunistov Palmiro Togliatti, je bilo ozračje na Apeninskem polotoku zelo napeto. Pripravljali so se izgredi z zelo nevarnimi posledicami. Italijo sta takrat po mnenju mnogih rešila prav dva športnika, kolesarja Gino Bartali in Fausto Coppi, ki sta bila različno politično opredeljena in ki sta premočno nadvladovala v vseh kolesarskih dirkah. Smešna sta dva dogodka, ki sta se zgodila kasneje. Po svetovnem prvenstvu leta 1970 so v italijanskem parlamentu razpravljali o pravilnosti odločitve trenerja Valcareggija, da na finalni tekmi proti Braziliji pusti na klopi golden boy, Giannija Rivero. Leta 1998 je v domu, ki gostuje zakonodajno vejo oblasti, zaradi nogometne prišlo celo do pretepa. Parlamentarci so se prijeli za vrat, potem ko je nekaj spornih sodniških odločitev pripomoglo k temu, da je italijansko prvenstvo osvojila Juventus in ne Inter. Podobno ravnanje si lahko pričakujemo v naslednjih dneh. Že pred tekmo osmine finala z Južno Korejo so nekateri poslanci predlagali ustanovitev posebne komisije, ki bi spodbujala ustrezne organe mednarodne nogometne zveze FIFA h globljeju preiskovanju napačnih sodniških odločitev v škodo italijanske reprezentance. V naslednjih dneh bodo predvidoma vsi vidnejši politiki in javne osebnosti, ki se s športom ne ukvarjajo neposredno, postavljali na zatožno klop "nestrokovnost" sodnikov SP-ja in javno pozivali vse možne oblasti, naj se "take sramote" ne ponavljajo v prihodnosti.

Užaljenost italijanskih nogo-

metašev in funkcionarjev italijanske nogometne zveze je do določene mere upravičena. Če se omejimo na samo tekmo z Južno Korejo, je bila izključitev Totija res pretirana. Tudi spornega off-sida, zaradi katerega je sodnik razveljavil zadetek Damiana Tommasija, ni bilo. Sodnik je nadalje prepogosto mahal z rumenimi kartoni. Kljub temu pa italijanska reprezentanca na svetovnem prizorišču ni prikazala vsega svojega potenciala. Italijanska izbrana vrsta je največje pomanjkljivosti pokazala v grajenju igre, za kar je zadolžena predvsem vezna vrsta. Strahovi glede kakovosti tehnične izpiljenosti italijanskih sredinskih igralcev so se izkazali za upravičene. Italijani so, z izjemo prve tekme proti Ekvadorju, težko gradili napade. Največkrat so se posluževali predložkov z bokov, ki jih je skušal čimbolj izkoristiti Vieri. Z udarci z glavo je Interjev napadalec večkrat zaposlil nasprotnikove vratarje: od štirih golov, ki jih je dosegel na SP-ju, je dva zadel z glavo. To pa ni bilo dovolj. Italijani so proti Hrvaški, Mehiki in Južni Koreji v napadu igrali zelo nihajoče. Vieri je večkrat kot izgubljena duša taval po igrišču in čakal na natančen predložek. Mnogi so Trapattoniju očitali, da pošilja v igro take vezne igralce, ki sicer zelo dobro tekme izvajajo nasprotnikovo igro, a niso tako uspešni v grajenju slednje. Napadalcu niso imeli na razpolago dovolj dobrih žog. Ko so bili Italijani s trenutnim izidom tekme zadovoljni (trenutno vodstvo proti Hrvatim in Južnokorejcem), so se še bolj zapirli (menjava Gattuso-Del Piero proti Južni Koreji) in dokončno odrezali napadalce iz igre. V osmini finala so morali nadalje azzurri nastopati brez obeh srednjih branilcev, Neste in Cannavara. Njuno odsotnost so Italijani posebej objokovali, potem ko so v 88. minuti tekme proti Južni Koreji z naivno napako v obrambi omogočili nasprotnikom izenačenje. Sledili so podaljški, zlati gol Ahna in vrnitev italijanskih reprezentantov v domovino.

Presenečenja kot na tekmoem traku

Polom Francozov v predtekmovanju je sledilo še nekaj nepričakovanih odstrelov. V t.i. skupini smrti (skupina F) so z Nigeriji krajši konec potegnili prvi favoriti Argentinci. K temu je treba seveda dodati, da so odločilno tekmo proti Angliji nesrečno izgubili z minimalno razliko ena proti nič. Angleži so edini gol dosegli s pomočjo enajstmetrovke. Argentinci so na prvi tekmi z enakim izidom premagali Nigerijo, v tretji, odločilni tekmi pa so remizirali s Švedmi. To jih je obsodilo na izpad. Ker je nogomet državna športna panoga tudi v Ar-

gentini, je bilo odzivov iz Buenos Airesa in drugih tamkajšnjih mest veliko. Selektorja Bielso so doma pričakali razjarjeni navijači. V Argentini je namreč pred SP-jem vladalo veliko pričakovanje za reprezentanco. Mnogi so jo imeli za najmočnejšo ekipo na Japonskem in Južni Koreji, poleg tega pa so belo-modri nosili veliko odgovornost. Po neverjetni gospodarski krizi, ki je pred kratkim spravila državo na kolena, bi morali nogometaši z odličnimi predstavami zopet dvigniti argentinski ponos. Do tega pa ni prišlo. Veron in soigralci so morali klovčke za vrnitev domov pripraviti po samih treh tekmah. Argentinska javnost ni štedila s kritikami. Selektorju so očitali, da ni nikoli poskusil napadalskega dvojčka Batistuta-Crespo. Tak primer je tudi italijanski javnosti dobro znan: na SP-ju leta 1970 je italijanska izbrana vrsta razpolagala z dvema izredno talentiranimi nogometašema, Rivero in Mazzolo, ki ju trener ni nikoli hkrati poslal na igrišče. V primeru letošnje argentinske državne selekcije sta bila Batistuta in Crespo skupaj z Veronom najprezentativnejša nogometaša. Skupaj nista odigrala niti ene minute. Plaz kritik se je na Bielso vsul tudi zaradi prednosti, ki naj bi jih bili deležni nekateri igralci, posebej še "polšpica" Ortega. Slednji v treh tekmah ni pokazal nič posebnega, pa je vseeno odigral vse tekme v standardni enajsterici. Končno je na Bielso letel še podoben očelet kot na selektorja francoske reprezentance: (ne) vključitev mladih v izbrano vrsto. Pri tem so kritiki izpostavili tri nogometaše, ki se SP-ja niso udeležili: Riquelmeja, ki je po mnenju mnogih trenutno najboljši nogometaš vseh južnoameriških prvenstev, Solarija, veznega igralca, ki se je posebej izkazal v letošnji izvedbi Pokala prvakov v dresu Reala Madrida, in Saviolo, ki si je pri Barceloni zagotovil mesto v standardni enajsterici in je v španskem prvenstvu že veliko pokazal.

Veliko razočaranje so svojim navijačem pripravili Portugalci. Slednji so se na SP predstavili kot izredno spektakularna ekipa, ki sicer ni bila med favoriti za končno zmago, a bi po mnenju strokovnjakov lahko brez večjih težav dosegla četrtino finala. Figo in soigralci pa so se pokazali kot zelo neenotna ekipa z "brazilskim sindromom". Moštvo je bilo na igrišču jasno ločeno na dva dela: pet igralcev je branilo svoja vrata, ostali pa so vseskozi napadali. Iz ene ekipe z desetimi igralci (ne upoštevajoč vratarja) sta tako nastali dve ločeni jedri, ki med seboj nista bili povezani. Če k temu dodamo, da se Portugalci ne morejo ponašati s kakovostnimi branilci, je vzrok neu-

speha na dlani: izredno talentirani napadalcu niso vajeni s presingom zaustavljati nasprotnikov, poleg tega pa nekakovostna obramba z občasnimi napakami sama ponuja na zlatem pladnju nasprotnikom nogometnemu priložnosti za zadetek.

Mors tua, vita mea

S sklepom predtekmovalnega dela se je v Južni Koreji in na Japonskem zaključil prvi, mirnejši del tekmovanja. V drugem delu, od osmine finala naprej, ni več "popravnih izpitov". Vzpostavi se strogo pravilo preživetja močnejšega. Velikokrat na takih tekmah igrajo odločilno vlogo bolj fizična pripravljenost, solopoteze nogometnih velemojstrov in ne nazadnje tudi kanček sreče.

V najbolj nezanemivi tekmi osmine finala, Nemčija-Paraguay, se morajo srečni usodi zahvaliti nemški panzerji. Po dolgočasnih 90 minutah, v katerih ekipi nista nikakor blesteli, so namreč varovanci trenerja Voellerja v 88. minuti zabil odločilni zadetek in se uvrstili v četrtino finala. Nemci niso pokazali lepe igre, pramnjkuje jim nogometašev z izpiljenimi tehničnimi sposobnostmi. Njihova igra v napadu je zato večkrat predvidljiva: bočni igralci skušajo usmeriti svoje predložke v kazenski natančno na glavo napadalca Kloseja, ki je v značni igri med boljšimi na SP-ju.

ZDA so prvič v svoji zgodovini dosegle uvrstitev v četrtino finala: to je izreden uspeh za državo, v kateri večina ljudi sploh ne pozna nogomet. Žrtve Američanov so v osmini finala bili favorizirani Mehičani, ki so nepričakovano podlegli napadom Arenovih varovancev. Izid tekme je toliko bolj presenetljiv, ker so Blanco in soigralci zelo solidno odigrali vse tri dvoboje v predtekmovalni skupini. Američani so po uvodni zmagi s Portugalsko, za katero se morajo zahvaliti predvsem nasprotnikovi obrambi, remizirali z Južnokorejci in doživeli poraz proti eni slabših ekip letošnjega prvenstva, Poljski. Kljub temu so Američani proti Mehičanom odigrali zelo dobro in se tudi s sodnikovo pomočjo (nedosojena enajstmetrovka Mehiki) uvrstili v naslednji krog.

Med lepše dvoboje drugega dela SP-ja je treba nujno prišteti tekmo Senegal-Švedska. Afriška in severno-evropska ekipa sta najprijetnejši presenečenja letošnjega tekmovanja. Po izredno izenačeni tekmi, bi si napredovanje zaradi lepe igre res zaslužili obe ekipi. Senegalski nogometaši so z nogometno "domiselnostjo" in fizično močjo že očarali ves svet, Švedci pa so se izkazali kot zelo disciplinirana ekipa, ki jo je selektor odlično postavil na igrišče. Tekmo je odločil zlati gol Senegalca Camare. Švedci so morali tako zapustiti prvenstvo, kljub temu da so pokazali več od marsikatero ekipe, ki se je prebila v naslednji krog.

Zelo nenavaden par osmine finala je bil dvoboj Turčija-Japonska. Ekipi namreč ne sodita v nogometni svetovni vrh. Ker so Japonci gostitelji, jim je svetovna javnost na tekmi pripisala vlogo favoritov. Kljub temu pa so Turki povedli že v dvanajsti minuti prvega polčasa in vodstvo obdržali vse do konca tekme.

GORICA / NOV POSVET FORUMA ZA KULTURO

DRUGO EVROPE

Novembra 1999 je Studijsko raziskovalni forum za kulturo priredil odmevni mednarodni posvet *Drugo Balkana*, o katerem so leta 2001 organizatorji izdali tudi obsežen dvojezični zbornik. Šlo je za pobudo, ob kateri so se spletle mnoge prijateljske vezi med kulturiki, ki pripadajo različnim narodom (Slovenci, Italijani, Hrvati, Srbi, Rusi) in veroizpovedim (katoliški, pravoslavni, evangeličanski, judovski). V Ljubljani je kmalu zatem nastalo Kulturno umetniško društvo Logos, ki je poleg drugih dejavnosti začelo tudi izdajati, v sodelovanju s Forumom za kulturo in drugimi ustanovami z Vzhodne Evrope, mednarodno večjezično elektronsko revijo Logos (www.kud-logos.si), v kateri objavljajo predvsem pripadniki te nove mednarodne in medreligijske kulturne in prijateljske mreže ter drugi somišljeniki. Društvo je že izdalo nekaj knjig, katerih prva je bila zbornik *Ekklesia-V kaksno duhovno skupnost verujem?* Kmalu je k tej mreži pristopila tudi Deželna sekcija za F-Jk Mednarodnega inštituta Jacques Maritain iz Trsta.

S tem inštitutom in z društvom Logos je goriški Forum za kulturo sklenil programski dogovor z nazivom *Forum Orient - Occident*. Naziv je v francoščini, ker se naslanja na izvorni naslov eseja ruskega misleca Nikolaja Berdjajeva *L'Orient et l'Occident*, ki velja za eno temeljnih besedil krščansko-duhovnega razumevanja Evrope. Dogovor obstaja predvsem v obvezi treh ustanov, da bodo priredile vsake šest mesecev en simpozij, izmenično v Ljubljani, Trstu in Gorici. Dejavnost se je začela meseca junija 2001 v Ljubljani s simpozijem na temo *Ruska religijska filozofija in sodobna misel*. Sledil je meseca februarja letos simpozij v Trstu na temo *Krščanska misel v dialogu s sodobnostjo*. Prispevki s teh simpozijev so v različnih jezikih objavljeni na omenjeni elektronski reviji Logos.

Sedaj je na vrsti Gorica. Pri Forumu za kulturo smo se odločili za tematiko, ki se naslanja na prvi prirejeni simpozij *Drugo Balkana*, na katerem je bila ena od misli, ki so se najbolj vtisnile v spomin prisotnim, ravno trditve, da *Drugo Balkana* predpostavlja Drugo Evrope. Zato ta naslov in novi simpozij, na katerem bodo sodelovali ugledni predavatelji: **Bruno Forte**, najvidnejši italijanski in morda svetovni živeči teolog, ki bo govoril na temo *Spraviti se z Drugim v današnji Evropi*; **Tatjana Gorčeva**, krščanska filozofinja iz Rusije, pri nas znana predvsem iz let pred padcem berlinskega zidu kot zgleđna in prodorna spreobrnjenka, ki bo govorila na temo *Ruska ideja in usoda Evrope*; **Pavle Rak**, slovensko-srbski duhovni pisatelj, ki bo govoril na temo *Potovanja po zapuščenem evropskem gradbišču*. Ker Forum Orient-Occident daje precej prostora tudi mladim raziskovalcem, ki so včlanjeni v tri ustanovna društva, bosta sledila tudi dva krajša studijska prispevka, ki jih bosta posredovala Goričan Fabrizio Miani in Tržačan Pietro Tomasi.

Simpozij bo v soboto, 22. junija, v dvorani goriškega pokrajinskega sveta, na Korzu Italija št. 55. Jutranji del se bo pričel ob 9.30, popoldanski pa ob 15. uri.

DH

S 7. STRANI

NIKAKOR NE MOREM

Naša šola torej omogoča, dokler je še slovenska, pogoje, v katerih se lahko razvija in utrjuje slovenska kultura. Šola, ki bi proizvajala le izučene tehnike, kateri bi se takoj in uspešno (finančno) vključevali v širšo družbo, nam ne more in ne sme biti dovolj. Res je, vsakdo potrebuje delo in zaslužek, toda oboje se ne zapolni teženj človeškega duha. Ta potrebuje notranje bogatenje in zavest pripadnosti. Tudi nebrzdano potrošništvo ne daje človeku pravega zadoščenja. Zato šola ne sme odgovarjati le potrebam tržišča, pač pa zastaviti svoje delo tudi kot poslanstvo, kot skrb za kvaliteto in ne le za kvantiteto podanega znanja, torej tudi za plemenitenje posameznika kot člana skupnosti, tako da v njem vzbuđi in goji čut za duhovne vrednote.

V naši šoli pa se zdi, da že začenja primanjkovati humanistične naravnosti. Ne opažamo več spodbujanja h kreativnosti in k moralnim vrednotam. Kakor da bi šoli manjkalo vere vase. Res je: živimo v novi dobi, z novimi zahtevami in z novimi možnostmi. Toda od tega do zavračanja vsega, kar je bilo, je velik razkorak. Ne moremo kar enostavno zavreči svoje zgodovine, svoje tradicije, saj gre za korenine, iz katerih rasemo in gradimo, zato jih ne smemo spodrezati otrokom, našemu upu za prihodnost.

Danes, ko vsi vemo vse in vsi delamo vse in se vsakomur zdi, da je (v svoji nepopolni vednosti ali celo nevednosti) poklican, da daje obče napotke, kako naj se skupnost obnaša, bi se morali najprej iskreno kot posamezniki zamisliti, nato stakniti glave in skupno ugotoviti, kje in na kateri stopnji smo pristali kot narodna skupnost.

Zakaj smo Slovenci v Italiji vse do danes obstali in ostali, kljub temu da so nas spodkopavali na razne načine? Zato, ker smo bili budni (beri narodno zavedni). Lahko je biti buden, dokler imaš sovražnika jasno pred sabo. Težko je spoznati, da moraš biti buden, ko se asimilacijski procesi odvijajo tiho in ko postaja pojem integracije različica pojma svetovno dobro. Potrošništvo, ki nas je hotelo poteptati kot posameznike, sega danes (v globalnejših oblikah) po nekdanji čvrsti skupnosti. Od naše vere v obstoj te skupnosti je odvisno, ali bomo naselili valbilu k napačno zamišljeni multikulturalnosti, k napačno prikazani globalizaciji, k jalovemu zanikanju drugačnosti (kot nečesa, česar ne poznamo, se zaradi tega bojimo in moramo na vsak način uničiti). Morebiti pa se bodo zadnje iredentistične težnje nekaterih predstavnikov italijanske države izkazale celo za pravo dramilo našega "zamejskega" življa. Kdove! Predvsem pa si nehamo kot starci ponavljati in pri-trjevati, češ: "Saj se ne splača!" "Saj se ne bo nič spremenilo." Vsak vzpon se splača, kljub velikim naporom, saj zavest, da nam je nekaj uspelo z lastnimi močmi, poplača vsako bolno malodušje in vliva poguma mlajšim.

S 1. STRANI

NAUK ZADNJIH

Res, novi župan je prisegel tudi v slovenskem jeziku, imenoval je tudi mlado Slovenko za občinsko odbornico za kulturo in šolstvo. Pa še: sam podžupan AN je nekje pozdravil tudi slovensko. Je pa to tudi vse? Bo nova Retova uprava znala najti pravi dialog z vsemi občani in njihovimi pričakovanji?

Iz vsega tega bomo seveda morali potegniti primerne zaključke. Med te spada tudi to, da moramo v volivce zupati in spoštovati njih odločitve. Konkretno: v Gorici smo to lahko jasno zaznali z zadevo Scarano, ko se je njegova balotažna volilna povezava z desnico izkazala za fantomatično in puhlo oz. brezpredmetno.

O vsem tem lahko sedaj razmišljamo in razpravljamo. Naj bo nauk zadnjih volitev nam vsem koristen in naj služi še kot premislek vsem našim odgovornim političnim silam.

Z 2. STRANI

SLOVENIJA IN AVNOJSKI

Med razpravo v evropskem parlamentu o širitvi unije so bili pretekli teden v Strasbourg posredno omenjeni tudi avnojski sklepi. V odgovoru na zadevno vprašanje, ali bi se lahko zgodilo, da bi se podobno kot o Beneševih dekretih odprlo v okviru vključevanja Slovenije v Evropsko unijo tudi vprašanje avnojskih sklepov, je predsednik odbora za zunanje zadeve v evropskem parlamentu Elmar Brok odgovoril, da to ni aktualno in ni v nobenem smislu povezano s pogajanjem za pristop Slovenije v unijo. Prav tako je zagotovil, da do omenjenega vprašanja v resolucijah parlamenta zagotovo ne bo prišlo.

Omenjeni evropski poslanec iz Nemčije Brok je v pogovoru z novinarji ob robu parlamentarne razprave o širitvi še povedal, da je evropski parlament svoje končno stališče o Beneševih dekretih zavzel meseca septembra na osnovi že naročene pravne analize o učinkih omenjenih ukrepov. Poudaril je nadalje, da ne sme priti do zamud v predvideni širitvi in do postavljanja novih pogojev državam kandidatkam. Večina vprašanj mora biti dogovorjena do prihodnjega oktobra, ko bo zasedal vrh unije.

Ob koncu zasedanja o širitvi je evropski parlament z veliko večino sprejel sklepno resolucijo, s katero poziva članice EU, naj v širitvenem procesu ne postavljajo novih ovir kandidatkam. Po drugi strani naj čimprej zavzamejo skupna izhodišča za sklepi del pogajanj in s tem omogočijo zaključek pogovorov s kandidatkami po zastavljenem časovnem načrtu, to se pravi do konca letošnjega leta. To bi omogočilo vstop novih članic v EU leta 2004.

Končno je evropski parlament naslovil na bodoče članice več opozoril oz. priporočil. Tako Sloveniji med drugim priporoča, naj v odnosih s Hrvaško nadaljuje prizadevanja za dogovor o še odprtih vprašanjih.

Z 2. STRANI

VEČINA V ZAGATI

O pravih vzrokih in razlogih posebne avtonomije za F-Jk govorijo uradne listine italijanske zakonodajne zbornice, kar italijanska politika že cela povojna desetletja praviloma prikriva. Bili so celo časi, ko smo Slovenci v deželi F-Jk uradno bili le "nosilci posebnih interesov", saj nam dejansko niso priznali niti pravice do lastnega imena! Na začetku 90. let pa so tedanji demokristjani in socialisti v prvi osebi poskrbeli, da je Slovenska skupnost na volitvah 1. 1993 kratkoma izginila iz deželnega sveta, ker je deželni zbor tako spremenil volilne predpise, da je edina slovenska politična stranka izgubila svojega predstavnika v deželnem zboru, čeprav je na volitvah tedaj prejela deset tisoč glasov. SSK je s svojim predstavnikom bila prisotna v deželnem zboru od prvih volitev leta 1964.

Ker je v deželi F-Jk tako zaradi referenduma kot zaradi krize, ki se odkrito kaže v vrstah Doma svoboščin, zlasti znotraj njegove vodilne sile Naprej Italija, postalo aktualno vprašanje novih volilnih predpisov, je prav, da spet stopi v ospredje tudi vprašanje slovenskega zastopništva. Slovenska narodnostna skupnost ima pravico biti v politiki subjekt, kar pa se more uresničiti v našem primeru tudi s prisotnostjo od manjšine neposredno izvoljenega predstavništva v deželnem zboru. Kot smo slišali, pravna služba dežele F-Jk meni (ali je vsaj menila do pred nekaj meseci), da se vprašanje zajamčenega zastopništva more rešiti le s spremembo posebnega sta-

tuta, za kar pa je potreben ustavni zakon, ki zahteva kvalificirano večino in dvojno branje v rimskem parlamentu. Taka zakona je parlament sprejel letos dvakrat (23. in 31. januarja). S prvim zakonom je priznal italijanskim izseljencem pravico do 18 mest v obeh zakonodajnih zbornicah, z drugim vnesel spremembe v posebni statut Tridentinske Južne Tirolske, od česar imajo korist Nemci in Ladinci. To zgovorno dokazuje, da se z dobro politično voljo lahko zadovoljivo rešujejo še tako kočljivi problemi.

Ne glede na to smemo upravičeno trditi, kako je spet napočil trenutek, ko se lahko sproži razprava o vprašanju, ki je in mora biti pri srcu ne le vsakemu pripadniku slovenske narodnostne skupnosti, ampak tudi vsakemu resničnemu demokratu. Zato upamo in pričakujemo, da bodo politiki vzeli v poštev ne le vprašanje, kako naj se izvoli novi predsednik deželne vlade - neposredno ali posredno - ampak tudi vprašanje od naše narodne manjšine neposredno izvoljenega zastopništva v novem deželnem svetu F-Jk. V tej zvezi moramo seveda spet opozoriti javnost, da sta tako Slovenija kot Hrvaška vprašanje zajamčenega zastopništva italijanske manjšine zgledno uredili že ob rojstvu obeh republik, tako da sta v parlamentih v Ljubljani in Zagrebu tudi od manjšine neposredno izvoljena poslanci. Naj še dodamo, da je italijanski manjšini po zakonu zajamčeno tudi predstavništvo v dvojezičnih občinah obeh sosednjih republik. Toda o tem sredstva množičnega obveščanja v Italiji molčijo kot grob, medtem ko se nezadržno in odkrito kriminalizirata oba naroda, slovenski in hrvaški.

S 15. STRANI

ITALIJANSKI KOBARID

Angleži, Brazilci in Španci so svojo vlogo favoritov na prvih tekmah drugega dela upravičili. Angleži so z neverjetno lahkoto premagali Dance, ki so bili po prvem delu med najprepričljivejšimi moštvimi na prvenstvu. Zlata angleška dvojica Beckham-Owen se je končno razigrala in prikazala učinkovito in privlačno igro. Angleški selektor Sven Goran Eriksson lahko zato brez večjih skrbi čaka na četrtfinalno tekmo proti Braziliji, ki bo po vsej verjetnosti ena najrazburljivejših tekem na SP-ju.

Brazilci so Belgijo premagali z dve proti nič, vendar s pomočjo sodniške napake. Belgijcem je bil namreč krivično razveljavljen zadetek zaradi off-sida.

Carioce so nekoliko razočarali, saj so odpor trdoživih Belgijcev strli šele na koncu z goloma Rivalda in RONALDA. Veliko je s svojim nastopom tvegala tudi španska reprezentanca. Potem ko je povedla z zadetkom Morientesa, se je močno zaprla v obrambo. Trener Camacho je iz igre poklical oba napadalca, tako da je, po izenačenju Irceev, v podaljških Špancem trda predla. Kljub temu pa je tudi z njimi bila usoda dobrohotna. Po loteriji enajstmetrovk so se rdeče furije lahko veselile toliko pričakovanega napredovanja.

Tukaj so zares nebesa bližja!

Svete Višarje.
Odkrijte čarobni svet, kjer se narava in duh stapljata v čudovito doživetje. Spoznajte, kako enostavno je priti semkaj, dovolj je stopiti v kabino žičnice.

NOVA ŽIČNICA V ŽABNICAH (CAMPOROSSO)
Ob državni cesti

Vsak dan od 22. junija do 15. septembra
Urnik:
Delavniki 9.00 - 17.15 • Prazniki 8.30 - 18.15
Sobote in nedelje 1.-2., 8.-9., 15.-16. junij
21.-22., 28.-29. september
5.-6. oktober

JUBILEJNA CERKEV ROMARSKO SVETIŠČE SVETE VIŠARJE
Urnik Svetih Maš:
Delavniki 11.00 - 12.00
Nedelje in prazniki 9.15 - 10.00 - 11.00
12.00 - 15.00

PROMOTUR

Monte Lušari

ZA INFORMACIJE POKLIČITE: TEL./FAX 0428 653915